

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

ADALET KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

7'nci Toplantı
22 Haziran 2021 Salı

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A) KANUN TEKLİFLERİ

1.- Tokat Milletvekili Yusuf Beyazıt ve İstanbul Milletvekili Numan Kurtulmuş ile 63 Milletvekilinin; Ceza Muhakemesi Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3697)

ADALET KOMİSYONU

7'nci Toplantı

22 Haziran 2021 Salı

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Adalet Komisyonu saat 15.09'da açıldı.

Tokat Milletvekili Yusuf Beyazıt ve İstanbul Milletvekili Numan Kurtulmuş ile 63 Milletvekilinin; Ceza Muhakemesi Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin (2/3697) tümü üzerindeki görüşmeleri tamamlanarak maddelerine geçilmesi kabul edildi.

Kanun teklifi birleştirme talepleri, yapılan oylamadan sonra kabul edilmedi.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından 23 Haziran 2021 Çarşamba günü toplanmak üzere saat 18.57'de toplantıya son verildi.

22 Haziran 2021 Salı**BİRİNCİ OTURUM****Açılma Saati: 15.09****BAŞKAN: Yılmaz TUNÇ (Bartın)****BAŞKAN VEKİLİ: Ramazan CAN (Kırıkkale)****SÖZCÜ: Gülay SAMANCI (Konya)****KÂTİP: Belgin UYGUR (Balıkesir)**

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Değerli Komisyon üyeleri, yürütmenin kıymetli temsilcileri, Komisyonumuza davet ettiğimiz kıymetli hocalarımız, değerli uzmanlarımız, kurum ve kuruluşlarımızın değerli temsilcileri; hepiniz hoş geldiniz, toplantımızı açıyorum. (*)

Bugünkü gündemimizde Tokat Milletvekilimiz Sayın Yusuf Beyazıt ve İstanbul Milletvekilimiz Sayın Numan Kurtulmuş ile 63 Milletvekilinin Ceza Muhakemesi Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin görüşmelerini gerçekleştireceğiz.

Görüşmelere başlıyoruz.

II.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A)KANUN TEKLİFLERİ

1.- Tokat Milletvekili Yusuf Beyazıt ve İstanbul Milletvekili Numan Kurtulmuş ile 63 Milletvekilinin; Ceza Muhakemesi Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3697)

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teklif önemli bir teklif, Yargı Reformu Strateji Belgesi'ndeki hedefleri içeren, kamuoyunda “Dördüncü Yargı Paketi” olarak adlandırılan, aynı zamanda İnsan Hakları Eylem Planı'nın uygulama takvimindeki ilk etapta gerçekleştirilecek yasal düzenlemeleri de içeren önemli bir teklif.

Önce, teklif sahibi Sayın Yusuf Beyazıt'a söz vereceğiz, sonra geneli üzerindeki görüşmelere sizlerin görüşleriyle devam edeceğiz.

Hocalarımız burada; Profesör Doktor Bahri Öztürk ve Profesör Doktor Mahmut Koca, onlardan da istifade edeceğiz.

Toplantımızın hayırlı olmasını diliyorum ve geneli üzerindeki görüşmelere teklif sahibinin açıklamalarıyla başlıyoruz.

Sayın Beyazıt, buyurun efendim söz sizde.

YUSUF BEYAZIT (Tokat) – Değerli Başkanım, çok kıymetli Komisyon üyeleri, bugün Adalet ve Kalkınma Partisi olarak Türkiye Büyük Millet Meclisine vermiş olduğumuz Ceza Muhakemesi Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin görüşmeleri için bir araya gelmiş bulunmaktayız. Bu vesileyle hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bilindiği üzere temel hak ve özgürlüklerin daha etkin korunması, yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığının geliştirilmesi, hukuki güvenliğin güçlendirilmesi, adalete erişimin kolaylaştırılması, makul sürede yargılanma hakkının gözetilmesi, yargıya güvenin artırılması ve insan odaklı hizmet anlayışının geliştirilmesi günümüzde ana ilke ve değerler olarak kabul edilmektedir. Ülkemizde AK

PARTİ'nin 2002 yılından günümüze kadar aralıksız bir şekilde süre gelen reform iradesi de bu ilke (*) Coronavirus salgını sebebiyle toplantı salonundaki Başkanlık Divanı üyeleri, milletvekilleri, katılımcılar ve görevli personel maske takarak çalışmalarına katılmaktadır.

ve değerlerin geliştirilmesinin somut bir tezahürüdür. Bu bağlamda Adalet Bakanlığınca hazırlanan ve Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından 30 Mayıs 2019 tarihinde açıklanan Yargı Reformu Strateji Belgesi'nde vizyon olarak güven veren ve erişilebilir bir adalet sistemi vurgulanmıştır. Aynı şekilde 2 Mart 2021 tarihinde yine, Sayın Cumhurbaşkanımızca açıklanan İnsan Hakları Eylem Planı'nda da özgür birey, güçlü toplum ve daha demokratik bir Türkiye vizyonu ön plana çıkarılmıştır. Hem Strateji Belgesi'nin hem de Eylem Planı'nın hazırlanması sürecinde katılımcı bir anlayış, benimsenmiş bu kapsamda yüksek yargı mensupları, uygulayıcı hâkim ve savcılar, baro temsilcileri, akademisyenler, sivil toplum kuruluşları ve daha birçok paydaşla görüş alışverişinde bulunulmuştur, uluslararası belgeler ve kuruluşlar da dikkate alınmıştır.

Değerli Başkanım, çok kıymetli milletvekili arkadaşlarım; bilindiği üzere Yargı Reformu Strateji Belgesi'nin açıklandığı günden bugüne kadar önemli reformlar hayata geçirilmiş; bu kapsamda; birinci, ikinci ve üçüncü yargı paketleri yüce Meclisimiz tarafından yasalaştırılmıştır.

Birinci yargı paketiyle ifade özgürlüğü, güçlendirilmiş hak arama yolları genişletilmiş, onarıcı adalet kapsamında mağdur hakları güçlendirilmiş, soruşturma evresinde tutuklama süreleri sınırlandırılmış, seri muhakeme ve basit yargılama gibi alternatif usuller ceza muhakememize kazandırılmıştır.

Kamuoyunda “infaz paketi” olarak bilinen ikinci yargı paketiyle koşullu salıverme oranları yeniden belirlenmiş, özel infaz usulleri geliştirilmiş ve infaz hâkimliği müessesesi güçlendirilmiştir. Üçüncü yargı paketiyle hukuk yargılamalarının daha hızlı ve etkin bir şekilde yürütülmesine imkân sağlayan düzenlemeler yapılmıştır. Kuşkusuz bundan sonraki süreçte de Yargı Reformu Strateji Belgesi'nde gösterilen amaç ve hedeflerin yanı sıra İnsan Hakları Eylem Planı'nda belirtilen amaç ve hedefler doğrultusunda faaliyetler yürütülecek, Cumhurbaşkanımız tarafından kamuoyuyla paylaşılan Strateji Belgesi ve Eylem Planı yol haritamız olarak esas alınacaktır; biz de bu doğrultuda dördüncü yargı paketini hazırladık ve Gazi Meclisimizin takdirine arz ettik; bugün de Adalet Komisyonu görüşmelerini gerçekleştireceğiz.

Teklif, Ceza Muhakemesi Kanunu, Türk Ceza Kanunu, İdari Yargılama Usul Kanunu ve Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkındaki Kanun'da değişiklikler ön görmekteyiz. Teklif 27 maddeden oluşmaktadır. Teklifin hazırlık sürecinde milletimizin hassasiyetlerini en üst düzeyde dikkate alarak çalışmalarımızı titizlikle yürüttük; başta Adalet Bakanlığı olmak üzere kamu kurum ve kuruluşlarının görüşlerini de aldık. Teklifte yargı bağımsızlığı ve adil yargılanma hakkının güçlendirilmesi, hukuki öngörülebilirlik ve şeffaflığın geliştirilmesi, kişinin maddi ve manevi bütünlüğü, özgürlük ve güvenliği ile özel hayatının korunmasında daha etkin adımlar atılması ve insan hakları konusunda üst düzey idari ve toplumsal farkındalığın artırılması amaçlarına yönelik olarak öncelikli faaliyetlerin gerçekleştirilmesini hedeflemekteyiz. Böylelikle İnsan Hakları Eylem Planı'nda yer alan amaçları gerçekleştirmek noktasında önemli bir adım atmış olacağız.

Şimdi, teklifle yapılması öngörülen önemli değişikliklere değinmek istiyorum: Kadına yönelik şiddetle daha etkin mücadele edilebilmesi için teklifte önemli düzenlemelere yer verilmiştir. Kadına yönelik şiddete karşı mücadelemizi çok yönlü ve bütüncül bir yaklaşımla ve sıfır tolerans ilkesiyle yürütüyoruz. Ülkemizdeki tek bir kadının dahi şiddete uğramasına asla tahammülümüz yoktur. Bu kapsamda Türk Ceza Kanunu'nda yer alan “kasten öldürme, kasten yaralama, eziyet ve kişiyi hürriyetten yoksun kılma suçları”nın boşanılan eşe karşı işlenmesini nitelikli hal olarak tanımlıyoruz; bu düzenleme suretiyle bu suçların cezai müeyyidelerini önemli derecede artırmayı teklif etmiş oluyoruz.

Ceza Muhakemesi Kanunu'nda önemli değişiklikler yapılmaktadır. Bu kapsamda koruma tedbirleri bakımından kişi hak ve hürriyetleri güçlendirilmektedir. Sulh ceza hâkimliğinin tutuklama ve adli kontrol kararlarına karşı dikey itiraz usulü getirilmekte ve bu kararların asliye ceza mahkemesi tarafından

denetlenmesi sağlanmaktadır. Sırf ifade almak amacıyla düzenlenen yakalama emirleri nedeniyle mesai saatleri dışında yakalanan kişilerin belirlenen tarihte yargı mercilerine gelip ifade vermeyi taahhüt etmeleri durumunda cumhuriyet savcısının emri doğrultusunda bir defaya mahsus olmak üzere serbest bırakılmalarına imkân sağlamaktayız. Tutuklama tedbiri bakımından 100'üncü maddenin (3)'üncü fıkrasında sayılan katalog suçlarda, (1)'inci fıkrada belirtilen “kuvvetli suç şüphesinin varlığını gösteren somut delillerin bulunması” hususu açıkça vurgulanmaktadır. Tutuklamayla ilgili kararlarda mevcut koşullara ilave olarak adli kontrol uygulamasının yetersiz kalacağını gösteren delillerin de somut olgularla gerekçelendirilerek açıkça gösterilmesi gerektiği kabul edilmektedir. Konutu terk etmeme, adli kontrol hükümlülüğünün cezadan mahsup edilebilmesine imkân tanınmaktadır; buna göre bu hükümlülük altında geçen her iki gün, bir gün olarak dikkate alınacaktır. Adli kontrol tedbirinin devam edip etmeyeceği hususunun en geç dört aylık aralıklarla incelenmesi sağlanmaktadır. Adli kontrol tedbiri bakımından azami süreler belirlenmektedir. Bu süre ağır ceza mahkemesinin görevine girmeyen işlerde en çok iki yıl olup zorunlu hâllerde gerekçesi gösterilerek bir yıl daha uzatılabilecektir. Ağır ceza mahkemesinin görevine giren işlerde ise adli kontrol süresi en çok üç yıl olup zorunlu hâllerde gerekçesi gösterilerek üç yıl, terör suçlarında ise dört yıl olacaktır. Adli kontrol tedbiri altında geçirilebilecek azami sürelerin çocuklar bakımından yarı oranında uygulanması öngörülmektedir. Mahkemeye erişim hakkının güçlendirilmesi de sağlanmaktadır. Mağdur ve şikâyetçinin duruşma öncesinde suçun hukuki nitelendirilmesinden haberdar edilmesini sağlamak amacıyla kovuşturma evresine geçildiğinde çağrı kağıdına iddianamenin de eklenmesi zorunlu hâle getirilmektedir. Mağdur, şikâyetçi ve tanıklar hakkında verilen zorla getirme kararlarının bildirilmesine ilişkin ilave bir usul kabul edilerek, bu kişiler hakkında verilen zorla getirme kararlarının telefon, e-posta gibi iletişim araçlarıyla da bildirilmesi sağlanmaktadır. İddianameye ilişkin bilgiler ile duruşma tarihinin telefon, e-posta gibi iletim araçlarıyla da sanık, mağdur ve şikâyetçiye bildirilmesi öngörülmektedir. Bilişim sistemlerinin ya da banka veya kredi kartlarının araç olarak kullanılması suretiyle işlenen suçlarda mevcut yetki kuralına ilave olarak mağdurun yerleşim yeri mahkemeleri de yetkili kılınmaktadır. Özel hayatın korunmasına ilişkin önemli değişiklikler yapılmaktadır. İddianamede yüklenen suçu oluşturan olaylar ve suçun delilleriyle ilgisi bulunmayan bilgilere yer verilemeyeceği kabul edilmektedir. Böylelikle iddianame düzenlenirken özel hayatın mahremiyetine en üst seviyede dikkat edilmesini sağlamayı hedefliyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Buyurun Sayın Beyazıt.

YUSUF BEYAZIT (Tokat) – Yargılama sonucunda beraat kararı verilmesi durumunda iletişimin tespiti veya dinlenmesine ilişkin kayıtların yok edileceği hükme bağlanmaktadır. Cezada alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerinin geliştirilmesine yönelik uygulamada ortaya çıkan bazı sorunların giderilmesi ve bu kapsamda Anayasa Mahkemesince verilen iptal kararının gereğinin yapılması öngörülmektedir.

Seri muhakeme usulünde yaptırımın belirlenmesi bakımından zincirleme suça ilişkin hükümlerin uygulanabilmesi sağlanmakta ve talep yazısında olması gereken hususların eksikliği hâlinde eksikliklerin tamamlanması amacıyla mahkemeye iade kararı verebilme yetkisi tanınmaktadır. Uygulamada yaşanan sorunların önüne geçmek amacıyla, seri muhakeme usulü kapsamına giren bir suçun kapsama girmeyen başka bir suça birlikte işlenmesi hâlinde bu usulün uygulanmayacağı düzenlenmektedir. Seri muhakeme usulüne ilişkin Anayasa Mahkemesinin 2020/35 esas, 2021/26 karar sayılı iptal Kararı doğrultusunda mahkemelerin bağımsızlığını güçlendirici düzenleme yapılmaktadır. Mahkemece iddianamenin kabulünden sonra duruşma gününün belirlenmesi durumunda basit yargılama usulünün uygulanmayacağı açıkça hükme bağlanmıştır. Uygulamada ortaya çıkan tereddüdün giderilmesi

amaçlanmıştır.

Teklifte yer alan önemli bazı düzenlemeler bakımından uygulamada hak kayıplarına neden olmamak amacıyla geçiş hükümleri de düzenlenmiştir. 5271 sayılı Kanun'un 110'uncu maddesinde yapılan adli kontrol yükümlülüğünün dört ayda bir inceleneceğine dair düzenlemenin, 110/A maddesinde yapılan adli kontrol altında geçecek sürelerle ilişkin düzenlemenin ve 268'inci maddesinde yapılan dikey itiraz usulüne ilişkin düzenlemenin 1/1/2022 tarihinde yürürlüğe girmesi öngörülmektedir. Dosyaların hâkim ve savcılar tarafından incelenebilmesi ve herhangi bir adli hatayla karşılaşılması amacıyla böyle bir geçiş hükmüne ihtiyaç duyulmuştur. 5271 sayılı Kanun'un 44, 176 ve 233'üncü maddelerinde yapılan telefon, telgraf, faks, elektronik posta gibi araçlardan yararlanılmak suretiyle bildirim yapılmasına ilişkin düzenlemenin de gerekli teknik altyapının oluşturulabilmesi bakımından 1/9/2021 tarihinde yürürlüğe girmesi sağlanmaktadır.

İdareye yapılan başvurulara ilişkin cevap verme süreleri kısaltılmaktadır. Bilindiği üzere, Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminde yürütme erkinin teşkilatlanması ve karar alma süreçlerinin hızlanmasıyla teknik ve ekonomik imkânların gelişmesinin bir sonucu olarak idare, hizmet sunumunda daha etkin ve hızlı bir konuma gelmiştir. Bu kapsamda hak arama hürriyetinin daha da geliştirilmesi amacıyla idari başvurulara cevap verme süresi altmış günden otuz güne; idari işlemin kaldırılması, geri alınması, değiştirilmesi veya yeni bir işlem tesis edilmesi talebiyle üst makama yapılan başvurulara cevap verme süresi altmış günden otuz güne; idari eylemler nedeniyle dava açmadan önce idareye yapılan zorunlu başvurulara ilişkin idareye tanınan cevap verme süresi altmış günden otuz güne indirilmekte; idari yargı mercilerince verilen nihai kararların en geç otuz gün içinde yazılması gerektiği hükme bağlanmaktadır. Özel kanunda yer alan benzer mahiyetteki süreler bakımından herhangi bir değişiklik yapılmamıştır, bu sürelerin uygulanmasına mevcut hâliyle devam edilecektir ancak şunu ifade edeyim: Özel kanunlardaki bu sürelerle ilişkin de bir çalışma yapıp huzurunuzla getireceğiz. Belirtmek isterim ki vatandaşın idari yargıda dava açma süresi olan altmış günlük süreye herhangi bir müdahale söz konusu değildir, bu süre aynen muhafaza edilmektedir.

Arz edeceğim son husus, hâkim adayları ile avukat stajyerlere Anayasa Mahkemesinde staj yapma imkânı getirilmektedir. Böylelikle yargı aktörlerinin bilgilerinin daha da artırılması amaçlanmıştır.

Değerli Başkanım, kıymetli Komisyon üyeleri; ülkemizin adalet sisteminin iyileştirilebilmesine ve temel hak ve hürriyetlerin güçlendirilmesine katkı sağlamak amacıyla hazırlanan teklifin milletimiz için hayırlı ve başarılı olmasını diliyor, teklifin müzakerelerinde vereceğiniz katkılar nedeniyle şimdiden hepinize ayrı ayrı şükranlarımı ifade ediyorum.

Hepinizi saygı ve muhabbetle selamlıyorum.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ederiz Sayın Beyazıt.

Şimdi geneli üzerinde önce her partiden birer arkadaşımıza söz verelim.

Sayın Emre söz talep etmişti.

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, kıymetli hazırun; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlar, bu, kamuoyunda dördüncü yargı paketi olarak biliniyor ve ciddi şekilde vatandaşın beklentisi var. Adalet Komisyonunda görüşülen her yasa teklifinden önce çok sayıda vatandaşın mesajıyla, mailiyle, telefonuyla karşılaşıyoruz. Ciddi şekilde hak ihlalleri var, bunların düzeltilmesi lazım ama şu ana kadar Adalet Komisyonunda görüşülen yasaların -bugünkü de biraz öyle- bir reform niteliğinde olduğunu söyleyemeyiz, daha çok palyatif bazı düzeltmeler yapılan hususlar. Genel itibarıyla katıldığımız noktalar ağırlıkta, bunları da dile getireceğim ancak önce, müsaadenizle,

bir genel tabloyu dikkatinize sunmak isterim.

Şimdi, 27'nci Dönemin Dördüncü Yasama Yılındayız ve bu 5'inci teklif oluyor. Burada baktığımızda, biz ilk olarak neyi görüştük? 43 maddelik kitle imha silahlarının yayılmasının önlenmesine ilişkin bir kanun teklifi görüldü, daha sonra 19 maddelik İcra ve İflas Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi, onun üzerine 13 maddelik başka bir kanun, sonra 20 maddelik Askeri Ceza Kanunu yani şu ana kadar toplamda 95 maddelik bir değişikliğe imza attık. Şimdi, bu 95 maddeye, günler içerisinde yapılan konuşmalara, Genel Kurul görüşmelerine şöyle bir baktığımda, evet, zaman zaman müzakere ettiğimiz oldu, parti grupları olarak davet üzerine konuştuğumuz oldu ama 95 maddeden ne, ne kadar değiştirilmiş ya da bu görüşlerin ne kadar önemi olmuş dersenez birkaç cümle dışında ben pek anımsamıyorum açıkçası, anımsayan varsa hatırlatsın bunu da. Dolayısıyla böyle yapıldığı zaman ortak aklın ürünü bir şey çıkmıyor ortaya, bunun sonuçları oluyor hâliyle. Mesela, daha önce biz burada özellikle seri muhakeme usulüne ilişkin bazı itirazlarımızı dile getirdiğimizde -tutanaklarla da sabittir- o zaman bu itirazlarımız nazara alınmadı ama sonunda bir mahkeme Anayasa'ya aykırılık iddiasıyla Anayasa Mahkemesine başvurdu ve Anayasa Mahkemesi seri muhakeme usulünde önemli bir kısmını iptal etmiş oldu. Şimdi, şöyle bir şey çıkıyor işte ortaya: Yani o seri seri yasalaştırdığımız zaman onları seri seri de değiştirmek zorunda kalıyoruz. Bakarsanız, neredeyse her toplantıda, çok yakın bir zamanda çıkan kanunların tekrar düzeltilmesine yönelik kanun maddeleri de görüyoruz. Burada tabii şöyle de bir hız var: Bugün burada bunu konuşurken, aynı zamanda Genel Kurul gündeminde de Askeri Ceza Kanunu'nun görüşüleceğini de not düşmek isterim; yani dolayısıyla buna bir yerde ara verilecek, o gündem itibarıyla da aşağıya gidilecek.

Şimdi, değerli arkadaşlar, bu kanun teklifi Yargı Reformu Strateji Belgesi'ne dayanarak açıklanan reform paketlerinin 4'üncüsü olarak sunuluyor. Ben Yargı Reformu Strateji Belgesi'ni satır satır inceledim, arkadaşlarımız da aynı şekilde ve orada çok büyük hedefler ileri sürülmüştü. O amaçlanan hedeflerin ne kadar gerçekleştiğine baktığımızda, şu ana kadar böyle bir adım görmüyoruz, bunu örnekleriyle dikkatinize sunacağım. Ancak başka bir husus var burada yani yine daha çok usulü ilgilendiren bir mesele. Şimdi, bunun sunuşu, biz yasamayız; yürütme var, yargı var. Evet, mevcut sistemde siz ısrarla bunun, yeni dönemin daha keskin kuvvetler ayrılığı getireceğini söylediniz ama uygulamada inanılmaz bir kuvvetler birliği var. Evet, burada milletvekilleri kanun tekliflerini veriyor göstermelik ama bunların milletvekilleri tarafından hazırlanmadığını biz sizin uygulamalarınızdan görüyoruz.

Mesela, 1 Haziran 2021 günü İnsan Hakları Eylem Planı kapsamında dördüncü yargı paketinde yapılacak düzenlemeye ilişkin değerlendirme toplantısı Cumhurbaşkanlığında yapılıyor; toplantıya kim başkanlık ediyor? Cumhurbaşkanı Yardımcısı. Hani bir partinin faaliyeti kapsamında hadi deseniz ki "AK PARTİ Genel Merkezinde bu hazırlandı, başına da AK PARTİ Genel Başkanı sıfatıyla Erdoğan katıldı." belki bir yere oturtabiliriz ama şimdi, burada malumun ilanı yani gerek katılan bürokratlar, Bakanlık yetkilileri. Orada Komisyon Başkanı olarak siz olmasanız Yılmaz Bey, zannediyorum Komisyondan hiç kimse yok sizin dışınızda; yani toplantıdan basına yansıyan kısmı böyle.

Buradan şimdi Yargı Reformu Strateji Belgesi'ne geri dönersek ne diyorsunuz orada, ne vadettiniz vatandaş: Hak ve özgürlüklerin korunması ve geliştirilmesi, yargı bağımsızlığı, yargının tarafsızlığı ve şeffaflığının geliştirilmesi, insan kaynaklarının nitelik ve niceliğinin artırılması, performans verimliliğinin artırılması, savunma hakkının etkin kullanımının sağlanması, adalete erişiminin kolaylaştırılması ve hizmetlerden memnuniyetin artırılması, ceza adaleti sisteminin etkinliğinin artırılması, hukuk yargılaması ile idari yargılamanın sadeleştirilmesi ve etkinliğinin artırılması, alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerinin yaygınlaştırılması; şimdi, bu 9 amaç, bununla birlikte 63

hedef var. Hedeflerin hepsini saymayacağım ama bakın, bazılarına dikkat çekmek istiyorum. İfade özgürlüğüne ilişkin mevzuat ve uygulama analiz edilecek, bireylerin hak ve özgürlük alanları daha da genişletilecek, ifade özgürlüğünü ilgilendiren yargı kararlarına karşı kanun yolu güvencesi artırılacak, hâkim ve savcıların atama, nakil ile tercih sistemlerinin nesnel ve liyakate dayalı ölçütlerle geliştirilmesi sağlanacak, belirli bir mesleki kıdeme sahip hâkim ve savcılar için coğrafi teminat getirilecek, -bakın, şu ana kadar saydıklarımın böyle olmayanların çok sayıda örneği var çok kısa sürede, bazılarını birazdan dile getireceğim- etik ilkeler belirlenerek uygulama yakından izlenip denetlenecek, niteliğin artırılması hedefi çerçevesinde avukatlık mesleğine giriş usulü değiştirilecek, adalet sistemi konusunda kamuoyunu bilgilendirme mekanizmaları güçlendirilecek, başta adil yargılanma hakkı olmak üzere, hak ve özgürlüklerin korunması ilkesinin gözetilmesi suretiyle suç ve yaptırım dengesi bütünüyle gözden geçirilecek ve yeniden düzenlenecek.

Şimdi, değerli arkadaşlar, ifade özgürlüğü... Bir rekor var, bu rekoru bir kez daha dile getirelim. Şu anda Sayın Erdoğan’a yönelik sözleri nedeniyle 70 bin kişiye hakkında işlem yapılmış durumda, Türkiye tarihinin rekoru, yani bundan önceki o görevi yapan bütün herkesin şikâyetiyle yapılan soruşturmaları üst üste koyduğumuzda bunun yanına bile yaklaşmıyor; öyle ki herkesin ortak parası olan, yani 84 milyonun ortak parası olan 128 milyarın akıbetinin sorulması bile Cumhurbaşkanına hakaret suçu kapsamında değerlendiriliyor yani afişler dahi bu gerekçeyle toplatıldı. Burada, yargıdaki vesayetin birçok kez hani böyle devletler arası pazarlık sonucu, taahhütler sonucu bazı isimlerin nasıl salıverildiği, nasıl teşekküller alındığı, önceden salıverileceğinin nasıl bilinip organize edildiğine ilişkin çok sayıda örneğimiz var; gerek son dönemde tartışılan parti kapatılma değerlendirmeleri... Burada tabii çok bağımlı bir ilişki var yani biz hızlandırmakla, yargıya yönelik işleri çabuklaştırmakla bu bağımlılık ilişkisine bir şey yapamıyoruz. Bir de mesela, o kadar pervasız bir durum var ki yani işte, bir mesele ucu iktidar partisine dayanıyorsa soruşturma asla yapılmıyor çok çok basında tartışılrsa, kamuoyu vicdanı yaralansa bile belki göstermelik soruşturmalar açılabilir. Muayene sırası gelmemesine karşın ayrıcalıklı muamele görmediği için savcı tarafından işte, işlem yapılan doktorları, gözaltına alınan doktorları görüyoruz yani bunu, efendim, münferit bir olay olarak değerlendiremeyiz. Bu tip olaylar münferit değil çok duyuluyor ve içinde bulunduğumuz psikolojiyi ve o işlemleri yapanların cesaretini göstermesi açısından ibret verici bir durum da.

Şimdi, son dönemde çok çarpıcı iddialar somut delillerle kamuoyunda tartışılıyor; bunlardan biri Sezgin Baran Korkmaz hakkında verilen karar. Şimdi, bakın, bu karar bugün gündeme gelmeden evvel basında çok daha az düzeyde tartışılırken o dosyayı incelediğimizde şunu görüyoruz: İki farklı mahkeme kararı, tedbir kararı konuluyor mal varlığı üzerinde, iki farklı MASAK kararı ve yurt dışı çıkış yasağının kaldırılması; adama “Kardeşim, al paranı da git.” deniyor âdeta. Bakın, çok kısa, on on beş günlük süre zarfında; bunun izahı yok ortada. Sonra, ortaya çıkan kayıtlar gösteriyor ki milyonlarca euroluk aracılıklarla yürütme üyeleri referans gösterilerek paralar isteniyor iş adamlarından ve burada bu işlemleri yapanların başına bir şey gelmediği gibi kendi kariyerinde de ciddi ilerleme gösterdiğini görüyorsunuz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Buyurun.

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – Şimdi, bir diğer husus, yine, hedefler kapsamında belirlenen -dedim ya yeri geldiğinde belirteceğim- etik ilkeler belirlenecek, uygulamada izlenip değerlendirilecek. E, şimdi, çok yakın bir zamanda yine çıktı işte, Ankara Bölge İdare Mahkemesi Başkanının durumu; geceliği 100 bin liraya yaklaşan otellerde kalması, aracı, vesairesi, yapılan açıklamanın hiç tatminkâr olmayışı yani bütün bunlar hepimizin gözü önünde gerçekleşiyor ve burada peşinen hızlı bir şekilde bir

etkin denetim ve kamuoyu bilgilendirilmesi yok. Yani hedefler arasında “Yargıya güveni artıracamız.” diyorsunuz ya; böyle yargıya güven nasıl artacak?

Devam ediyorum, avukatların durumunun iyileştirilmesi... Bakın, hedefler arasında gösterilen durumlardan biri. Bir avukat... Hani ben 2 olayı geçtiğimiz günlerde bir televizyon ekranında kıyasladım. Bir yerde bizim Genel Başkanımıza yönelik linç girişimine karşı yargının verdiği bir karar, öte yandan AKP Genel Başkanının -kendisine yönelik bir işlem yok- konvoyunun gürültüsünden rahatsız olup tepki gösteren bir avukatın ağzı, burnu morarıncasına kadar dövülmesi ve hakkında Bakanın dahi arayıp “Gereken yapılacak.” demesine rağmen, kovuşturmaya yer olmadığına dair karar verilmesi. Şimdi, burada yazmışsınız, açıklıyorsunuz Yargı Reformu Strateji Belgesi’yle, “Avukatların durumları iyileştirilecek” nasıl iyileştirilecek? Avukatlar bölünerek mi, barolar bölünerek mi, bu tür muamelelere maruz kalınarak mı? Yani şimdi, bakıyorsunuz, hedefler arasında “Adil yargılanma hakkı olmak üzere hak ve özgürlükler korunacak.” Yani nasıl korunacak, nasıl bir adil yargılanma şeyi olacak? Şimdi, hakikaten insan gözüyle görüp yaşamasına rağmen, okumasına rağmen, gördüğü şeylere inanamıyor.

Bakın, Soma davası, Soma katliamı davası... Yedi yıl boyunca siyasi müdahalelere şahit olduk, peşinden, 16 Haziran 2021 tarihinde bir mahkûmiyet kararı, Can Gürkan’a yirmi yıl; ondan sonra indirim var; işte adli kontrole serbest, vesaire; açıkçası pek fazla da kimseye ceza yok. Şimdi, hâlbuki biraz geriye gidiyorsunuz, Yargıtay 12. Ceza Dairesi bilinçli taksirle öldürme suçundan değil, 301 kez olası kastla öldürme ve 162 kez yaralama suçundan cezalandırılması gerektiğine karar veriyor, o 30 Eylül 2020’de. Böyle baktığımızda, gerçekten bu katliama sebebiyet verenlerin binlerce yıllık cezayla karşılaşması söz konusu olunca Yargıtay Başsavcılığı daire kararına itiraz ediyor; o dairenin üyeleri değişiyor, peşine dairenin yeni gelen üyeleri on gün içinde yaklaşık 6 bin sayfalık dosyayı inceliyor ve itirazı haklı bularak “Olası kasıtlı öldürme yok, bilinçli taksir.” diyor ve bundan sonraki ilk duruşma gününde de Akhisar’a döndüğünde genelde üç ay daha bekleyen dosyalar hemen böyle bir celsede bitiyor ve aynen ona göre karar veriliyor. Şimdi, herkesin gözü önünde yargıya müdahale var; nasıl adil yargı var? Yani burada yargı bağımsız diyebiliyor muyuz? Yüksek yargı bir de Yargıtay; Yargıtayda gerçekleşen bir şey bu da.

Bir diğer, kamuoyu vicdanını yaralayan mesele, öldürülen küçük yaştaki kardeşimiz Berkin Elvan, küçücük çocuk... Bakın, bunun yargılaması, sekiz yıl sonra karar açıklanıyor ve bu çocuğa o işlemi yapana, o öldürme fiilini gerçekleştirene önce müebbet veriliyor, sonra yirmi yıl, sonra on altı yıl hapsine karar veriliyor ama tek bir gün içeride yatmamasına rağmen sadece yurt dışı çıkışı yaşağı konularak hüküm okunuyor. Hâlbuki çocuğa karşı işlenen bir suç var orada yani aslında 82/1-e’nin fıkrası açık ama burada da o kadar kamuoyu tepkisine rağmen verilen karar bu.

Şimdi, buradaki meseleye gelince; bakın, hakikaten Cumhuriyet Halk Partisi Grubu için de büyük bir deneyim, büyük bir şans Sayın Profesör Doktor İbrahim Özden Kaboğlu aslında sadece bizimle değil, Parlamentoyla da yılların birikimini, bu deneyimi paylaşıyor. Geçtiğimiz iki yıl evvel Meclis çalışmasına ara verdiği zaman, yaz dönemi toplantılar silsilesi eşliğinde Mecliside grubu bulunan, grubu bulunmasa da Mecliste bulunan, tüm partilere devam ederek, çok kapsayıcı bir şekilde adil yargılanma hakkı ilkeleri gereğince bir dizi değişiklik yapılmasına ilişkin kanun teklifi hazırlandı ve biz bunu, 189 maddelik 12 kanun teklifinden birisi olan, Adil Yargılanma Hakkı İlkeleri Gereğince Ceza Muhakemesi Kanunu’nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’ni Meclise sunduk; yani burada baktığımızda bu teklifle de 3 yerde çakışan noktalar olduğunu görüyoruz. Yani bu çakışmayı, bizim teklifin daha kapsayıcı, daha iyi olduğunu şimdi birazdan dikkatinize sunacağım.

Genel olarak biz, bu teklifteki değerlendirmelerin birçoğuna katılıyoruz, bunu ifade ettim girişte ama şunları not düşmem lazım: Bakın, 1’inci ve 5’inci maddeler arasındaki değerlendirmeye

baktığımızda, bunlar, aslında gerekçeyle birlikte değerlendirdiğimizde diyor ki: “Hukuk devletin geliştirilmesi ve birey odaklı yönetim anlayışının kuvvetlendirilmesi” Şimdi, burada sürelerin kısaltılması var, işte, daha çok hızlandırılmasına yönelik işler var. Ama yani sizin de açıkladığınız Yargı Reformu Strateji Belgesi’nde o adil yargılanmayı, yargı bağımsızlığını, oralara yönelik bir düzenlemeyi yapmadan sadece burada hızlı yargılamayı hedef etmek pek bir şeyi çözmez açıkçası yani adaletsizliğe daha hızlı gitsek de oradaki süratin bir anlamı olmaz.

6 ve 9’uncu maddelere baktığımızda da; burada kasten öldürme, kasten yaralama, eziyet ve kişi hürriyetlerinden yoksun kılma suçlarının faili tarafından boşandığı eşine karşı işlenmesi hâli suçun nitelikli hâllerine dâhil edilmekte. Şimdi, bunlar tabii, önemli ama burada hem gerekçe bakımından hem de bazı eksiklikler bakımından itirazlarımız var; birincisi şu: Yani eski eşe karşı olmasının nedeni, ağır sebep olarak addedilmesine dayanak yaptığımız şey bizim ne burada? Aslında, toplumsal cinsiyet eşitsizliği ve erkek şiddetine atfı yapılmamış yani gerekçenin aslında bununla birlikte değerlendirilmesi lazım. Eşler arası şiddet olgusu, cinsiyetler arasındaki güç ilişkisi, burada erkeğin failliği ve kadının mağdurluğuyla tanımlanan tek yönlü bir tahakküm süreci oluşturduğu gerçekliği yani bunların -biraz nötr ifadelerle- göz ardı edildiğini düşünüyoruz.

Burada, “eş” sözcüğünün kullanılması doğru ama öte yandan, bunu şu bakımdan da değerlendirmemiz lazım. Yani hem teklifin genel gerekçesi bakımından hem de özellikle kadına karşı şiddet eylemleriyle daha etkin mücadele edilmesi ve caydırıcılığının amaçlanması bakımından da burada iki noktada itirazımız var; birincisi: suç tipi bakımından yani boşanmış eşler arasında faillik ve mağdurluk ilişkisi belli suçların nitelikli hâline dönüştürülmüştü buna karşı, bu kadına karşı şiddet olgusuyla mücadelenin cezai ayağı açısından bir suç ihdas edilmesi konusunda sessiz kalmıştır. Yani bu, sizin “İnsan Hakları Eylem Planı” isimli belgede açıkladığınız tek taraflı ısrarlı takip fiilinin ayrı bir suç olarak düzenlenmesini öngörmekte. Yani biz böyle bir ısrarlı takip suç tipine yönelik bir ihdas görmüyoruz. Burada, Türkiye’nin taraf olduğu esasen İstanbul Sözleşmesi’nin de taciz amaçlı takip, 34’üncü maddesini de dikkatinize sunmak istiyorum, şu hükmü içeriyor: “Taraflar başka bir şahsa yönelik olarak gerçekleştirilen ve bu şahsı, şahsın kendisini güvende hissetmesini önleyecek şekilde korkutacak, kasıtlı bir biçimde tekrarlanan tehditkâr davranışların cezalandırılmasını temin edecek gerekli yasal veya diğer tedbirleri alacaklardır.” Şimdi, burada, evet, İnsan Hakları Eylem Planı’nda ısrarlı takip suç ihdası için belli süre öngörülmüş ama Komisyon da bu konuda düzenleme yapılırken bunun da kapsayıcı bir şekilde yapılması gerektiğini düşünüyoruz.

Bir diğer nokta da şimdi, bu suçun faili bakımından dikkat çekmek istiyorum: Şimdi, boşanmış eş, eş, işte imam nikahlı ama bunu aynı zamanda birlikte yaşayan kimseler için de gözetmek lazım çünkü bu kanunun gelmesindeki temel amaç hem caydırıcılığın sağlanabilmesi hem de Türkiye’nin Anayasası’nda yazdığı gibi, işte, seküler bir devlet olmanın gereğini yerine getirmesi ve hak ve özgürlüklere dikkat etmesi, insanların yaşam tarzına saygı göstermesi, bununla birlikte hiçbir ayırım gözetmeden de kadınları koruyacak düzenlemeleri yapması. Dolayısıyla mağdurla birlikte ikamet eden biri tarafından veya yetkisini suistimal eden biri tarafından da gerçekleştirilmesi durumunun da aynı şekilde fail olarak bu kanunda düzenlenmesi gerektiğini düşünüyoruz. Yani biz, bunu söylerken de Anayasa ve uluslararası insan hakları sözleşmeleri tarafından korunan hayat tarzları ve yaşam tercihleri sebebiyle bir mağduriyet oluşmaması, bir ayrıma maruz kalmaması açısından özellikle bunu dile getiriyoruz. Şimdi, aksi çünkü başka yorumlara gebe kalabiliyor, bunun kanun koyucu, yasa yapıcı tarafından gözetilmesi lazım. Yani bu özellikle birlikte yaşayan, evlilik dışı birlikte yaşayan kadınları işte zımnen âdeta şiddete müstahak addedilmemesi amacıyla buradaki bir ayırmı kamuoyunun katmanlarında nasıl etki yapacağını bilmiyoruz, biz yasa koyucu olarak doğru bir yerden almamız lazım.

13'üncü maddedeki düzenleme; işte, katalog suçlar olarak belirlenen şeyde "somut delile dayanan" ifadesi ekleniyor yani aslında bu, malumun ilamı. Biz, kendi teklifimizde ise Meclise sunduğumuz adil yargılanma hakkı ilkelere gereğince Ceza Muhakemesi Kanunu'nda değişiklik yapılmasına dair kanun teklifinin 9'uncu maddesinde katalog suç müessesinin ilga edilmesi gerektiğini düşünüyoruz. Yani şartları gerçekleştiğinde zaten tutuklama kararları verilebilir ama burada katalog suç olsa dahi bazı durumlarda baştan aşağı o soruşturma da değerlendirildiğinde varsayımı dayalı bir tutuklamanın önüne geçilmesi, delile ve süjeye dayandırılması amacıyla somutlaştırılması taraftarıyız.

Yine, teklifin 16'ncı maddesinde adli kontrolle alakalı en geç dört aylık aralıklarla karar verilmesi gerektiğine ilişkin düzenleme öngörülmektedir; bu, uygulamada sanki dört ayda bir -yani bu en geç derken- yapılır gibi bir sonuç çıkarabilir. Bizim burada kendi hazırladığımız teklifte bunu biz otuz gün olarak hazırlamışız, bunun otuz gün olarak değiştirilmesini öneriyoruz.

19'uncu maddesinde; mesela, burada yazılan şey aslında, biraz da enteresan yani bir iddianamede "Kamu Davası Açma Görevi" başlıklı 170'inci madde yani iddianamede yüklenen suç oluşturulan olaylar ve suçun delilleriyle ilgisi bulunmayan bilgilere yer verilemeyeceğine ilişkin olarak ekleme yapılması. Ya demek ki savcılar uygulamada dava konusu olayla ilgisi olmayan birçok hususa da yer veriyor, açıkçası bu çarpıcı. Ha, bunu zaman zaman da biz de görüyoruz, doğru, bazı davalarda bunu gördük ama bunun kanun yapılarak önüne geçilmeye çalışılması da başka çarpıcı bir durumu ifade ediyor.

Şimdi, değerli arkadaşlar, bu seri muhakeme usulüne ilişkin Anayasa Mahkemesi kararı var, bunun detayından bahsetmeyeceğim ama orada da Anayasa'da yer aldığı gibi, mahkemelerin karar vereceğine ilişkin o genel teamülün dışına çıkıp savcıların yapmış olduğu hazırlığın âdeta tasdik makamı hâline gelinmesini açık bir şekilde Anayasa Mahkemesi iptal etmiş yani bunun dışında bir düzenleme yapmamak lazım.

24'üncü maddede de sulh ceza hâkimliğinin tutuklama ve adli kontrole ilişkin verdiği kararlara karşı itiraz yolu tekrardan asliye ceza mahkemesi olarak gösteriliyor; "asliye cezanın olmadığı yerde ağır ceza mahkemesi başkanı" deniliyor; geçmişte zaten benzer bir metot vardı, onu bir süreliğine kaldırdınız, tekrardan böyle bir düzenleme geliyor. Biz, getirdiğimiz teklifte ise sadece tutuklama ve adli kontrol kararlarına ilişkin değil, her türlü kararına karşı bu itiraz ilkesinin uygulanmasını ve bir üst mahkeme tarafından karara bağlanmasını dile getiriyoruz. Bu bütünsellik açısından yani sulh ceza mahkemesi kararlarının bazı kararlarına itiraz bazı yerlere, bazı kararlarına itiraz farklı yerlere gibi uygulamada da problem yaratacak bir düzenlemenin önüne geçmiş olacağız diyorum. Daha spesifik maddelere ilişkin söyleyeceğimiz hususlar var, onları da maddelerde kısaca izah ederiz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ediyoruz.

Sayın Koç buyurun.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım ve değerli hazırun hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlar, hemen sözlerime şu cümleyle başlamak istiyorum: Şimdi bu bir paket, kamuoyuna ve özellikle Türkiye halklarına sunulan ve aynı zamanda bir reform niteliğini taşıyabileceğine ilişkin olan bu iddia, maalesef bu dördüncü yargı paketiyle çürütülmüş bulunmaktadır.

Değerli arkadaşlar, Türkiye son dönemlerde çok olağanüstü süreçlerden geçiyor. Şimdi, tabii, bu olağanüstü yaşanan olayları tek tek biraz sonra dile getireceğim ama bütün bu yaşanan olağanüstü süreçlerin yargı üzerine getirmiş olduğu çok ciddi yükler var. Şimdi, biz Adalet Komisyonundayız,

Adalet Komisyonunda biz, daha iyi bir yargılama sistemi nasıl olur, tarafsız ve bağımsız bir yargının oluşması için ne yapılabilir şu anda konuşurken maalesef, Türkiye’de siyasete, Türkiye’de hukuka Türkiye’de toplumsal barışa ciddi bir şekilde bir yönelim olduğuna hepimiz çok net bir şekilde şahit oluyoruz. Şimdi, daha bir hafta olmadan gencecik bir parti çalışmamız, İzmir’deki il örgütümüz basılmak suretiyle katledildi. Tabii, bu katlediliş, mevcut, partimize olan bu yönelim sadece kamuoyuna yansıtılan şekliyle basit bir cinayet değil ve basit bir cinayet olmadığına dair birçok bulgu var.

Bakın, Türkiye, maalesef 1990’lı yılları yeniden yaşamaya başladı. Türkiye’de mevcut olan bir erkin, bir karanlık elin yine Türkiye toplumuna, Türkiye sosyal barışına yöneldiğine dair yeni bazı belirtiler var ve bu, İzmir’deki partimize yönelik olan baskınla da Deniz Poyraz’ın katledilmesiyle de yeniden ortaya çıkmaya başladı. Şimdi, peki ne oldu bu katliam sonucunda? Bakın, bu olayın faili Suriye’deki mevcut olan görüntüleriyle de ortada, biz aslında kim olduğunu çok net bir şekilde öğrenmiş bulunuyoruz. Yargı ne yaptı değerli arkadaşlar? Yirmi dört saat daha dolmadan bu kişi hakkında bir tutuklama kararı verdi. Çantasında ne taşıyordu? Arkasında hangi güçler vardı? Ne yapmak istiyorlardı? Son dönemlerde partimize, Türkiye’deki demokrasi ortamına, sosyal barışa yönelik olan bu yönelimi, mevcut olan yönelimin arkasındaki o perdeyi aralamamak için yargı âdeta elinden gelen her şeyi yaptı. Peki, yargı bu hâliyle bu paketler sonucunda bağımsız ve tarafsız bir yargı hâline gelebilir mi? Bu tek tek, bir torba yasa niteliğindeki getirilen bu yasayla yargıyı bu şekilde biz, iyileştirebilir miyiz? Değerli arkadaşlar, bu mümkün değil.

Hemen bunun yanında aynı güne tekabül eden ne yaşandı peki? Partimize yönelik bir kapatma davası ve yeniden Anayasa Mahkemesi tarafından kabul edilen bir iddianame. Değerli arkadaşlar, Değerli Başkan; bakın, ben iddianameyi inceledim ve şunu gördüm: Biz siyasi partiyi, bir siyasi düşüncüyü kapatabilecek hiçbir hukuki argüman bulamadık. Yapılan bütün siyasi düşünce açıklamaları, siyasi çalışmaların tamamı fezleke konusu yapılmış ve fezleke hâline getirilmiş ve bu fezlekelerle bir partinin “odak noktası” olduğu iddiasıyla bir kapatma davası açılmış bulunuyor. Peki, bu ne demek? Bu, aynı zamanda değerli arkadaşlar, yargının yürütmenin güdümünde olduğunun, siyasal bir yapının etkisinde olduğunun da başka bir versiyonudur ve başka bir anlatımıdır. Halkların Demokratik Partisine yapılan bu yönelimin aynı zamanda Türkiye toplumunun barışına yapılan bir yönelim olduğunu da belirtmek istiyoruz.

Bu kapatma davasının başka bir yönü var ki o da şu: Türkiye bir çözüm sürecini yaşadı, çözüm sürecini yaşarken de bakın, bugün partinin kapatma sebebi olarak gösterilen o dönemdeki görüşmeler iddianamede yer aldı. İddianamede yer alırken de aynı zamanda sadece ve sadece Halkların Demokratik Partisinin yöneticileri ve milletvekilleri sorumlu tutuldu; 6551 sayılı Yasa yok sayıldı, mevcut olan meri yasalar bu kapatma davası ile birlikte yok sayıldı. Bunlar hep olağanüstü meseleleri ve Türkiye’nin olağanüstü bir süreçten geçtiğini gösteren önemli veriler.

Başka veri nedir, başka olay nedir? Diğer bir olay, şu anda Sincan’da görülen Kobani davası. Kobani davasının da yine bu çerçevede, yine bu şekilde Türkiye toplumu, barışı üzerine ve Türkiye yargısına da aynı zamanda yönelen bir dava çeşidi olduğunu burada belirtmek istiyorum değerli arkadaşlar. Ortada yargının tarafsızlığına ve bağımsızlığına katkı sunacak hiçbir düzenleme bu pakette yok ne yazık ki.

Peki, başka ne var bu ülkede? Bakın, bir cinayet işleniyor, bir siyasi parti basılıyor ve arkasında binlerce karanlık güç var, buna karşı demokratik hakkımızı kullanmak istiyoruz, sokaklar kapalı, sokaklar şu anda bütün demokratik kitle örgütlerine kapatılmış durumda. Olağanüstü gelişmeler var ve bu olağanüstü gelişmeler sonucunda devreye girmesi gereken, harekete geçmesi gereken bir yargı olması gerekirken yargı suspus ve harekete geçmiyor.

Başka ne tür olağanüstü gelişmeler var? Son dönemlerde çeşitli videolarla devlet, mafya, yargı ve siyaset ilişkisini ayyuka çıkaran birtakım iddialar var, yine yargı bu konuda suspus ve ne yazık ki harekete geçmiyor.

Soma davasını, biraz önce Zeynel Vekilimiz dile getirdi. Bakın, “olası kast” diye bir ceza yargılama sisteminde bir ceza verme sistemi var; bu, tamamen rafa kaldırılmış durumda. Yeri geldiğinde yargı bir aparat olarak kullanılıyor, demokratik güçlere karşı ciddi bir şekilde bir güç olarak kullanılıyor ve yeri geldiği zaman da suspus, harekete geçmeyen bir yargı ile karşı karşıyayız.

Şenyaşar ailesi iki yüz güne yakındır adalet talebinde bulunuyor, çocuğu ve eşi gözleri önünde katledildi, daha henüz bir dava açılmamış durumda; adalet talebi var ve bu karşılanmıyor.

Berkin Elvan katledildi, bununla ilgili yine son günlerde davası görüldü ve ne yazık ki adaletle ulaşılamadı ve adalet sağlanmadı.

Değerli Başkan, bu olayları saymakla bitiremeyeceğiz. Bu olaylar ve bu olağanüstü gelişmeler Türkiye’de yaşanırken maalesef, bu halkın, Türkiye toplumunun, Türkiye halklarının bu Adalet Komisyonundan, bu Meclisten beklediği şey, gerçek anlamda bir adaletin, adalet reformunun yapılmasıdır.

Peki, burada ne var? Ben burada birkaç tane madde üzerinde düşüncelerimi belirtmek istiyorum. Öncelikle buradaki tutuklamaya ilişkin olan, somut delille ilgili olan düzenleme gerçek anlamda belki de adaletle ilişkin var olan kısıntıların büyük bir kısmını da yok edecek niteliktedir. Bakın, kamu görevlilerinin işkence yaptıklarına dair, bunu somut bir delille ortaya koymaya ilişkin bir yasa maddesini buraya tahkim etmek gerçek anlamda Türkiye’nin önüne koyulabilecek en büyük haksızlıklardan birisi olacaktır. Biz, sokaklarda bu işkencelere rastlıyoruz; kaldı ki gözaltındayken, dört duvar arasındayken insanların uğrayabileceği bütün o eziyetlere ve bütün o insanlık dışı uygulamalara karşı insanlardan somut delil beklemek ve somut delil talep etmek tam bir vicdansızlık örneği olacak.

Cinsel saldırı suçlarına ilişkin olan kısımda daha vahim bir durum söz konusu; özellikle çocuklara dair olan, çocuklara ilişkin olan bu cinsel istismar suçlarında yine somut bir delil beklemek ve böyle bir düzenlemeyi burada bu kanun teklifine dercetmenin gerçek anlamda demokrasiye hele hele çocuklarımıza hele hele topluma yönelik çok ciddi bir yönelim olabileceğini belirtmek istiyorum.

Bakın, soykırım gibi insanlığa karşı işlenecek olan suçlarda da yine somut delil beklemek ve somut delil aramak da ayrı bir sıkıntıya neden olacak. Bu tür durumlarda yapılması gereken şey, biz önceki kanuni düzenlemeye ilişkin olan tekliflerde de görüşlerimizi dile getirdik... Tarafsız ve bağımsız bir yargıyı oluşturabilmenin bir diğer yönü de gerçek anlamda bir adli kolluk sisteminin kurulmasıdır. Bakın, Türkiye, bu mevcut olan sistemde maalesef adaletle erişemiyor, adaletin tecellisini sağlayamıyor.

Peki, başka ne var bu düzenlemede Değerli Başkan? Bakın, biz bu kanun teklifi geldiği dönemlerde de özellikle sulh ceza hâkimliklerinin adalet sisteminin önünde ciddi bir engel teşkil edebileceğini çok ciddi bir şekilde belirttik. Yine biz o dönemde kendi görüşlerimizi belirtmek suretiyle bu tür pansuman tedbirlerle adalet sisteminin sağlamayacağını, gerçek anlamda yeni yeni sorunları beraberinde getirebileceğini dile getirdik. Peki, ne oldu? Birkaç senedir bu sulh ceza hâkimliklerinin yapmış olduğu uygulamalar gerçek anlamda hak ihlallerine neden oldu. Onun için, yeniden dikey bir itiraz süresi sistemi getiriliyor. Biz, bu kanun teklifinde mevcut olan, olumlu olan bazı şeyleri burada tabii ki belirteceğiz, düşüncelerimizi dile getireceğiz fakat bu kanunun özellikle itiraz süreciyle ilgili olan kısmında, bu yürürlük tarihinin 2022 yılına alınmış olmasına da biz anlam veremiyoruz. Neden anlam veremiyoruz? Çünkü sulh ceza hâkimliklerinin önünde onlarca dosya var ve onlarca hak ihlali söz konusu.

Değerli Başkan, bir diğer husus -ben maddeler geldiği zaman tekrar düşüncelerimi belirteceğim- dosyaya erişim meselesi. Bu gizlilik kararının da gerçek anlamda adaletin tecellisi ve savunma hakkı önünde ciddi bir engel olduğunu düşünüyoruz. Dolayısıyla, bu dosyaya erişim meselesinin de bir şekilde çözüme ulaştırılması ve çözüme kavuşturulması gerektiğini belirtmek istiyorum.

Şimdi, sonuç olarak şunu belirtmek istiyorum ki: Bu kanun teklifi olumlu olan hususları da içinde barındırmakla birlikte, aynı zamanda bu kanun teklifinde Anayasa'ya aykırılık teşkil edebilecek birkaç tane madde de söz konusu, birkaç tane husus da söz konusu. Özellikle cinsel istismar suçlarında, çocuğa karşı işlenen suçlarda, burada korunması gereken üstün menfaatin mağdur olan kişiler olduğunu ve işkence suçunda, insanlığa karşı işlenen suçlarda, bu konuda korunması gereken menfaatin mağdurlar olduğunu belirtiyorum.

Sizleri saygıyla selamlıyorum, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ediyoruz Sayın Koç.

Sayın Subaşı buyurun.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Sayın Başkan...

HASAN SUBAŞI (Antalya) – Sayın Başkan, değerli katılımcılar...

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Ha, pardon, pardon; şey yanlış... Tabii oradan gidiyoruz ya.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Aşağıda bir konuşmam var da genel hakkında, bir yanlışlık yok.

HASAN SUBAŞI (Antalya) – Tabii, tabii Halil Bey.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Pardon Sayın Öztürk, buyurun.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Kusura bakmayın.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Siz kusura bakmayın, siz önce istemişsiniz.

Buyurun.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Sayın Başkan, değerli komisyon üyeleri, kıymetli bürokratlar ve değerli basın mensupları; yargı reformu stratejisi kapsamında dördüncü paket olarak bilinen, yargılama süreçlerini hızlandıracak olan ve adli kontrol sistemini yeniden düzenleyen, yürürlükteki 4 kanunda değişiklik öngören 27 maddelik kanun teklifinin görüşmelerine başlamış bulunmaktayız.

Malumları olduğu üzere, İnsan Hakları Eylem Planı geçtiğimiz mart ayında Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından kamuoyuna açıklanmıştır. Açıklanan Eylem Planı'nda hukuk devletinin bütün unsurlarıyla istikrar kazanması için güçlü, erişilebilir ve sonuç almaya elverişli insan hakları koruma sisteminin tesisi de ana hedeflerden birisi hâline gelmiştir. “Özgür birey, güçlü toplum, daha demokratik bir Türkiye” vizyonuyla hazırlanan, 9 amaç, 50 hedef ve 393 faaliyetten oluşan plan için de Adalet Bakanlığımız nisan ayında bir takvim açıklaması yapmıştır. Buna göre, uygulama takvimi iki yıl olan İnsan Hakları Eylem Planı'ndaki her bir faaliyet için kısa, orta ve uzun vadeler belirlenmiştir. Bu kapsamda, planda yer alan hedeflere ulaşmaya yönelik, kısa vadeli yani bir ila üç ay içerisinde çıkarılması gereken mevcut düzenlemelerin yer aldığı ve bize göre oldukça önemli bir metni görüşerek nihayete erdireceğiz.

Değerli Komisyon üyeleri, teklifte önemli gördüğümüz düzenleme, daha önce de ilk imza sahibi olarak kanun teklifini hazırlayıp Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunduğum ve şu anda Komisyonumuzda görüşülmeyi bekleyen kadına yönelik şiddetle mücadele kapsamında yer alan düzenlemelerdir. Bu bakımdan, 2/3269 esas numaralı Kanun Teklifi'min görüşmekte olduğumuz bu kanun teklifiyle birleştirilmesinin yerinde olacağını düşünmekteyim.

Sayın Başkanım, duyunuz değil mi? Onları not alıyorsunuz.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Duyuyorum Halil Bey, dinliyorum.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Duyuyorlar ama gereğini yerine getirmiyorlar.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – İşte, bakacağız Süleyman ağabey.

Geçtiğimiz aralık ayında Meclis Başkanlığına sunmuş olduğum kanun teklifimle eşe karşı işlenen suçlarla ilgili kanunda öngörülen cezaların boşanmış eşi de kapsayacak şekilde genişletilmesini öngörmüştük. Türk Ceza Kanunu’nda kasten adam öldürme, kasten yaralama ve kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçlarının boşanılan eşe karşı işlenmesi hâlinde de bu suçların nitelikli hâller arasına dâhil edilmesini ve ayrıldığı eşini öldürenlere ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası verilmesini de bu kanun teklifimizde hedeflemiştik.

Değerli Komisyon üyeleri, yine aralık ayında verdiğimiz kanun teklifimizle, Türk Ceza Kanunu’nda bulunmayan ve yeni ihdas edilecek mezkûr maddeyle, taraf olduğumuz, 2007 yılında İspanya’da imzalanan Lanzarote Sözleşmesi’nin bu alanda öngördüğü yasal düzenleme de karşılanmış olacaktır. Birleşmesini istediğimiz kanun teklifimizle, Türk Ceza Kanunu 105’inci maddesine ek bir fıkra eklenerek çevrimiçi çocuk istismarı ve sanal ayartma olgusu ve barındırdığı tehlikelerin neden olacağı mağduriyetin cezalandırılması öngörülmektedir; sözlerime, bu önemli konuda kısa bir bilgilendirme yaparak devam etmek istiyorum.

Değerli milletvekilleri, özellikle tüm dünyaya yayılmış bulunan Covid-19 salgın hastalığının pandemi olarak kabul edilmesinin arkasından ülkemizin de dâhil olduğu pek çok ülkede, başta eğitim ve çalışma alanında, çalışma hayatında alınan tedbirler kapsamında çocukların internet ve internet kullanımını sağlayan araçlara erişimi hızlı bir şekilde artmıştır. Sosyal paylaşım sitelerinde hesap oluşturma yaşı 13 olmasına karşın, Çevrimiçi Çocuklar Projesi Türkiye verilerine göre, sosyal paylaşım sitesinde hesabı olduğunu belirten çocukların üçte 1’i 13 yaşın altındadır. Çocuklar fiziksel, sosyal ve duygusal olarak gelişim basamaklarının başında olduklarından bedensel, ruhsal ve cinsel gelişim konusundaki bilgi eksikliklerinden, iyiyi kötünden ayırt etmedeki sınırlılıklarından, herkese kolayca güvenebilmelerinden dolayı internet ortamında ihmal ve istismara ne yazık ki açıktırlar.

İngilizce tanımı “cyber grooming” olan yani “sanal ayartma” çevrim içi çocuk istismarı; internet ortamında bir yetişkinin kendini çocuk olarak tanıtmayı, bu şekilde sanal ortamda tanıştığı çocukların güvenini kazanarak sanal ya da gerçek dünyada istismar etmesidir. Çevrim içi çocuk istismarı, burada, çocuk istismarının yeni bir türü olarak karşımıza çıkmaktadır. “Sanal ayartma” tabiri: “Bir çocukla internet üzerinden iletişime geçerek cinsel faaliyette bulunmasını sağlamak için çocuğu cezbetmek, kendi amacı doğrultusunda yönlendirmek ve veya teşvik etmek.” olarak tanımlanabilir. Cinsel faaliyet, suçluyla fiziksel buluşmadan öte, web kamerası aracılığıyla çocuğun cinsel istismar ya da çocuk tarafından oluşturulmuş cinsel içeriğin bulundurulması gibi hareketleri de içermektedir.

Hızla gelişen ve giderek de tehlikeli bir hâl alan bu yeni suç tipiyle ilgili olarak siber suçlara karşı stratejik önceliklere ve online cinsel şiddete karşı çocukların korunmasına ilişkin önleyici ve koruyucu tedbirleri almak ve mevzuatı tamamlamak için Türkiye’nin taraf olduğu Lanzarote Sözleşmesi’yle çerçevesi çizilmiştir. Bu önemli ve aciliyet gerektiren konuda da Komisyonumuz önemli bir adım atmalı diye düşünmekteyim.

Diğer taraftan, kanun teklifi kamuoyuna ilk yansıdığı anda, ısrarlı takip suçunun nitelikli suçlar kapsamına alınacağı öngörülmekteydi ancak önümüzdeki teklifte hem bu suçun hem de İnsan Hakları Eylem Planı’nda yer almasına rağmen çocuk mahkemelerinde görev yapan hâkim, savcı ve avukatların cübbesiz olarak duruşmalara katılmasına yönelik düzenlemelerin kanun teklifinden çıkarılma

nedenlerinin Komisyonumuza izah edilmesi bu konudaki beklentiyi giderecektir.

Saygıdeğer Komisyon üyeleri, önümüzdeki kanun teklifinde yer alan diğer düzenlemeler de dikkat çekicidir. Bu kapsamda, katalog suçlarında tutuklama kapsamında somut delillerin varlığı şartının getirilmesi, iki yılın altında ceza gerektiren suçtan dolayı basit yargılamanın tebligat gönderilmeksizin yapılabilmesi, adalete erişim bağlamında tebligatın elektronik posta, mesaj gibi benzer yöntemlerle bildirilmesinin sağlanması, mesai saatlerinin dışında yakalanma söz konusu olduğunda şüphelinin taahhütte bulunması hâlinde bir defaya mahsus taahhüt ettiği saatte ifadesinin alınabilme imkânının getirilmesi –ki bu güzel olmuş- yine beraat kararı verilmesi hâlinde tespit ve dinlemeye ilişkin kayıtların imha edilmesi; tüm bunlar insan hakları bakımından oldukça önemli düzenlemelerdir.

Komisyon görüşmelerimiz sırasında özellikle eş ve eski eşe karşı işlenen suçlar kapsamında nişanlılık müessesesinin de teklife eklenmesi Sayın Beyazıt, yerinde olacaktır. Bilindiği üzere, nişanlılık 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu’nda tanımlanarak hukuk sistemimizde yer almıştır. Nişanlılık döneminde kişilerin gerek kıskançlık adı altında gerekse diğer sebeplerle birbirine karşı işlediği fiillerin de ağırlaştırıcı hâl kapsamına dâhil edilmesi gerektiğini düşünmekteyiz. Ayrıca, her zaman mevzuatımızda yasal bir tanımlaması bulunmasa da resmî nikah olmaksızın “imam nikahı” adı altında birlikte yaşanan eşe karşı da teklifteki söz konusu fiillerin işlenmesi hâlinde ağır cezalar uygulanabilmelidir; bu da az önce ifade ettiğim “nişanlılık” statüsü kapsamına alıp sağlanabilir diye düşünmekteyim.

Teklifin 12’nci maddesiyle Ceza Muhakemesi Kanunu’nda yapılması öngörülen düzenlemede “İfadesi alınmak amacıyla düzenlenen yakalama emri” ibaresi tercih edilmiş olup her ne kadar uygulamada yakalama emri tutuklamaya ve ifadenin alınmasına yönelik olarak ikiye ayrılrsa da CMK’de yakalama emri ve nedenlerini düzenleyen 98’inci maddesinde bu ifadeler kullanılmamış olup bu ifade yerine lafzi yoruma uygun olarak “Soruşturma evresinde çağrı üzerine gelmeyen veya çağrı yapılamayan şüpheli hakkında,” ifadesinin tercih edilmesinin daha yerinde olacağını düşünmekteyim. Ayrıca, yine düzenlemede “belirlenen tarihte” ifadesi kullanılmış olup bu tarihin belirlenmesinde yetkili mercinin açıkça belirtilmemesinin uygulamada aksaklığa, tereddüde neden olabileceğini değerlendirmekteyim. Nitekim, soruşturma evresinde çağrı üzerine gelmeyen veya çağrı yapılamayan şüpheli hakkında yakalama emri cumhuriyet savcısının istemi üzerine sulh ceza hâkimi tarafından düzenlenebilmektedir. Belirlenecek bu sürenin yakalama emrini talep eden mi ya da farklı olması hâlinde kişinin yakalandığı yerdeki cumhuriyet savcılığınca mı veya yakalama emrini düzenleyen sulh ceza hâkimliğince mi belirleneceğinin tereddüde mahal bırakmaksızın düzenlenmesi bu bakımdan son derece önemlidir.

Teklifle CMK’nin 94’üncü maddesine eklenmesi teklif edilen fıkranın son cümlesinde, idari para cezasının yakalama emrinin düzenlendiği yer cumhuriyet savcısınca verileceği açıklanmış olup bu yetkinin kullanılacağı merci de Komisyonumuzca gerekli düzenlemeyle açıkça belirlenmesi hâlinde ileride yaşanacak tereddütler ortadan kalkacaktır diye düşünmekteyiz. Diğer taraftan, teklifle, Anayasa Mahkemesi Kanunu’nda yapılması öngörülen bir düzenlemeyle hâkim adaylarıyla stajyer avukatlara Anayasa Mahkemesinde staj yapma imkânı getirilmesi de son derece yerinde bir düzenleme olacaktır.

Son dönemde bize olduğu gibi, tüm Komisyon üyelerine de iletildiğini düşündüğüm, kamuda çalışırken avukatlık eğitimini tamamlayanlara da staj yapma imkânını bu teklifle sağlayabilirsek Değerli Başkanım, bu konuda mağduriyet yaşayanların da önüne geçmiş olabiliriz diye düşünmekteyim. Zira, özellikle sosyal medya hesabı olan Twitter’da “Hayırlı cumalar” “Hayırlı sabahlar” diye bir “tweet” atsan arkasından hemen bu staj mağdurları onlarca, yüzlerce, binlerce yorum yapmakta ve bir farkındalık oluşturmaktadırlar; eminim ki sizin sosyal medya hesaplarınıza da bu yönlü yorumlar gelmektedir. Bu

mağduriyeti de gidermenin yerinde olacağını düşünmekteyim zira, ben de hukuk fakültesini çalışırken okumuş bir arkadaşınızım, biz de memur olarak staj yaptık ama bayağı bir zorlanmıştık. Bu zorluğu, bu mağduriyeti bugün itibarıyla aynı konumda olanların yaşamaması gerektiğini düşünmekteyiz.

Değerli milletvekilleri, bilindiği üzere, Milliyetçi Hareket Partisi cumhuriyetin temel nitelikleri, Türk millî kimliği, demokratik rejim ve temel insan hakları gibi değerleri vazgeçilmez olarak kabul etmekte ve tartışılmasını dahi doğru bulmamaktadır. Bu bakımdan, Milliyetçi Hareket Partisi olarak 27 maddeden oluşan ve 4 ayrı kanunda değişiklik öngören bu yasa teklifini destekliyoruz. Parti olarak demokrasinin güçlenmesinin ancak ve ancak insan hakları ve hukukun üstünlüğünün egemen olmasından geçtiğini savunmaktayız. Cumhuriyet İttifakı'nın da demokrasi, insan hakları ve hukukun üstünlüğünü millî birlik ve kardeşlikte uzlaşmaya açılan siyaset penceresi olarak gördüğünü hatırlatarak Komisyonumuzu saygıyla selamlıyorum.

Teklifin tümünün ülkemize, devletimize, milletimize ve Türk hukuk sistemine hayırlar getirmesini temenni ediyorum, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ - Teşekkür ediyoruz Sayın Öztürk.

Sayın Subaşı, buyurun.

HASAN SUBAŞI (Antalya) - Sayın Başkan ve değerli Komisyon üyeleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum, teşekkür ediyorum.

Bu teklifin genel gerekçelerine bir göz attığımız zaman, bu 4'üncü teklif ve 1'inci, 2'nci ve 3'üncüde de aynı gerekçeler vardı ve Sayın Cumhurbaşkanının 2020'deki sunumunda da yine bu gerekçeler vardı. Bütün reform paketlerinde bu genel gerekçeyi ben okudum, 2018 yılında Sayın Adalet Bakanı da bize Hâkimevinde yemek verdiğinde de yine bu gerekçeleri ortaya koymuştu.

Ben genel gerekçenin ilk paragrafından ilk cümleleri okuyorum: "İnsan hakları en genel ifadeyle kişinin insan olarak var olmasından kaynaklanan vazgeçilmez ve göz ardı edilemez doğal kazanımlarını ifade etmektedir. Bu kazanımları koruma ve geliştirmede en etkili ve güvenceli ortamı sağlayan evrensel ilke ve kuralları hukuk devletinde bulunmaktadır. Hukuk devletinin meşruiyeti evrensel nitelikteki değerler ile temel hak ve özgürlükler perspektifinde saklıdır." Şimdi, bu cümleler çok önemli ve çok büyük büyük cümleler. Yine, hemen ikinci paragraftan bir cümle alıyorum: "Yargıya güvenin artırılması ve insan odaklı hizmet anlayışının geliştirilmesi, günümüzde ana ilke ve değerler olarak kabul edilmektedir."

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Kim demiş?

HASAN SUBAŞI (Antalya) – Bu genel gerekçede ve bunu 4 kere tekrar ettik, Cumhurbaşkanımız da ve Adalet Bakanımız da aynı bu cümleleri yine kullandılar.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Hamdolsun.

HASAN SUBAŞI (Antalya) – Tabii ki, ikinci paragrafta temel hak ve özgürlüklerin daha etkin korunması, yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığının geliştirilmesi, adalete erişimin kolaylaştırılması gibi birçok cümle var. Ben onların hepsini zaman kaybetmemek adına okumuyorum ama birinci ve ikinci paragraftaki cümleler gerçekten çok önemli.

Şimdi, Sayın Vekilimiz sunumda yargıya, hukuka erişimden bahsederken, yine, bu kanunlar hazırlanırken bütün uluslararası kurumlar ve yurt içindeki kurumlardan ve birçok üniversite, sivil toplum örgütü gibi kurumlardan da görüş aldıklarından, tam bir katılım sağladıklarından söz ettiler. Benim burada gördüğüm önemli etkinlik şu ki bugüne kadar bu reform paketleri hazırlanırken bizler dinleyici olarak katıldık, fikirlerimizi sunduk ama bu görüş ve anlayışta, kanunların hazırlanmasında

maalesef muhalefetin bir katkısı olmadı.

Şimdi, şu maddelere baktığımız zaman, buradaki reform paketiyle ilgisi var mı dediğimiz zaman maddelerde de şunu görüyoruz: Tabii ki, faydalı birtakım hükümler olduğunu söylemek durumundayım, o da nedir? Zaten eskiden var olan sulh ceza hâkimliklerine itirazın dikey itiraz olması gerektiği, bugün onun düzeltilmesi ve geri adımını görüyoruz. Yine, günümüzdeki teknolojik gelişmelerin yasalarımıza aktarılmasını sıkça görüyoruz, rastlıyoruz ama insan haklarıyla ilgili, yargı bağımsızlığıyla ilgili, erişim kolaylığıyla, adaletin sağlanmasıyla ilgili uluslararası -hele hukuk devleti tanımını tekrar etmek istemiyorum- evrensel nitelikteki değerlere burada itibar etmek ve hukuk devleti ilkelerinde bunu benimsemek fikri gerçekten çok önemli ama baktığımız zaman biz, evrensel hukuku bugüne kadar hiçe saydık.

Ben, Sayın Adalet Bakanının 2018'deki toplantısında yine bu gerekçeleri sunduğunda bir konuşma yapmışım ve demişim ki: Bunları sağlamak için yeni reformlara gerek yok; bizim Anayasa'mızda, ne kadar eleştirsek de bugünkü Anayasa'mızda sizin bu saydığınız sistem elden geldiğince korunmaya çalışılmıştır, hele hele Anayasa'nın 90'ıncı maddesine konulan hükümle bugün uluslararası hukuktan yararlanmak ve uluslararası içtihatlardan da yararlanmak mümkündür. Yani sizin genel gerekçede birinci ve ikinci paragraflara koyduğunuz hukuk devleti olmanın ilkeleri bizim Anayasa'mız ve hukuk birikimimiz içinde mevcuttur; Anayasa'mızda yoksa içtihatlarımızda, içtihatlarımızda yoksa Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin içtihatlarında söz konusudur. O zaman, bizim yapmamız gereken, bu söylediğimiz ilkeleri korumak adına sürekli böyle 20-25 maddelik basit paketler yapmak yerine, elimizdeki birikimlerden yararlanmaktır. Biz bunları söylediğimizde yeteri kadar yer almıyor ya da dikkat edilmiyor, neden? Bizde iktidarlar bir türlü kendilerine projektör çevirip de... “Bu Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin aksayan yerleri nedir?” diye bizler madde madde sıralarız da fakat diğer iktidar kanadından, AK PARTİ ve MHP anlayışında, Cumhurbaşkanlığı'nda bu sisteme ilişkin eleştiriyi görmek, yaşamak mümkün değildir oysa, bizim iktidarlarımız kendi içinde projektör tutabilse ve eleştirel yaklaşabilse bütün bunların ne anlama geldiğini kolaylıkla anlayacaktır.

Söylemek istediğim, 2018'de Adalet Bakanına “Sayın Bakanım, yargı üzerinden, hâkimler ve savcılar üzerinden siyasi etkileri kaldıralım, bütün bunlar düzelir ama siyasi etkiler devam ettiği sürece hangi kanunları çıkarırsak çıkaralım, bunların hiçbirisi bu söylediklerinizi yerine getiremeyecektir.” demişim, bugünkü kanaatimde aynı. Ha, bu tür düzenlemeler de -tabii bunlara bir reform paketi demek doğru değil ama- faydalı ve günün teknolojik şartlarını aktaran ve bugün için düzenlenmesi gerçekten gerekli olan maddeleri içeriyor ama buna “bir insan hakları reformu” “bir anayasal reform” ya da “Hukuk sistemimizde büyük temel meseleleri aşıyoruz, çözüyoruz.” gibi ifadeler kullanmanın anlamı yok. Bakın, bugün de ilgisizlikten belli ki artık kanıksanmış durumda, oysa, işin özünde Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin eleştirilebilmesi ve bunun kabul görmesi... “Acaba nerelerde hata var?” ya da “Yürütme erki siyasete ne kadar etki yapıyor, yargıya ne kadar etki yapıyor? Yargıda bu etkiyi nasıl kaldırırız?”ı düşünmeye başladığımız zaman bizim hukuk birikimlerimiz bütün bunları çözebilecek kabiliyete ve güce sahip, birikime sahiptir.

Şimdi, birinci yargı paketinde, yine o günlerde çok eleştirilen konu, basın özgürlüğünün genişletilmesi idi. Hatırlıyorum, o zaman şunu yapmıştık: Terörle Mücadele Kanunu'nun 7/2'yi değiştirmek suretiyle “Basın özgürlüğünü biz sağlıyoruz.” diye basına verilmişti bu ve basında da ciddi yer tutmuştu. Biz, Komisyon toplantılarında -bu, TMK'de yapılan değişiklik yani söylemler ve haber içerikleri, bir ceza teşkil etmediği sürece basının özgürlüğü filan diye bir maddeydi- “Anayasa'da bu özgürlük zaten var, ceza kanunlarımızda da bu özgürlükler var, bunu da mükerrer yazıyoruz ve ‘Basın özgürlüğünü sağladık.’ diye yargı paketiyle biz bunu kamuoyuna açıklıyoruz ama bunlar zaten

mevcut hükümlerimizde var, bunlara uymak zaten yeterli.” demiştik ve bakın, ondan sonra ne oldu? Birinci paketten sonra Barış Pehlivan, Barış Terkoğlu, Müyesser Yıldız, Hülya Kılınç tutuklandı, Sözcü gazetesi ve Cumhuriyet gazetesine de Terörle Mücadele Yasası’na göre cezalar verildi ve de bizim yargı paketi daha doğmadan öldüğünü kendisi zaten o günlerde göstermişti. İkinci, üçüncü yargı paketlerinden sonra da neler yaşadık, şöyle bir göz attığımız zaman: İlk defa Türkiye’de üçüncü yargı paketinden sonra İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi, “Anayasa Mahkemesi kararını tanımıyorum” demişti.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Gezici heyet o!

HASAN SUBAŞI (Antalya) – Şimdi, ardından İrfan Fidan’ın Yargıtay üyeliğine nasıl seçildiğini, sonra da Anayasa Mahkemesine teamüller, kurallar dışında nasıl seçildiğini de gördük, yaşadık, ardından uluslararası sözleşmelere atıf yapılırken İstanbul Sözleşmesi’nden bir anda, bir çırpıda nasıl vazgeçildiğini gördük, derneklere yapılan denetimin ne olduğunu hatırlıyoruz ve son olarak da bir savcılar kalmıştı denetim altında olmayan, 6 bin küsur savcıcı 221 başsavcıya yargısal faaliyetleri yönüyle de geçen hafta bağladık; sadece idari denetim değil, yargı faaliyetlerinde de bağlamak suretiyle hayal kurulan “Bir cesur savcı çıkar da şu konuları, şu yolsuzlukları, şu mafyatik ilişkileri acaba soruşturur mu?” diyebileceğimiz 6 bin küsur savcıdan da bir kişi dahi kalmadı. Demek istediğim şudur ki: Mahkemeler nasıl siyasi etki altındaysa artık savcılar da bu etkinin altındadır; biz ne kadar bu yargı paketlerini çıkarsak da artık hiçbir güvenilirliği ve ciddiyeti kalmamıştır.

Ben, bu arada -Sayın Başkanım, hatırlıyorsunuz- Vergi Usul Kanunu 359’la ilgili Mecliste bir konuşma yapıp size de arz etmiştim. Türkiye’de bugün 420 bine yakın dava sürmektedir; Vergi Usul Kanunu 359’un mağdurları yüz binleri bulmuştur. Mahkemeler artık karar vermiyor, Anayasa Mahkemesi de bu konuda karar veremez durumdadır çünkü Vergi Usul Kanunu’nda bir değişiklik olacağına dair kamuoyunda bir inanç oluşmuş ve beklentiye girmişlerdir; konuyu sizinle de gördüğümüzde Meclis konuşmadan da sonra bu dördüncü pakette bu konunun çözüleceğini ifade etmişsiniz. Çok büyük bir beklenti oluşmuş, tabii bunlar da kamuoyuna yansıdığı için ve gerçekten bir hayal kırıklığı yaşanmıştır çünkü zincirleme suç kavramıyla ilgili, Vergi Usul Kanunu’ndaki bu 359’la ilgili şiddetli, gereksiz, orantısız cezalar yüz binlerce esnafı mağdur etmiştir; bununla ilgili de yine esnafımız düzeltme beklemekte. Aynı konuda biliyorsunuz, Yargıtay Başsavcısı, 16. Ceza Dairesinin Başkanının da bu kanunun değişmesi gerektiği konusunda beyanları olmuştu. Bunlar kamuoyuna da yansımıştı. Bu konuda da doğrusu çok ciddi beklentiler oluşmuştur.

Sayın Başkanım, tabii ki bu siyasi etki, Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminden kaynaklı olan, yapısında olan bu siyasi etki, hâkimlere ve savcılara yargı üzerindeki bu etki, baskı devam ettiği sürece, biz ne kadar bu evrensel hukuk normlarına, hukuk devleti ilkelerine atıflar yapsak da muvaffak olamayacağımız artık kesinleşmiştir, anlaşılmıştır. En iyisi, biz böyle basit düzeltmeleri yaparak gidelim ama en azından, artık şu yargı sistemimizi kurtarmanın çarelerini arayalım; bunun da en baştaki çaresi, siyasi etkinin kaldırılması ve yargının bir kere tarafsız ve bağımsız kalmasıdır.

Öyle şeyler yaşıyoruz ki, ben dün Korkuteli’nin yaylalarındaydım; orada 6 köyü ve 6 yaylayı ilgilendiren bir Dereköy yaylası vardır. Burada 1.972 dönüm alanda kömür madeni diye tahsis almışlar ama tabii, ÇED raporu gerekli, ÇED verilmiyor ve Toprak Komisyonu da dört ay önce reddediyor. “Burası birinci sınıf tarım alanıdır, üzerinde meyve bahçeleri var, yaylalar var, köyler var ve o Dereköy de hem bunların su ihtiyacını sağlıyor hem ovalarını suluyor hem de Korkuteli Barajı’nı besliyor.” diye karar veriyorlar. Ama dört ay sonraki baskıyla “birinci sınıf toprak” diyen Toprak Komisyonu birdenbire “Buranın kömür madeni olarak tahsisinde yarar umulur.” diye 2’nci bir rapor veriyor. Şimdi, siyasi baskılar yargıya baskıyla kalmadı, tüm kamu kurumlarını da etkileyen rant baskıları da oluştu

ve ardından ÇED verilir mi böyle bir şeye? Tabii ki verilmez ama 1.972 dönüm alan 400 dönüme indirilmek suretiyle, yani 400 dönümde ilk faaliyet başlayacak düşüncesiyle “ÇED’e gerek yoktur.” raporu da alındıktan sonra, o ovalarda, yemyeşil meyve bahçelerinin olduğu yerde bugün kömür madenleri yapılmak üzere. Ormanlarımız, Antalya ormanları tümüyle maden ocaklarıyla çevrildi; sadece aynı taktiklerle yapılan işlemlerle siyasi baskı artık sadece yargıyı değil, tüm kamu kurumlarını etkilediği için çevreyi de tahrip eden, çevreyi mahveden kararları da maalesef alıyoruz. Marmara’nın durumu belli, üç tarafı denizlerle çevrili olan güzelim ülkemizin hem denizleri, ormanları, ovaları, tarım toprakları heba olmak üzere. Yine işin özü nerededir? Siyasi baskı hem yargıya hem kamu kurumlarına bu etkiyi yaptığı süreç Türkiye’de bir şeyi düzeltmemiz kolay olmayacaktır diye düşünüyorum.

Çok teşekkür ediyorum beni dinlediğiniz için.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ederiz.

Şimdi, Hasan Bey, bu Vergi Usul Kanunu 359’la ilgili, Sayın Cumhurbaşkanımız İnsan Hakları Eylem Planı’nda bu hususu açıklamıştı; zincirleme suç kapsamına alınması ve etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanmasıyla alakalı. Bu, tabii...

HASAN SUBAŞI (Antalya) – Bu pakette de yer alacaktı.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Şu anda bu paketle ilgili belki ön çalışmalarda düşünüldü ama uygulamada bazı sorunlar çıkabileceği düşüncesiyle, özellikle cezanın caydırıcılığı ve diğer yaptırımlar noktasında ilgili Bakanlıklar arasında bu konudaki görüşmeler devam ediyor; hem mağduriyeti giderecek hem de fiil ile yaptırım arasındaki dengeyi de koruyacak bir çalışma yapılıyor. Belki görüşmeler sırasında da gelişme olabilir mi onu göreceğiz.

HASAN SUBAŞI (Antalya) – Anladım Başkanım ama bu, tam bir hukuk konusu, bu, Adalet Komisyonunun konusu, diğer tarafta da maliyeciler var, Maliye Bakanlığı, yine vergiciler var; ona kurban edilmemesi lazım, vergi müfettişlerinin görüşlerine çünkü bu, tam bir hukuk konusu.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ediyoruz.

Müsaade ederseniz, Hocam herhâlde ayrılacak, Hocama bir söz verelim.

Sayın Kaboğlu, buyurun.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Çok teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli üyeler, sayın milletvekilleri; öncelikle Sayın Beyazıt’a teşekkür etmek isterim emekleri için.

Bu paketle ilgili olarak ben de Sevgili Grup Sözcümüz Zeynel Emre’nin özellikle dikkat çektiği üzere Yargı Reformu Strateji Belgesi ve İnsan Hakları Eylem Planı’na da yollama yaparak genel bir çerçeve çizmeye çalışacağım. Türkiye o kadar adalete susamış bulunuyor ki her adım yarım da olsa desteklenmesi gereken adım olarak görülmelidir.

Şimdi, şöyle tanımlanıyor anayasa: “Bir toplum ki orada erkler ayrılığı sağlanmamıştır, hak ve özgürlükler güvence altına alınmamıştır; orada da anayasa yoktur.” biçiminde, 1789 Bildirgesi’nin 16’ncı maddesi; bugün de geçerli bu anayasa tanımı. Biz de yüz yıl gecikmeyle de olsa anayasa bu topraklarda yapıldı ve uzun bir evrim sonucu, aslında 20’nci yüzyılda büyük ölçüde Batı anayasacılığıyla, bu anlamda anayasacılıkla bizim anayasacılığımız arasında paralellik oluştu.

Şimdi, baktığımız zaman bu çerçevede, hak ve özgürlükler güvenceleriyle birlikte Anayasa’da tanınmış bulunuyor, yasama, yürütme ve yargı da Anayasa’da sistematik bir biçimde öngörülmüş

bulunuyor. Fakat acaba neden bu kadar yargı reformu ihtiyacı? Ben sadece okumaksızın, 36 ve devamı maddelerini okumaksızın onlara değineceğim fakat 13'üncü maddeyi izninizle sizinle paylaşacağım.

“Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve laik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz. Şimdi, bu maddenin yanı sıra tam da bizim konumuz olan 138'inci maddeyi okumayacağım, sadece belki birinci fıkrasını hatırlatmakta yarar var, nedenini de belirteceğim. Birinci fıkrası “Hâkimler görevlerinde bağımsızdırlar. Anayasaya, kanuna ve hukuka uygun olarak vicdani kanaatlerine göre hüküm verirler.”

Şimdi, ben bu 2 maddeden özellikle 1'incisini, 13'üncü maddeyi, şu anda yürürlükte olan hiçbir Avrupa anayasasında görmedim, yani hak ve özgürlükler lehine olan madde olarak görmedim; hemen hemen 2'ncisi de çok istisnai olarak var fakat sayın üyeler, şunu kabul edelim: 13'üncü maddeyi biz yasama organı olarak en çok ihlal eden bir organiz, 138'inci maddeyi de siyasilere ve özellikle yürütme organı en çok ihlal eden organlar.

138'inci madde öncesi, dava başlamadan; esnası, sürerken ve sonrası, uygulama aşamasında siyasilere sürekli ihlal etmektedirler. Bu iki saptamayı yapmadan ne kadar yasa çıkarırsak çıkaralım bunların etkisi sınırlı kalacaktır. Buradaki ana sorumuz şu: Şimdi, Anayasa'nın “İkinci Kısım”nda hak ve özgürlüklere ilişkin güvenceler var, liste var 75'inci maddeye kadar 2'ncisinde ise sistematik var, 75'ten itibaren fakat erkler ayrılığı büyük ölçüde 2017 Anayasa değişikliğinde kâğıt üstünde kaldı. Şimdi, kâğıt üstünde kaldığı için biz 2017 Anayasa değişikliğinden itibaren anayasa çalışmalarına başladık, reform çalışmalarına başladık ama özellikle birçok konuşmacının değindiği üzere 2019 Haziranında yani tam tamına iki yıl önce Cumhurbaşkanı ve Adalet Bakanı Yargı Reformu Strateji Belgesi'ni açıkladıktan sonra, hemen ondan itibaren biz çok ciddi bir rapor hazırladık, tam 40 sayfalık. Arzu edenlere iletebiliriz çünkü öyle ya, 2017 Anayasa değişikliğini yapan taraftan bir yargı reformu beklentisi ihtiyacı kamuoyuna açıklandı, biz ciddiye aldık bunu, biz ciddiye aldık ve 40 sayfalık bir rapor hazırladık; aradan yirmi iki ay geçti, İnsan Hakları Eylem Planı hazırlandı, onu da ciddiye aldık ve bizim hazırlamakta olduğumuz, bu 12 ayrı yasa önerisinde bunların getirdiklerini getirmediğini dikkate aldık ve şu saptamaları yaptık. Biraz önce bazı hatipler değindiler ama ikisinin ortak paydalarına baktığımız zaman, her ikisinde 18 amaç var, 113 hedef var ve 649 faaliyet var, yani kısaca Sayın Beyazıt, yok yok; hem Strateji Belgesi'nde hem Eylem Planı'nda yok yok diyebiliriz. Peki, nelerdir bunlar, ortak paydalar? Sadece amaç ve hedefleri her ikisinin hatırlayalım: Yargıya güvenin artırılması, hak ve özgürlüklerin daha etkin korunup geliştirilmesi, makul sürede yargılanma hakkının gözetilmesi, yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığının geliştirilmesi, adalete erişimin kolaylaştırılması ve hukuki güvenliğin güçlendirilmesi, daha güçlü bir insan hakları koruma sisteminin kurulması, yargı bağımsızlığı ve adil yargılanma hakkının güçlendirilmesi, kırılgan kesimlerin korunması ve toplumsal refahın güçlendirilmesi, ifade ve basın özgürlüğüne ilişkin standartların yükseltilmesi, toplantı ve örgütlenme hakkının güçlendirilmesi, iddia ve savunma eşitliği ilkesine ilişkin standartların geliştirilmesi, masumiyet karinesine ilişkin standartların güçlendirilmesi, sağlıklı ve yaşanabilir bir çevrenin korunması. Sayın Beyazıt, değerli üyeler; burada dikkatinizi çeken nedir ortak paydalarda? Hep sıfat kullanılıyor, yani “Türkiye’de hak ve özgürlükler iyidir ama daha da, daha da geliştirilmesi, güçlendirilmesi.” Ben hep kaçınıyorum bu tür maksimalist yaklaşımlardan, bu sıfatlardan çünkü bir yerde maksimalist sıfat gördüğümüz zaman orada çok ciddi sorunlar var demektir. Bu maksimalist yani azamileştirici sıfatlar karşısında incelerken bu belgeleri, özellikle Yargı Reformu Strateji Belgesi'ni incelerken şu üç soruyu sorduk: Acaba Yargı Reformu Strateji Belgesi'nde yer alan, dile getirilen sorunların ne kadarı Anayasa'dan kaynaklanmaktadır? Ne kadarı Anayasa'dan kaynaklanmaktadır,

ne kadarı Anayasa'nın uygulanmayışından kaynaklanmaktadır? İki, acaba bu belgede dile getirilen sorunların ne kadarı yasalardan kaynaklanmaktadır veyahahut da yasaların uygulanmamasından kaynaklanmaktadır? Üçüncü soru ise, ne kadarı uygulamadan kaynaklanmaktadır? Yargı, İnsan Hakları Eylem Planı'nı buna eklediğimiz zaman, aslında her iki belgede saptanan sorunların yüzde 80'i -yaklaşık olarak yüzde 75 veya yüzde 80'i, çok yakından incelemiş bir kişi olarak- Anayasa'ya uyulmamasından, örneğin 13'üncü maddeye rağmen aykırı yasalar çıkarılmasından, 16, 36, 37, 38'inci maddelere aykırı yasalar çıkarılmasından ya da 138'inci maddenin güvencelerinin ihlal edilmesinden ve tabii ki -şimdi, biraz sonra değineceğim gibi- mesela "Somut deliller olmadan." diyor oysa Anayasa 19 ve 138, 141 açık, gerekçe yazacaksınız, gerekçe zaten somut deliller üzerine inşa edilir. O zaman bir öz eleştiri söz konusu, demek ki Anayasa'ya rağmen hâkimlerimiz veya savcılarımız Anayasa'ya uygun karar vermiyorlarmış.

Şimdi, bu açıdan baktığımız zaman, gerçekten, bizim hazırladığımız bu 12 ayrı yasa önerisinde sizin gibi esasen adil yargılanma hakkına nasıl çözüm bulabiliriz sorusunu sorarak yola çıktık ama baktık ki -burada en çalışkan komisyonlardan biri, belki de başında geliyor Adalet Komisyonu, çok iyi, tabii, cesaretlendirmemiz gerekir, ben de o nedenle katılabildiğim kadar katılıyorum ama- Adalet Komisyonunun kaçınmadığı başlıca olumsuzluk torba yasa geleneği, uygulaması ki burada da var o durum oysa Adalet Komisyonu örnek olmalıdır bu konuda. İşte o nedenle biz "Torba yasaya hayır" dedik, "Torba yasaya hayır." sloganıyla yola çıktık ve böyle olunca hâliyle bir yasa önerisi yerine 12 yasa önerisiyle kocaman bir klasör oluştu ve bu 12 yasa önerisiyle de aslında burada Yargı Reformu Strateji Belgesi'nde veya İnsan Hakları Eylem Planı'nda dile getirildiği üzere maksimalist yaklaşımla değil, minimalist yaklaşımla yani asgari olan nedir, asgari standartlar nelerdir bunlara yanıt vermeye çalıştık.

Tabii, bunu şu şekilde yaptık; en azından -bu metni biz ancak buraya gelirken görebildik, buraya gelmeden yani Adalet Komisyonuna havale edilmeden göremedik metni ama- biz bunları hazırlarken başta Adalet Bakanlığı olmak üzere Mecliste grubu bulunan bütün partileri davet ettik "Gelin birlikte yapalım." diye. Fakat burada söz konusu olan bir ayrışma şudur: Biz geçen haftanın ortasında verdik Meclis Başkanlığına teklifimizi, sizin teklif ise sonuna doğru verildi ama biz burada o tekliflerden hiçbirini göremiyoruz ve sizin teklif gelmiş bulunuyor. Bu bakımdan da Adalet Komisyonu ciddi bir sınav veriyor, ciddi bir sınav karşısında.

Şimdi, bu yasa önerilerini bizim katılımcı veya demokratik meşruluk temelinde hazırlamış olmamız kuşkusuz önem taşımaktadır ama bunun ötesinde, bizim hazırladığımız metinlerde aslında yapıcı muhalefetin ötesine geçen, yapıcı muhalefet adınının ötesine geçen bir yaklaşım söz konusu; DİSK'ten HAK-İŞ'e kadar, Türkiye Barolar Birliğinden Ankara Barosuna kadar, Hâkimler ve Savcılar Sendikasına kadar geniş bir yelpazeyi kapsamına alan 20 örgüt, 65 uzmanın katılımıyla hazırlanan bir metin söz konusu. Burada açıkça, yüksek sesle bütün üyeler olmasa da... Bilmiyorum kaç imzacı var? Numan Kurtulmuş'u göremiyoruz. Sayın Beyazıt, acaba sizinle birlikte imzası bulunan kaç vekil var burada, salonda?

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Genel Kurulda galiba.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Keşke onlar da burada olsalardı.

ORHAN KIRCALI (Samsun) – İmzası olanların hepsi burada.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) - Çok güzel, teşekkürler; hoş geldiniz.

Burada bizim ortak amacımız adil yargılanma hakkına katkı olduğuna göre ki sadece Türkiye değil; bu, sadece ülkemizle ilgili değil, bizim atacağımız her adım hukuk devleti yolunda bölgemizi

de etkileyecek adım olacağı için burada öyle kısır muhalefet iktidar ayrımı indirgemesine girmeye hiçbirimizin ihtiyacı yoktu; ben zaten hiçbir biçimde ona girmeyeceğim.

Sayın Başkan, değerli üyeler; benim söylemek istediğim husus şudur, iki hususu özellikle sizinle paylaşmak istiyorum. Özellikle Zeynel Emre vurguladı, sizin metin ile bizim metni teker teker karşılaştırdık. Siz bir adımı olumlu atmışsınız, onu alkışlıyoruz biz ama orada bizim 2 ileri adımımızı da sizin desteklemenizi bekliyoruz; bir. İkincisi şu: Bizim burada bir klasör dolusu gerekçeleriyle birlikte, genel gerekçesiyle birlikte, teker teker tasnif edilmiş, ayıklanmış asgarisi... Evet, biz verdik, eğer dersenez ki “Biz sizin imzalarınızla bu süreci başlatmayız.” Buyurun size iletelim, siz kendi imzalarınızla verin ve bir adım daha ileriye atalım ama hangisi olursa olsun, hangisi olursa olsun siz bizim önerilerimizden kabul ettiklerinizi ve etmediklerinizi, özellikle etmedikleriniz açısından neden kabul etmediğinizi bize bildirin ki biz o zaman kendi ödevimizi değerlendirelim. Örneğin “189 maddenin biz sadece 9’unu kabul ediyoruz.” diyorsanız 180’inini neden kabul etmediğinizi bize bildirin ki biz ödevimizi daha ciddiyetle yapalım. Burada zannediyorum birbirimize karşı çok açık olmak ve açık bir biçimde bu sorunları paylaşmak durumundayız.

Sizin dile getirdiğiniz, bu sizin bize sunduğunuz metin ile bizimki arasında karşılaştırmalar yaptı; gerek Zeynel Bey, gerek diğer hatipler hatta Halil Öztürk de karşılaştırma yaptı, o nedenle o yinelemelere girmeyeceğim ben ama doğrusu ben şunu anlayamadım: Kadın eğer eşiyse veya boşanmış ise öldürüldüğü zaman bu ağırlaştırılmış ceza söz konusu oluyor da örneğin, imam nikahıyla yaşıyorsa neden daha az ceza verilmesi öngörülüyor? Neden bu ayrımcılık? Ya da nişanlıysa, sözlü ise veyahut da evlilik dışı birliktelik söz konusu ise, sadece sevgilisi ise, sadece arkadaşısıya veyahut da hiçbirisi değilse de “Ben ona aşık oldum, sırf bana yüz vermediği için öldürdüm.” Diyorsa; şimdi, burada bir erkeğin kadını öldürmesi karşısında neden böyle bir ayrımcılık? Bunu anlamak mümkün değil. Ha, şu sorgulanabilir: “İstanbul Sözleşmesi”nden bunun için ayrılmak istiyoruz.” diye, hani bir fikir, belki niyet okuması şeklinde bir tartışma ama doğrusu bir hukukçu olarak böyle bir sorgulamaya girmeyi uygun bulmuyorum. Ama en azından, hukukun bu temel ilkesi, bir erkeğin kadını öldürmesi suç olduğuna göre ve bunun nedenleri az çok tahmin edildiğine göre böyle bir ayrımın yapılmasını anlamak mümkün değildir, ayrımcılıktır. “Bazı kadınlar şu hâlde öldürülebilir, daha kolay öldürülebilir, bazıları daha zor öldürülebilir.” biçiminde bir sonuca ulaşılması gerçekten anlaşılabilir gibi değil. Ama bu olsun, diğerleri olsun, vekillerimizin dile getirdiği üzere bizim metinle özellikle Ceza Muhakemeleri Kanunu ile sizin bu metin arasında kesişen maddeler çerçevesinde baktık -ki biz tabii, daha önceden yazmıştık- doğrusu bizimkilerde hep 2 adım daha ileride olmak söz konusu. Onu yapmak işte, katalog suçları... Ceza hukukçuları aramızda anons etti Başkan; Bahri Hoca burada, diğerler hocalar, Sait Hoca burada; onlar da kuşkusuz konunun uzmanı sıfatıyla dile getireceklerdir katalog suçlarının ne tür mağduriyetlere yol açtığını ve Anayasa madde 19’un uygulanmasını nasıl aksattığını, nasıl baltaladığını onlar bizden çok daha iyi biliyorlar. Ben bir örnek olarak belirtiyorum; o zaman hani katalog suçlarına son verelim, bu suç, işte böyle bir suç söz konusu diye daha baştan onun şüphelisini yakalama yerine, tutuklama yerine esasen başka tutuklama nedenleri, özellikle 19’uncu maddede yer alan tutuklama nedenlerini öne çıkaralım. Biz “19’uncu maddeyi bile yeterince güvence sağlamıyor.” diye kırk yıldır eleştirirken şimdi, 19’uncu maddeye bu şekilde sarılmamız aslında Anayasa’nın ne ölçüde saygı görmediğini ve ne derecede ihlal edildiğini göstermesi bakımından esef vericidir.

Bir noktayı özellikle vurgulamak istiyorum, tabii, ayrıntıya girmeden; sadece Beyazıt değil tabii ki Adalet Komisyonu Başkanımız da burada, diğer vekiller, Adalet ve Kalkınma Partisinden vekiller, Milliyetçi Hareket Partisinden vekiller de duysun diye. Mesela bizim bu 12 öneriden birine değineceğim. 12 öneriden biri şu: Olağanüstü hâl tedbirlerine ilişkin düzenleme; hakkında herhangi bir soruşturma veya kovuşturma açılmamış olanlar ile hakkında takipsizlik veya beraat kararı verilenlerin görevlerine

iaadesi ve haklarında uygulanan tedbirlerin kaldırılması düzenlenmektedir; biz bunu düzenliyoruz.

Şimdi, bakın, bilindiği gibi son beş yıldır Olağanüstü Hâl Kanun Hükmünde Kararnameleri ek listelerinde adları yer alan kişilerin gidebileceği Olağanüstü Hâl İşlemleri İnceleme Komisyonu dışında hiçbir merci yoktur ve o ek listelerde adları yer alan kişilerin adlarının nasıl konulduğu da zamanın Başbakanı tarafından, Başbakan Yardımcısı ve bakanları tarafından açıklanmıştır. Şimdi, biz adalet reformu derken, adil yargılanma hakkı derken o kişilerin, on binlerce kişinin mahkeme kapılarını bile tıklatamaması karşısında reform yapıyoruz diye hiç o konuya girilmemesi, esasen reform, esasen o kararname sorumlularının da bu Mecliste bulunduğu, bakanlık yaptığı bir dönemde gerçekten anlaşılır gibi değildir. Bunlara girilmemesi bir yana, bu yasakları daha da ağırlaştırıcı düzenlemeler yapıldığı gibi, Anayasa Mahkemesi tarafından verilen “kısmi iptal” kararlarının bile etkisiz kılınması yönünde düzenlemeler yapılıyor.

Son sözüm bu bakımdan şu olacaktır: İkisinin de adı Süleyman biri bakan, biri gazeteci. Gazeteci, diyor ki “Şu kadar kişi için Bakana aracılık yapılarak, onların masum olduklarına inanılarak göreve iadeleri sağlandı.” diyor. Arkadaşlar hemen tepki göstermemi istedi “Hayır, ben şaşırmadım.” dedim onu hepiniz biliyorsunuz, mesajı okumama gerek yok. Şaşırmadım çünkü söz konusu Bakan, adı geçen Bakan -o büyük katliam kararnameleri diyorum- orada imzası bulunan Bakan, benim de 686 sayılı ek listesinde adımın yer aldığı kararnamede o Bakanın da imzası var. Dolayısıyla, o kararnameler Anayasa dışıydı, hukuk dışıydı. Anayasa ve hukuk dışı olan kararnamelere imza atmış olan kişi, yine, Anayasa ve hukuk dışı yolla o kararnamelerin mağduru olan kişiler için devreye giriyor ve onların iadelerini sağlıyor.

Şimdi, bu bile, bu örnek bile partiler ötesi bir durumdur, hepimizi düşündürmeli ve acaba yaptığımız bu görev, bu faaliyetle tanık olduğumuz bu manzara ya da işlemler ve eylemler dizisi karşısında biz bu görevlere ne kadar inanarak, ciddiyetle, samimiyetle yapıyoruz, bunu sorgulamalıyız. Bunu sorgulamadığımız zaman adil yargılanma hakkı konusunda dördüncü paket de on dördüncü paket de çıkabilir ancak bu tür ilişkiler ağına tanık olduğça, hukuk devleti bir yana devletimizi bile kaybedebiliriz.

Sabrınız için teşekkür ederim.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ederiz Sayın Kaboğlu.

Sayın Turan Aydoğan.

Buyurun.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Tabii, burada bir yasama faaliyetini kurguluyoruz, yasama faaliyetinin gerekleri doğrultusunda her şeyi doğru zeminde tartışmamız gerekiyor; o açıdan olumlu olan şeylere olumlu, eksik ya da olumsuz olan şeylere de olumsuz dememiz gerekir. Yasama faaliyeti sadece bir siyasal eleştiri faaliyeti meselesi değildir; aslında kanun yapma -gönül ister ki- uzun yıllar halkımıza hizmet edebilecek, toplumsal anlamda adaleti ve vicdani anlamda doyumu sağlayabilecek kanunları çıkarabilme yeteneğini sahaya sürelim. O açıdan bu önümüzdeki kanun teklifini de olumlu ve olumsuz yanlarıyla değerlendirip, gerçekten olumlu yanlarıyla alakalı cevaz vermek gerekir, bunun iktidar-muhalefet diye bir mantığı olduğunu düşünmüyorum. İnsan hak ve hürriyetlerine dayalı olan alanlarda aslında siyaseten değil, insani olarak bakmak gerekir, hayatın bütün düzlemini de öyle ele almak gerekir. O açıdan bu kanun teklifi üzerinde böyle düşünerek hem eleştiriler yapacağım hem de önemli gördüğüm yerlere ilişkin fikirlerimi söyleyeceğim.

Öncelikle yargısal anlamda insan hak ve hürriyetlerini teminat altına alabilecek her adımın olumlu

olduğunu düşünüyorum, onu burada şerh edeyim, kayıtlara geçsin. Kanun yaparken daha üst kanunlarda var olan metinleri uygulamayan birimleri göz ardı ederek yani uygulayıcı sùjeleri göz ardı ederek daha sonra kanunlara şerh ederek uygulayacağımızı düşünmek abesle iştiğal olarak önümüze geliyor. Şimdi, bu kanunu tartışırken neden bundan bahsediyorum? Uygulamayla ilgili çok ciddi sorunlarla karşı karşıyayız. Ben Sayın Zeynel Emre'nin bahsetmiş olduğı Berkin Elvan davasını geçen hafta izledim. Bir dava olası kastla açılıyor, akabinde bilinçli taksire dönüyor ve verilebilecek hemen hemen en alt sınırdan ceza verilerek bitiriliyor. Berkin Elvan'ın Annesi o dava sırasında bir ifade kullandı o ifadenin hepimizin vicdanında bir şekilde iz etmesi anlamında burada söyleyeceğim, davayı takip eden hâkimlere yönelik olarak kullandı. Üstelik çok ilginç, o davayı gören hâkim o kararı doğru verdi, yanlış verdi tartışmasını da burada yapmayacağım. Daha önce gezi davasıyla ilgili "vandallık" ifadesini kullanan bir hâkim. Bir önceki duruşmada katılan vekilleri tarafından davadan çekilmeye davet edilmesine rağmen davayı gördü, kendine göre bir karar verdi, verilen kararı burada tartışmak anlamında söylemiyorum ama hâkimlerin toplumsal olaylarla alakalı bu şekilde beyanlarda bulunmalarını çok doğru bulmadığımı söylüyorum. İşte, döner dolaşır önünüze yargılama merci olarak gelir. İşin ilginç yanı aynı hâkim, aynı başkan, o mahkemenin başkanı Gezi davasıyla ilgili de beraat kararı veren mahkeme. Düşünebiliyor musunuz nasıl bir paradoks var ortada? Bir taraftan Gezi davasına "vandallık" diyor mahkeme başkanı -umarım yanılıyordumdur- ama inceledim Gezi olaylarıyla alakalı "vandallık" diyor diğer taraftan -Gezi davasını gören mahkemenin başkanlığını yapıyor o tarihte 30. ağır ceza mahkemesi başkanlığı- beraat kararı veriyor; aynı gün hakkında HSK soruşturma başlatıyor, o soruşturma ne oldu bilemiyorum. O ve diğerleriyle alakalı soruşturma başlatılıyor aynı gün soruşturma başlatılması bile yargı bağımsızlığı anlamında ibretle takip edilecek bir şeydir.

Sayın Cumhurbaşkanının bir ifadesi üzerine, tutuklamayı sonlandırmaya yönelik olarak kullandığı bir ifade üzerine soruşturma başlatılıyor. Bir süre sonra, aslında bu Berkin Elvan davasını çok da iyi götüren bir mahkeme başkanı varken -o, Yargıtaya seçiliyor sanıyorum- onun yerine bu başkan atanıyor, bu başkanın verdiği kararı tekrar söylüyorum tartışmayacağım olumlu-olumsuz çünkü vermiş olduğı karar ayrı bir konu. Karar tartışmalı, yargının esasını teşkil edebilecek, yargılama yapacak sùjeleri bu şekilde hor kullanan bir sistemimiz olduğı sürece bizim yargı bağımsızlığı üzerinde çok daha su içmemiz gerektiğini düşünüyorum.

Şimdi, bu kanunda da Berkin Elvan davasında Annesine tekrar döneceğim, annesinin duruşmada kullandığı şu ifade, hepimizin vicdanında bir köşede otursun diye söylüyorum. Mahkeme başkanına ve hâkimlere "Sizin yarattığınız cezasızlık iklimi, bundan önce ve bundan sonra ölmüş ve ölecek bütün çocukların ölüm nedenidir." diyor. Evet, biz bazı yargılamalarda cezasızlık iklimiyle, bazılarında yargılamanın gecikmesiyle, bazılarında adalete ilişkin unsurların gecikmesiyle beraber bir cezasızlık ya da bir vicdani kanaat sorunu yaratır hâldeyiz. Bunu yargılamayı yapan sùjelere bağılıyorum artık ben, çünkü Anayasa'da var olan mevcut hükümleri uygulamamak, yargı bağımsızlığının gerektirdiğı vicdani kanaate göre hüküm vermemek ki bunların bir örneğı de Soma davasıdır, yakın tarihte. Siz tatmin oldunuz mu? Ben, olmadım. Soma davasıyla ilgili daha önce bir karar çıktı, Yargıtay bozdu, sonra mahkeme tekrar yargıladı, kamuoyunda hiç kimsenin vicdanını tatmin etmeyen bir karar ortaya çıktı, değil mi? Bizim ceza yargılamamıza göre başka bir karar çıkamaz mı, çıkmadı mı daha önce, daha iyisi çıkamaz mıydı? Çıkabilirdi. Demek ki yargı bağımsızlığı tartışılması gereken bir konu.

Osman Kavala davasıyla ilgili artık hiç konuşmuyorum, çok konuşuldu çünkü AİHM kararları var, AYM kararları var, Osman Kavala davası gibi, Milletvekilimiz Enis Berberoğlu davasında yaşanan bir AYM felaketi var, git geller var, Anayasa Mahkemesinin ısrarla verdiği kararlara bir kabadayı mahkeme başkanının uymaması gibi bir süreç var, bunları neyle açıklayacağız? Yani tahliye kararını veren mahkeme başkanı, tahliye kararını verdiği andan itibaren bir siyasi söylem üzerine soruşturulmaya

başlanıyor ama grup başkan vekilimizin “ayaklı giyotin” dediği bir mahkeme başkanının eylemleri görmezden geliniyor. Demek ki disipline edilemeyen bir yargılama faaliyetini gösteren süjeler ordusu var ve çok çeşitli siyasal etkiler altındalar.

Bu siyasal etkilerden arınabilmek şu andaki mevcut Anayasa’mıza göre, bana göre mümkün değil fantezi falan yapmayacağım ben burada. Mevcut Anayasa’mızdaki, mevcut HSK yapımızla beraber biz yargı bağımsızlığını daha çok tartışırız. Bu burada yaptığımız iyi şeyleri gölgesin anlamında konuşmuyorum, çok iddialı şeylerle gelsek bile bu yapılar devam ettiği sürece hiçbir hâkim ve savcı, cesaretle işini yapamayacaktır.

Yakın tarihte Türkiye gündemini belirleyen, çok da izlenen bazı ifşaatlar söz konusu oldu. Sayın Cumhurbaşkanı o konuyla ilgili ağızını açana kadar hiçbir savcı hareket edemedi, en azından ettiğini biz bilemedik. Yani çok olağanüstü toplumsal olaylarla alakalı, savcılar süreç başlattıklarında, soruşturma başlattıklarında kamuoyunu aydınlatıyorlar, tatmin ediyorlar; oralarda bildiğim kadarıyla halkla ilişkileri sağlayan bir bilgi enformasyon sağlayan departmanları var, HSK’nin de var, adliyelerin de var ama hiç kimse Sayın Cumhurbaşkanı konuşana kadar ağızını açmadı. İbret olsun diye bunları söylüyorum, ibret olsun. İyi niyetle kanunlar getirebiliriz buraya ama iki adım geri bir adım ileri yaptığımız faaliyetler, esasında sadece bizim sıradan tatminimiz olur, onu söylemeye çalışıyorum, Türk yargısının durumunu anlatmaya çalışıyorum.

Ha, diyeceksiniz ki “ya, çıksaydı bir savcı falan filan bu konuyla alakalı işlem yapsaydı” onu da geçen hafta öldürdünüz. Geçen hafta Meclis Genel Kurulunda savcılar başsavcıya bağlayan garip, acayip, hakikaten yine ibretle izlenecek bir yolla beraber öldürdünüz. 81 ilin başsavcısını Külliye’ye bağlayarak bir sistem oluşturdunuz. Kız mıyorum, bunlar yaşanacak görüyorum, bu Anayasa’nın çizmeleri altında bunların yaşanabileceğini görüyorum ama hayra işler değil bunlar, bunlarla bir yere varılmaz.

İşte, burada iddialı ifadelerle geldiğiniz metinler de bunların gölgesinde kalır, bunları uygulayacak adam bulamazsınız. Sayın Kaboğlu az söyledi, Anayasa’nın 17’nci maddesinden bahsetti, 19’uncu maddesinden bahsetti, 138’inci maddesinden bahsetti, 141’inci maddesinden bahsetti, evet, 13’üncü maddesinde temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasından, 9’uncu maddesinde yargı yetkisinden, 10’uncu maddesinde eşitlikten bahsetti. Bunların hepsi Anayasa’da var, niye uygulamıyoruz? Niye bu Anayasa’yı hepimiz görmezden geliyoruz? Mesela, niye tutuklamayla müesseseyi çatı Anayasa’yı doğru yorumlayarak hâkimler yerine getirmiyorlar, işaret üzerine adam tutukluyorlar, işaret üzerine adam bırakıyorlar? Düşündünüz mü niye? Yine bu Anayasa’dan kaynaklı, bu tekçi sistemden kaynaklı, bu HSK yapısından kaynaklı. Adam, işte, tutuklamaya son verdiğinde soruşturuluyor ise ya da tutuklayan, tutuklamayan hâkim ve savcıların başına birtakım işler geliyorsa, siyasetin bu kadar hukukun üzerinde gölge ettiği bir sistemde biz tatmin olamayacağız, yasama dönemi sona erecek biz mutlu olamayacağız.

Ha, bu yasaya gelince -Soma’yla ilgili vicdanların biraz sızlaması gerektiğini buradan dile getiriyorum- bu yasa da Soma’yı çözmez, bunun gibi hiçbir şey Soma’yı çözmez. Bu şekilde başka davalar da var. Mesela, Silivri Emniyet Müdürü makamında ölül bulundu. 2017 yılından itibaren ortada bir konu var. Ne soruşturma iddianameye bağlanıyor ne ortada bir üretim söz konusu ne kimse aydınlanabiliyor, üzerinde de gizlilik kararı var. Sormak lazım Silivri’de bu işi soruşturan savcılar bugüne kadar ne yaptılar kardeşim? Gizlilik kararı var, biz bilemiyoruz. Zaten bu gizlilik kararı da moda oldu, her şeye ilişkin gizlilik kararı var. İstanbul Büyükşehir Belediyesi yolsuzluklarla ilgili tespitler yapıyor, cumhuriyet savcılığına dosyayı veriyor üzerine tak diye gizlilik kararı koyuluyor. Niye kardeşim? Varsa yolsuzluk bilelim, varsa yanlış isnat onu da bilelim. Neyi korumaya çalışıyorsunuz? Toplum merak etmez mi bunları? Bu yargı sistemi içerisinde, bu iki adım geri, bir adım ileriyle bu

işlerin çözülebileceğini düşünmüyorum.

Teklifte tabii, iyi şeyler var. Bir defa, eşe karşı suç işlenmesi hâlinde getirilen maddenin mantalite itibarıyla ben bu kapsama alınmasının çok yanlış olmadığını düşünüyorum ama eksik. Yani, bu eksikliği de görmezden gelmenin bir anlamı yok. Şimdi, siz problemi nerede yaşıyorsunuz? İstanbul Sözleşmesi'ni yok ederek yaşıyorsunuz esasında. Orada çok da güzel düzenlenmişti bunlar, dört dörtlük düzenlenmişti. Bir hukuksuz yöntemle beraber milletin hayatından İstanbul Sözleşmesi'ni çıkardınız -bana göre çıkaramadınız hukukçu olarak tekrar ediyorum: Yok hükmündedir Sayın Cumhurbaşkanının yaptığı. Tespit edildiğinde mahkemenin, ilgili mercinin yok hükmünde olduğunu tespit etmesi gerekir diye düşünüyorum- hukuksuz bir yöntemle çekilinen İstanbul Sözleşmesi'dir buradaki durum. Hâkim ve savcılara defalarca çağrı yaptım, varmış gibi davranmaları gerekir ama o sözleşmenin 46'ncı maddesinde "mevcut eşe veya birlikte yaşanan bireye karşı aile fertlerinden biri tarafından, mağdurla ikamet eden kişi tarafından veya yetkisini suistimal eden biri tarafından işlenmesi hâlinde" diyor. Geri kalanları nereye buharlaştırdınız? Tamam, boşanılan eş anladık, imam nikâhlı, şu bu ayrı tartışma konuları, hatta Milliyetçi Hareket Partisi grup sözcüsü sevgili arkadaşımızın söylemiş olduğu "nişanlılık" bile bu tartışma içerisinde sayılabilir, bir aile içi ilişkidir şeyimiz açısından ama burada toplumsal cinsiyet eşitliğini düzenleyen bu maddeyi kaldırdınız, buna ilişkin yasal düzenlemeler yapılması gerekirken, İstanbul Sözleşmesi yürürlükteyken buna ilişkin alt düzenlemeler yapılması gerekirken ki İnsan Hakları Eylem Planı da büyük bir ihtimalle buna göre yapılması gerekiyordu çünkü son günde hayata geçirdiğiniz bir eylem planıdır. Avrupa'daki partner olduğumuz kuruluşların size vermiş olduğu süreyle ilgili son günde hayata geçirmiş olduğunuz bir eylem planı orada bile bunların çıkması gerekirken -dedim ya, iki adım geri bir adım ileri yapılıyor- iki adım geri attırdınız bize İstanbul Sözleşmesi'nden çekildiğimiz iddiasıyla bu kadar insanı korumasız bıraktınız, bu kadar insan korumasız şu anda. E, eşle, eski eşle düzenlemeyle beraber de topluma reform yapıyoruz diyorsunuz. Yanlış değildir, eski eşin bu kapsama girmesi gerekir, taraftarım ama bu kadar eksikliği de biz burada söylemezsek işimizi doğru yapmış olur muyuz? Sizler işinizi doğru yaptığınıza inanıyor musunuz? Niye bu tablonun tamamı yok bunun içerisinde, daha önce allandırıp ballandırarak bizim imzalattığımız, ilk imzaladığımız, mimarı olduğumuz dediğimiz sözleşme bunları kapsarken şimdi niye yok?

Az önce Zeynel Emre kardeşimiz söyledi "ısrarlı takip" vardı burada. İnsan Hakları Eylem Planı'nda da var, sizin planınızda var. Niye bu yok düzenlemenin içerisinde? Nereye koyacağız bunları? Yoksa partner olduğumuz kuruluşlara işte, bir miktarını düzenledik, kalanını da düzenleyeceğiz diye bir iyi niyet gösterisiyle beraber insan hak ve özgürlükleri üzerinde fütursuzca dans mı edeceğiz? Burada bu konularla alakalı yirmi yılın ikrarı var değil mi, özgürlükler, bireyin özgürlüğü vesair bir dünya tarif başlangıcında. Katılıyorum, bunlarla ilgili gerçekten bir şekilde öz eleştiri de doğrudur ama yirmi yıl kardeşim ya, yirmi yıl!

Hadi, geçtim, bu konularla alakalı İstanbul Sözleşmesi'nin ele alındığı 2012 yılını alayım, ikmal edildiği 2014 olsun. Size daha önce İnsan Hakları Eylem Planı'ndan önce eksiklik tespitleriyle ilgili önünüze koyduk, yaptığınız eylem planları var altı-yedi yıl önce. Onlarla ilgili dünya kadar eksiklik söz konusu. Bunları konuşmayacak mıyız? Tabii ki konuşacağız. Tekrar ediyorum: Bu maddeyle alakalı, eski eşin buraya girmesi doğrudur ama bu donanımda bir maddeyi yapmama iyi niyetli değildir. Başka bir yol yürüyorsunuz, bu başka bir yol yürümedir. Bunları görmeme ihtimaliniz yok. İstanbul Sözleşmesi'ni kaldırıp ondan sonra bu kadar eksiklikle beraber gelirsek Anayasa'nın 17'nci maddesinde "İnsan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele" diye bir kavram var. Buradan bakmamız gerekmiyor mu? İstanbul Sözleşmesi'nin 46'ncı maddesini tamam, söyledim, onu pas geçtiniz ama Anayasa'nın 17'nci maddesi var, bunlar da elimizde. İnsan haysiyetiyle bağdaşmayan bir tablo değil midir burada sayılan kişilere yapılan muamele? Niye yok? Umarım en kısa sürede bu tarz eksiklikler giderilebilir. İsrarlı

takip konusu yalnız, İnsan Hakları Eylem Planı'nda yok, burada kanunu getiren arkadaşlar bununla ilgili bir düzenlemeyi neden koymadıklarını umarım bize izah ederler.

Şimdi, tutuklanmayla alakalı tarif var burada. “Somut delil” deniliyor. Aslında burada Adalet ve Kalkınma Partisi döneminde yargının düştüğü durumun ikrarı var. Bu yirmi yıl içerisinde hepimiz hatırlıyoruz kurgu davalar görüldü ya. Aslanlar gibi altına zırhlı araçlar çekilen savcılar gördük biz.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – FETÖ’cü savcıları.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Arkaları sıvazlanan, daha sonra örgüt üyesi çıkan savcılar gördük. Onların bu kurguladıkları davaların tamamı Anayasa’nın 19’uncu maddesindeki hükümlerin uygulanmamasıyla alakalıydı. O dönemde de Anayasa’nın 19’uncu maddesinin 2’nci fıkrası yürürlükteydi. O dönemde de birçok arkadaşımız belki burada Parlamentodaydı. Alkış tutuldu bunlara. Yargı böyle bir şeydir işte siyasetin alkışına muhtaç duruma düşerse oradan doğru bir şey çıkmaz. Kurgu davalar görüldü. Yahu, şimdi, bizim var olan bu hukuk düzenimize göre bu şekildeki eylemlerden insanların tutuklanmasının zaten mümkün olmaması gerekiyordu. Ama öyle bir tasarruf alanı vermişiz ki bu siyasileşmiş kadroların eline vur, vurabiliyor; öldür, öldürebiliyor; tutukla, tutuklayabiliyor böyle bir yargı sistemimiz var bizim.

Hiç gittiniz mi adliyelere, gördünüz mü cumhuriyet savcıları nasıl makamlarda bu işi icra ediyorlar? Ben size söyleyeyim, içinizde benim gibi eski yıllarda avukatlık, yapanlar varsa çok garipseyecekler gittikleri zaman adliyeleri. Bizim zamanımızda avukatlık yargının onurlu bir parçasıydı, süjesiydi. Eşit ilişki içerisinde derdinizi anlatabildiğiniz, olayı özetleyerek karşılıklı istişare edebildiğiniz bir makamdı. Hâkimle de görüşürdünüz, cumhuriyet savcısıyla da görüşürdünüz yani özellikle ceza yargılaması içerisinde maddi hakikat aramak için karşılıklı istişarede bulunurdunuz. Hadi gitsenize bir savcının odasına girin şimdi avukat olarak, giremezsiniz, özellikle büyük adliyelerde kart sistemi var. Siz refere edilmediğiniz sürece avukat olarak, oraya giremiyorsunuz. Hâkimlerle görüşmeye giderseniz, mesela İstanbul’da Çağlayan Adliyesinde koridorun başında adınızı, soyadınızı orada tespit eden bir güvenlik görevlisi var. Bir avukat bir hâkimle, bir mahkeme başkanıyla görüşmeye gittiğinde adı, soyadı orada bir güvenlik görevlisi tarafından alınıyor. Kim fişleniyor, ne takip ediliyor, niye buna ihtiyaç duyuluyor? Hani yargının o “onurlu süjesi” dediğiniz, burada da bahsettiğiniz avukatların onurunu koruyan sistem? Bir, görüşemiyor; iki, görüşecekse telefonlarla, telgraflarla içeriye bildiriliyor; üç, oraya girecekse kimliği tespit ediliyor. Bunu siz yarattınız, bunu, bu yargı düzenini siz yarattınız. Umarım, hiçbiriniz tekrar döner, avukatlık falan yapmazsınız. Gerçi yakanızda bu Parlamentonun rozeti olduğu sürece aynı muameleye de tabi tutulmazsınız çünkü Türkiye’de eşitlik ilkesi de yok, kast sistemi var; birileri daha çok görüşebiliyor, birileri kül tablası fırlatabiliyor, birileri hiçbir şey görüşemiyor.

Şimdi, bunları neden söylüyorum? Avukatları burada onore ediyorsunuz, bu kanun teklifinin giriş kısmında ama baroları bölerken avukatları Meclisin kapısında dövürdünüz, onlara soruşturmalar açtırdınız ve barolarla ilgili yasayı yaparken avukatlar gelip o yasa teklifinde fikirlerini açıklamadılar, bu salona giremediler, bu salondaydık, beş gün boyunca hep beraberdik. Burada güzel güzel ifadeler var, katılıyorum ifadelerinize. Evet, “Yargının kurucu unsurudur.” falan filan ama 2 baroyu ortaya sürerek, hatta avukatların daha önce var olan mevzuatındaki hukukun üstünlüğünü takiple alakalı görevlerini de değiştire değiştire elinden alarak avukatlık mesleğini nasıl onurlu yaptığınızı düşünmüyorum ben.

Bu kanun teklifinin 13’üncü maddesinde -Sayın Hocam dile getirdi- aslında tutuklama meselesiyle alakalı bir somutlaştırma gerekiyor, varsayımdan çıkarıp süjeye ve somutlaştırmaya dayanmak gerekiyor. Bu kanun teklifinin 13’üncü maddesinin öyle oluşması gerekiyor ama özellikle cinsel saldırı suçları açısından bu maddenin sorun çıkarabileceğini ben de düşünüyorum. Cinsel saldırı suçları açısından ayrı ayrı düşünülmesi gerekir. Yargıtayın yerleşik içtihatları var bu konuyla alakalı, onların

korunması gerekir. Bu madde yürürlüğe girdikten sonra cinsel saldırı suçlarıyla alakalı nasıl bir yol izleneceğini arkadaşlarımızın bize burada izah etmeleri gerekir. Ama özellikle -yine Hocanın söylediği gibi- somutlaştırma ifadesi çok kıymetli, süjeye yönelik somutlaştırma gerekiyor, bu maddenin öyle dönüşmesi gerekiyor.

Yine, özellikle bu adli kontrolün dört ayda bir değerlendirileceği meselesi... Daha önce bunu biz bir buçuk yılda iddianamenin hazırlanması meselesinde de tartışmıştık. Süre koyarken olumlu bir şey yapılıyor mantığıyla bakıyoruz ama uygulama bunu en olumsuz yanından yakalayarak sıkıntılar yaratabiliyor. Bu bir buçuk yıl ki değişebiliyor orada süre, onu izah etme gereği duymuyorum, hepiniz profesyonelce bunu biliyorsunuz. Orada demiştik ki: “Ya, böyle bir maddeyi koyuyoruz ama bu maddeyi savcılar kendilerine özgürlük alanı olarak alır, bir buçuk yıla kadar dayarlar bu işi.” Şu anda yaşanıyor. Buradaki dört ay da bu niyetle kullanılabilir, suistimal edilebilir bir süredir. Bizim ceza muhakemeleriyle alakalı önerdiğimiz reform paketi var, Sayın Kaboğlu burada bahsetti, 12 kanunla ilgili değişiklik olarak açıkladık onu. Biz orada bunu, otuz gün, hâkim önünde, mahkeme önünde avukatı ve şüphelinin katılımıyla değerlendirilmesi şeklinde getirdik. Aslında yargılamanın mantalitesi anlamında bakıldığında, Anayasa’nın 38’inci maddesi dâhil olmak üzere çok çeşitli yerlerden bakıldığında, masumiyet karinesinin her mekanizma içerisinde, hükme dönüşmeyen her mekanizma içerisinde değerlendirilmesi gereği üzerinden baktığımızda, bizim getirdiğimiz teklifin yok sayılmaması, göz önüne alınması gerektiğini söylüyorum. Bu şekliyle beraber içerisinde bazı sakıncaları taşıyor.

Kamu davası açmada iddianameyle alakalı getirilen de bir ikrardır, ben öyle düşünüyorum; aylardır, yıllardır eleştirdiğimiz garip dava açma usullerinin bir ikrarıdır. Bir beis yok, bir beis yok, ikrar etmek gerçekten olgunluktur, erdemliliktir. Hep biz eleştirelim, burada duvar gibi olsun diye de söylemiyorum, bunu bir ağır eleştiri olarak almanız arzusunda da değilim, “Biz daha önce defalarca söyledik, bunlar niye oldu?” anlamında da söylemiyorum. Burada bakılması gereken ana konu, bugüne kadar gerçekten hor kullanılmış CMK’nin 170’inci maddesi, esasında bunu çok doğru düzenlemesine rağmen tekrar böyle bir şey getiriliyor olması, yargı uygulayıcılarının aslında bana göre dönem dönem kötü niyeti, dönem dönem vurdumduymazlığı, dönem dönem kalıpların arkasına sığınması meselesidir. Burada bakılması gereken konular, aslında Anayasa’nın içerisindeki şeyle beraber 170’inci maddedeki düzenlemeye uyulması şeklinde alınması gerekiyor diye düşünüyorum.

13’üncü maddede, aslında yine buna benzer bir konu da orada var Anayasa’nın diğer maddelerine atıf anlamında. 138 ve 141’inci madde göz önüne alındığında yani buradaki gerekçelerin kalıp hâlinde yazılıyor olması, aslında Anayasa’nın 141’inci maddesine aykırı hareket eden uygulayıcıların olduğu anlamındadır. Bu uygulayıcılar arasında yetersizlik söz konusuysa kesinlikle elimine edilmeleri gerekir ya da eğitilmeleri gerekir. Ya elimine edilmesi gerekir siyasi bir mantaliteyle yaklaşıyor iseler, yargıya siyasi kadro doğru olmayacaktır, elimine edilmesi gerekir; eğer bir bilgi yetersizliğiyse -özellikle FETÖ kalkışmasından sonra bu bilgi yetersizliğinin hâkim, savcı kadrolarında mümkün olabileceğini ben de düşünüyorum, yeni yerleştirilen hâkim ve savcılar açısından- tedbiri alıp iyi uygulayıcı durumuna getirilmeleri gerekir. Bu eleştirinin de burada yapılması gerektiği düşüncesindeyim.

Seri muhakeme usulüyle alakalı Anayasa Mahkemesinin zaten bir iptal kararı var. Ne yapılacaksa ona uygun olarak yapılması gerekir, aksi takdirde Anayasa’nın 38’inci maddesine aykırı bir yolla karşı karşıya kalırız. O yüzden buradaki düzenlemenizde, 23’üncü maddedeki düzenlemenizde bunu göz önüne almanız gerekiyordu, almayarak yapılmış bir düzenleme olduğu düşüncesindeyim.

Sulh ceza hâkimlikleri tarafından verilen kararlarla alakalı, sadece tutuklama vesair gibi ya da tedbirle alakalı dikey denetim mekanizması yeterli değildir, doğru değildir. Benim hatırladığım kadarıyla, İnsan Hakları Eylem Planı’nda dikey denetimi tarif etmişsiniz. Sayın Cumhurbaşkanı yargı reformuyla ilgili

konuştuğu zaman da sulh ceza hâkimlikleri kararlarının dikey denetime tabi tutulacağını söylemişti. Burada tam bir dikey denetim değil, sınırlandırılmış bir dikey denetimle geldiniz. O dikey denetimin tüm kararlara karşı olması gerekir. Tüm kararlara karşı o dikey denetimi çalıştırmadığınız zaman, yine var olan, mevcut Anayasa'mıza uygun olmayan bir tabloyla karşı karşıya kaldığımız kesin. Buradan şunu söylememiz gerekiyor: İyi adımlar ve kötü adımlar anlamında... Tabii, iyi adımları kutsayarak konuşmamızın bir anlamı yok, bununla ilgili olumlu olarak reyimizi kullanacağımız yerlerde tabii ki kullanacağız, onunla ilgili bir sıkıntı söz konusu değil ama bu kadar eksikliğin, bir kanun geldiğinde üzerine bu kadar söz tüketmemizin temel nedenlerinden bir tanesi, sizin son yıllarda kanun yapma tekniğinde yaratmış olduğunuz katılımcılığı engellemektir. Bu salonda şu anda Komisyon üyelerinden başka gördüğüm kadarıyla sadece bürokrat dostlarımız var. Onun dışında hayatın içerisinde birçok dernek var, mesela Ceza Hukuku Derneği var, şu var, bu var, birçok sivil kuruluşlar var, vakıflar var; hiçbirisi davetli değil.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Yok, akademisyenlerimiz var, ceza hukukçularımız var, hukuk fakültesi dekanlarımız var, Barolar Birliği temsilcilerimiz var.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Sevgili Başkanım, saymaya kalkarsanız... Bakın, biz de bir düzeltmeyle ilgili 200'e yakın kanun üzerinde çalıştık. Aslında bir reform yapmaya kalktığınız zaman şu anda mevcut 200 kanun üzerinde değişiklik yapmanız gerekiyor. Cumhuriyet Halk Partisi buna ilişkin bütün sivil toplum kuruluşları ve farklı siyasi çevrelerle bir buçuk-iki yıl boyunca çok ciddi çalışmalar yaptı. 12 tane kanunu verdik şu anda ihtiyaca binaen, en azından şu anda verilmesi gerekir diye verdik. Şimdi, burada böyle bir çalışma yaparsanız, o bizim çalışmamıza katılan gibi sivil toplum örgütlerinin o işin içerisinde olması gerekir. Basit bir örnek verdim, Ceza Hukuku Derneği diye bir dernek var mesela, niye buraya davetli değil? Basit, çok da bilinen bir dernek, içerisinde yine akademisyenler var. Münferit akademisyenleri çağırmanın demiyorum, tabii ki çağırın, her yerden çağırabilirsiniz. Ama bu bir gerçektir, böyle altı ayda kanun yapmaya kalkarsanız doğru değildir, dünyanın her tarafında kanunlar çok uzun sürelerde yapılıyor. Ama diyelim ki biz gerçekten bu dönüşüme ihtiyaç duyuyoruz, o zaman bu kanunu daha fazla katılımcı mantıklar içerisinde yapmanız gerekiyordu. Bana göre buradaki eksikliklerin temel nedeni bu iletişimi kurmamaktan kaynaklanıyor.

Şimdilik bu söylediklerimle sınırlandırayım, maddeler üzerinde yine görüşlerimizi dile getiririz. Dediğim gibi, iyi yanlarını biz de benimsiyoruz ama eksik yanlarını da dile getirdiğimiz eksiklikleri şu anda ihmal etmenizin çok daha doğru olduğunu düşünüyorum. Bizim burada verecek olduğumuz önergeler bugüne kadar hiçbir değişikliğe neden olmadı, Genel Kurulda da böyle bir olgunluk şu ana kadar görmedik. E, halkımızın önünde şunu söyleyeceğiz orada: Bu eksiklikleri söylüyoruz, iktidar partisinin ortakları bu eksiklikleri bilerek ya da bilmeyerek karşılamıyorlar. Bu durumda olmak bile doğru değil, bu yasaları çıkarırken akıl birliği emek birliği yapılması gerekir. Söylediğim gibi, bizim söylediğimiz noktalara kısmen geldiniz. Buna buradan mutluluk duyuyorum. Eksikliklerle alakalı da bir olgunluk, siyasi olgunluk bekliyorum. Halkımızın bundan sonra hürriyetleri üzerinde dans edilmeyecek derecede doğru yasalarla hayatın içerisinde olabilmemiz için bu olgunluğa sizi davet ediyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ - Teşekkür ederiz Sayın Aydoğan.

Sayın Züleyha Gülüm.

Buyurun.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) - Yani evet, şimdi, yine bir insan hakları çerçevesinde yargı paketi diyoruz ama gerçekten yani söylemekten de bıktık ama ucundan, kıyısından, bir yerlerinden, sürelerden,

şuradan buradanla düzeltilecek bir yargı sistemi falan yok yani bu çok açık. Yargıya dair bir bütün olarak gerçekten bir bağımsız yargı, tarafsız yargı, adil yargılanma hakkının olduğu bir sistem getirilmek isteniyorsa bütünlüklü bir müdahale şart olduğunu hepimiz görüyoruz. Yani şimdi burada evet birkaç güzel düzenleme, iyi düzenleme var ama bunların hiçbirini çözmeyeceğini de biliyoruz, hatta aslında bu yasanın gerekçesinde yazılan şeylerden bile anlıyoruz. Mesela, tutuklamada somut delil aranacağı cümlesine ilişkin “Aslında bu düzenlemede var ama uygulamada uygulanmıyor; bu yüzden yazma gereği duyduk.” demenin kendisi bile aslında bir yasal düzenlemeyle sorunun çözülemeyeceğini -bunu istediğiniz kadar, istediğiniz şekilde yazın- yine aynı anlayış sürdüğü sürece çözüm üretmeyeceğini biliyoruz.

Şimdi, mesela, kararların gerekçeli olması gerekiyor, değil mi? Tutuklamanın da gerekçeli olması gerekir. Tutuklama gerekçeleri nedir? Katalog suçlardan olması, delil karartacak olması, kaçma şüphesi olması gibi yazar arka arkaya. Bunun neresi gerekçelidir mesela? Yasayı alır, aynen koyar, ondan sonra da gerekçe olduğunu söyler. Yasal düzenlemede var mı? Var; gerekçeli olmak zorundadır ya da kararların, her türlü kararın.

Şimdi, dolayısıyla, aslında işin aslının buraya şunu ekleyelim, buraya bu cümleyi ekleyelim demenin kendisi olmadığı da çok açık bir durum. Mesela, iddianameyle ilgili mesele. Şimdi, olayla ilgisi olmayan meselelerin yazılmaması gerektiği söylenmiş, değil mi? Yani şimdi bunu gerçekten bir savcıya söylemek gerekir mi? Olayda yani somut suçlama ile ilgili suçla ilgili bir şey oraya yazmaması gerektiğini bir savcıya söylemek gerekir mi? Gerekmeyeceğini hepimiz biliyoruz ama bunu oraya yazma gereği hissetmenin kendisi bile aslında yargıdaki durumun; savcılarının durumunun, hâkimlerin durumunun nasıl, ne hâle getirildiğinin çok açık bir göstergesi değil mi? O zaman bir dönüp bakmak gerekmiyor mu bu yargı sistemi nasıl oldu da bu hâle geldi, savcılar, hâkimler nasıl oldu da bu hâle geldi? Hani, demin, CHP'lilerin de anlattığı, odasının kapısından avukatların giremediği, kendilerini böyle bir başka yerde gördükleri pozisyon aldıkları, yargının aslında en önemli kurucu unsurlarından olan avukatla görüşmeyi reddeden, “Muhatap almıyorum.” diyen bir savcı, hâkimler ordusu yarattığınızı bir sorgulamak gerekmiyor mu mesela? Hani meselenin sadece şu yasayı düzeltelim, şuraya bunu ekleyeyimle çözülemeyeceği gerçekliği ortada değil mi?

Mesela, Cumhurbaşkanına hakaret... Şimdi, bu davalar almış başını gidiyor. Bakın, 128.872 kişi hakkında soruşturma açılmış, 27.717 kamu davası açılmış, toplam 903 çocuğun yargılandığı bir süreç, -bakın, çocuklar bile yargılanıyor- buna ilişkin 63 gazeteci hakkında Cumhurbaşkanına hakareten dava açılmış ve böyle devam ediyor. Şimdi, şöyle bir düşünelim: Bir mahkemenin ya da bir savcının gerçekten bu ülkede Cumhurbaşkanına hakaretle ilgili soruşturma açmaması mümkün mü, böyle bir bağımsızlığı var mı? “Hayır, ben buna burada suç görmedim, değerlendirdim, delil yok, suç da değil, düşüncemi ifade özgürlüğü kapsamında kalıyor.” deme hakkı var mı? Yok. Olmayan şeyi sanki varmış gibi yapıp buradan işte savcılarımıza “Aman, bu olmazsa, şu olmazsa açmayın.” demenin karşılığı var mı? O da yok. E, çünkü beğenmediği kararı veren mahkemeyi sürgün eden, dağıtan, tasfiye eden bir anlayış var. E, şimdi bu anlayış buradayken hâkim savcı ne yapsın? Sizin istemediğiniz kararı verdiği anda sürgün edileceğini bilen bir hâkim peki ne yapacak? E, tabii ki sizin istediğiniz gibi, iktidarın istediği gibi, iktidar nasıl talimat veriyorsa ona göre karar verecek ya da zaten yeni dönemde oluşturduğunuz hâkim ve savcılar, belli bir düşünsel yapıya, belli bir ideolojik zemine sahip, ağırlık olarak bunlardan oluştuğu için yani demokrasinin karşıtı, aslında özgürlükler karşıtı genel olarak hak temelli bakan değil, vatandaştan bakan değil özgürlüklerden bakan değil; tam tersine, sürekli bir devleti koruma adı altında özgürlükleri yok eden, oradan bakan bir yaklaşımda olan bir hâkim ve savcılar ordusu da yarattığınız için sonuçta dönüp dolaşıyor, bakın, sizi de vuruyor, siz buraya bu cümleleri yazmak zorunda kalıyorsunuz, “Somut delil ara” demek zorunda kalıyorsunuz. Bunu demeye

gerek yok. Bir hukukçu zaten somut delil olmadan tutuklamayacağını bilmesi gerekmiyor mu? Ama yarattığınız sistemin kendisi şu an bu duruma getirdi.

Bakın, bizim Kobani davası sürüyor şimdi, biliyorsunuz, partimize karşı klasik saldırı davası. Ya, dosyaya -hani bu söylediğiniz tam da orası için geçerli- suçlamayla, suçla, olayla -zaten dosyanın bir bütünü aslında, bakarsanız tümü de hukuk dışı da hadi, diyelim- ilgisi olmayan bir sürü şeyi koymuş oraya, dosyaya. Yetmedi, savcı iddianamede ya da dosyada bulunmayan, bizim tarafımıza da hiç verilmeyen birtakım mesela başka “tweet”leri sormaya başladı. Şimdi, bir savcı kendi iddianamesinde yer vermediği, dayanmadığı delilleri -tırnak içinde delil diyorum, delil falan değil- orada soruyor. Şimdi, böyle bir yargı sistemi yarattınız. O yüzden, hani bize önce gerçekten şunun söylenmesi gerekiyor: Bağımsız bir yargı yaratılmak isteniyor mu, istenmiyor mu?

Şimdi, AİHM’in Demirtaş kararı... Serbest bırakılma kararından, AİHM’deki karardan sonra ne oldu? “AİHM’in verdiği kararlar bizi bağlamaz, biz karşı hamle yaparız, işi bitiririz.” dendi. Şimdi, bu cümle söylendikten sonra gerçekten mahkemenin hâkimlerinin, heyetin serbest bırakma şansı var mı? E, yok. Kime, ne söylüyoruz, ben anlamaya çalışıyorum yani. Neyi gerçekten burada anlatmaya çalışıyorsunuz. Böyle bir talimat geldikten sonra her şeyin cumhurbaşkanına bağlandığı, bütün kararların tek adam tarafından verildiği bir mekanizmada kim cesaret edebilir bu lafın üstüne artık başka türlü bir karar vermeye?

Yine, aynı şey, HDP’nin kapatılması ile ilgili iktidarın ortağından gelen cümle: “HDP’nin kapatılması elzemdir. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı inanıyorum ki gereğini yapacaktır.” Talimat, talimat veriyor; şimdi, bu talimata kim aykırı davranabilir, hangi hâkim hangi savcı buna “Hayır, biz hukuki bulmadık.” diyebilir de gerçekten buna farklı bir karar verebilir? Şimdi, bütün bunlar dururken geliyoruz burada oradan bu cümleyi çıkarırsak, buradan şu cümleyi eklersek bir şey olur diye bir tartışma yürütüyoruz.

Şimdi, diğer bir mesele... Şimdi, bakın, davaların çoğu, siyasi davaları özellikle ağırlıklı olarak aslında demokratik hakların kullanımının engellenmesinden kaynaklanıyor. Şimdi, valiler uzun bir süredir, OHAL süreciyle başlayan bir süredir vali ve kaymakamlar bütün demokratik hakları kısıtlayan kararlar gönderiyorlar, genelgeler gönderiyorlar, yasanın üstüne çıkmışlar, yasa falan takan yok. Geçenlerde Ankara’da bir basın açıklaması yapılacaktı, polis şunu söylüyor bize: “Basın açıklaması için izin alacaksınız.” Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu’nda basın açıklaması için izin almak mı var? Ama vali kendini yasanın üzerine çıkarmış, “Bize böyle bir genelge geldi, biz yaptırmayız, izin almadınız.” diyor polis. E, şimdi, böyle bir ülkede o zaman ne oluyor? Müdahale geliyor, gözaltı oluyor, dava açılıyor. E, en demokratik hakkını kullanımını siz daha yargıya taşınmadan önce zaten engellediğiniz, her gün de engelliyorsunuz, her yerde engelliyorsunuz. En küçük bir gösteri hakkını toplantı hakkını örgütlenme hakkını engellediğiniz zaman elinizde binlerce dava olmaya başlıyor. E, zaten talimatlı yargı da bu davalarda ceza vermeye çok meraklı. Tersinden ne oluyor? Eğer kolluk güçleri bir suç işlemişse, iktidara yakın kişiler suç işlemişse onlar gayet güzel tutuksuz yargılanıyorlar, beraat kararları alıyorlar, hiçbir şey olmuyor, cezasızlıkla ödüllendiriliyorlar -özellikle kadınlara yönelik suçlarda çok daha belirgin bir şekilde- ama mesele muhalefet olunca, mesele iktidara karşı söz söyleyenler olunca o kadar hızlı hareket ediliyor ki inanamıyorsunuz.

Mesela Deniz Poyraz yoldaşımız katledildi. Bu iklimin, bu iktidarın sürekli partimize yönelik nefret suçunu içeren cümleler kurmasının ve hedef göstermesinin bir sonucu olduğunu biliyoruz ama mesela şunu soralım: Ya, gözaltına alındı bu kişi, bir gün içerisinde tutuklandı, bir gün; bir günde neyi araştırdınız gerçekten? Şimdi, bir bağımsız soruşturmadan bahsedebiliyor muyuz? Bir günde neyi araştırdınız? Hangi bağlantılarını açığa çıkardınız? En basit bir gösteri yürüyüşünden ya da başka

bir şeyden gözaltına alınan siyasiler 4+4 gün gözaltılarla tutuluyor ve hiçbir işlem de yapılmıyor, biz biliyoruz, sadece orada tutuluyorlar, tutulmak için tutuluyorlar. Peki, Türkiye tarihi açısından bu kadar önemli olan bir katliamı araştırma gereği nasıl duyulmadı? Bağlantıları nasıl araştırılmıyor? Bu kadar organize bir işi, her gün polislin kapıda beklediği, sürekli... Binayı bilmiyorsunuzdur belki; sağında solunda kafeler var, bir han, karşısında sürekli bir çadır kurulmuş, zaten provokasyon üreten bir çadır; onun yanında polisler var, o yetmiyor, iki taraftaki girişteki kafede de sürekli sivil polisler oturuyor. Bizim arkadaşlarımız girip çıkarken, her gün gördükleri hâlde GBT yapılıyor. Bu insan geliyor, keşif yapıyor, içeri giriyor -malum, önceki süreçleri belli, nerelerden geçtiği- ama hiç şüphe uyandırmıyor, tek başına beceriyor. Şimdi, Emniyet Müdürü diyor ki olayın olduğu gün: “Bireysel yapmıştır, kendi başına yapmıştır.” Nereden anladınız ilk günde hemen karar verdiniz? Aslında bir niyeti gösteriyor. Şimdi, biz biliyoruz, bu soruşturma gerçekten, gerçek faillerin açığa çıkarılması için yürütülmeyecek; bir kişinin üzerine, tetikçiye yıkılacak, bu tetikçi de bir süre sonra, sizin çıkaracağınız aflarla serbest bırakılacak ve cezasızlıkla ödüllendirilerek olayın üstü kapatılacak.

Şimdi, gelin, bir buradan bakın, bir de gözaltına alınan arkadaşlarımızın nasıl alındığına bakın. Herhangi bir yere bakın, Türkiye’de her gün zaten polis saldırısıyla karşı karşıya demokratik hakkını kullanmak isteyenler. Nasıl gözaltına alınıyorlar? Şiddetle alınıyorlar. Yere yatırılıyor, üstüne basılıyor, tekmeleniyor. Geçen gün benim gözümün önünde ağızdan kanlar geliyordu insanın gözaltına alınırken işkenceden dolayı. Neydi mesele de? 15-16 Haziran işçi direnişlerinin yıl dönümüne ilişkin bir tek basın açıklaması için engellendi ve saldırdılar. Peki, bu kişi nasıl gözaltına alındı? Nasıl alınıyor? “Gel ağabeyciğim.” denilerek alınıyor. Biz bunu daha önce Hrant Dink’in öldürülmesinde de gördük, başka meselelerde gördük, “iyi çocuklar” meselesinde de gördük. Şimdi, nasıl bir adalet arayacağız biz burada? Nasıl bir adalet gerçekten beklentimiz olacak? O yüzden, hani, bunlar böyle, tamam, küçük küçük düzenlemeler olabilir, iyi düzenleme gibi gözükse de gerçeklik bu değil. Yani siz bir bütün olarak yargıyı bağımsız bırakmazsanız, buradan basınç uygulamaya devam ederseniz bu ülkede hiçbir şeyin değişmeyeceğini hepimiz biliyoruz.

Şimdi, geldik ev hapsine. Ya, ev hapsini şöyle çıkardınız: Hatırlıyorsunuzdur “Kadına yönelik erkek şiddeti suçlarında serbest bırakmak zorunda kalıyoruz, şiddet devam ediyor.” dediniz ve buradan propaganda yaptınız. E, şimdi, ne oldu? Döndü döndü, bu ev hapsileri toplumsal muhalefete yönelik ev hapsine dönüştü. Kadına yönelik suçlarda şu söyleniyor mesela, diyor ki: “Kelepçe yok, takamıyoruz. “ Ama o kelepçe orada yokken, geliyor, gösteriye katıldığı için, işte, bilmem ne olduğu için, en demokratik hakkını kullandığı için bırakın ev hapsi vermesini, gözaltına bile alınmaması gereken bir meselede -Boğaziçi Üniversitesi öğrencilerinde olduğu gibi- kelepçe takıyorsunuz ayaklarına, partililerimize kelepçe takıyorsunuz. Ve şimdi, buradaki düzenlemeyle de evet, bir yandan hani ev hapsi meselesini de infazdan düşme anlamında olumlu gibi gözükse de öbür yandan aslında ev hapsini normalleştiriyorsunuz ve koşulları da... Vallahi, bir 2911’e muhalefet bile ev hapsi oluyor. Şimdi, siz aslında bir yandan da şunu yapıyorsunuz: Cezaevlerinde tutamadıklarınızı dışarıda tecrit altına alarak bir susturma operasyonu yapıyorsunuz, bunun adını açık koyalım. Nerede kaldı kadın? Bana bir örnek verin yani yaygınlığına örnek verin, kaç tane kadına yönelik şiddete ilişkin erkeğin ayağına bu kelepçe takıldı mesela Türkiye’de, her gün 3-4 kadının öldürüldüğü bir ülkede? Yok, parmakla sayabileceğiniz kadar ama geldi geldi, yine toplumsal muhalefete yönelik uygulanma biçimine dönüştürdünüz. Ben korkarım ki burada da yine hani “Böyle bir düzenleme yapıyoruz.” derken yeniden, aslında hukuksuz bir şekilde ev hapislerini yaygınlaştırma ve bunun üzerinden de aslında yeniden bir antidemokratik sisteminizi oturtma derdindesiniz gibi gözüküyor.

Şimdi, adli kontrol meselesi var, aynı şey. Bakın, koymuşsunuz burada süreleri; üç yıl, dört yıl, iki yıl. Yani dört yıl bir insanın imza atmasından bahsediyorsunuz sürekli, yurt dışı çıkış yasağından

bahsediyorsunuz ya da diğer adli kontrol meselelerinden bahsediyorsunuz. Ya, bunun kendisi zaten insan haklarına aykırı. Türkiye’de “adli kontrol” dediğiniz şey o kadar kolay veriliyor ki. Savcının ifade almadığı...

YUSUF BEYAZIT (Tokat) – O, terörle ilgili sadece.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Terör değil, toplantı gösteri yürüyüşleri hakkında bahsediyorum, o da terör sayılıyor ya hani tırnak içerisinde, oradan bahsediyorum.

Bakın, ben size bizzat izlediğim uygulamalardan anlatayım. Savcı ifade almadı, hâkime sevk etti adli kontrolle, orada da ifade almadan adli kontrol kararları veriliyor. Adli kontrol kararları özgürlükleri kısıtlayan kararlardır ve öyle basit kararlar değildir. Ne ev hapsi ne “Hafta iki, üç, dört gün git, imza at.” meselesi ne de yurt dışına çıkış yasağı meselesi öyle basit kararlar değil, insanların hayatlarını altüst ediyorsunuz. Mesela yurt dışında yaşayan insanlar var, geliyorlar ülkeye, bir sosyal medya paylaşımından dolayı uçaktan indikten sonra gözaltına alınıyor, yurt dışı çıkış yasağı koyuyor, diyor ki: “Çıkamazsın.” Ya, hayatı orada, evi orada, işi orada. Konu ne? Sosyal medya paylaşımı. Adli kontrol kararı veriyor. Peki, nasıl yaşayacak? Hayatını altüst ettiniz, bitti. Ondan sonra, o adli kontrol kararı dört yıl sürdükten sonra, üç yıl sürdükten sonra nasıl düzenleyecek kendi hayatını?

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Kimse kalmadı Başkanım, karşımız boş. Yani devam edecek miyiz böyle?

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Aşağıda yoklama istenmiş, yoklamaya girip gelecek arkadaşlar.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – O zaman, biz de ara verelim.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Devam edin Sayın Züleyha Hanım.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Şimdi, yine, diğer bir mesele, şunu da söylediler, gerçekten de böyle gerçekleşiyor: Sizin süreyi en uzun tariflediğiniz nokta neyse, maalesef, özgürlüklerden yana olmadığı için bu hâkim ve savcılarımızın çoğunluğu, hep en uzun süre neyse oraya göre bakıyorlar. “Dört ayda bir incelenir.” diyorsunuz ya ev hapsi için, gidecek 4’üncü ayın sonunda inceleyecek, emin olabilirsiniz. Adli kontrol için “en fazla üç ve dört” diyor ya, en fazlayı kullanacak, sonuna kadar onu uygulayacak. Belki uygulamadan haberiniz yoktur, bugün daha iyi durumda, dört yıl uygulayan çok az karar var. Siz aslında bunu getirerek “Buyurun, dört yıl uygulayın.” demiş olacaksınız ve uygulama da buna dönecek. Şimdi, en azından, dava açıldığında ya da davanın 1’inci, 2’nci duruşmasında, yurt dışı çıkış yasakları olmasa bile imzalar kalkabiliyor ama bu uygulamayla, emin olun, dört yıl boyunca hiçbir şeyi kaldırmayacaklar çünkü yarattığınız zihniyetin sonucu böyle geldi.

Bir diğer mesele, kadınlar meselesi. Şimdi, kadına yönelik suçlar meselesi, evet, düzenleme genişletiyor, eyvallah ama yine meselenin aslına değmiyor. Şimdi, meselenin aslı şu: Kadına yönelik erkek şiddeti meselesi kendiliğinden olmuyor, bunu bir türlü kabul etmiyorsunuz. Bu, kadın erkek eşitsizliğinin yarattığı sonuçtan kaynaklıdır. “Toplumsal cinsiyet” dediğimiz, “erkek egemenliği” dediğimiz mevzudan kaynaklanıyor. Yoksa aynı oranda kadınlar da erkekleri öldürürdü, niye öldürmüyoruz? Çünkü böyle bir iktidar ilişkisi kurmuyoruz birbirimizin üzerinde. Burada, erkek, aslında kadını öldürürken ya da şiddet uygularken ya da eziyet suçunu işlerken şunu diyor: “Sen benim kontrolündesin, benim denetimimin dışına çıkamazsın.” Bunun için bu şiddeti uyguluyor yani bir egemenlik ilişkisinin gereği olarak uyguluyor. Dolayısıyla, siz bunu asıl olarak almadığınız sürece hangi düzenlemeyi koyarsanız koyun sorunu çözemezsiniz. Mesela burada tersinden şöyle bir şeye de yol açıyorsunuz farkında mısınız: Mesela bir kadın, hayatını savunmak zorunda kaldığı için... Ki biliyorsunuz, boşandıkları erkekler takip edip kadınları öldürüyor sırf boşandığı için, sürekli şiddet uyguluyorlar. Bunun gibi bir sürü dava var; boşandıktan sonra geliyor, öldürüyor; özellikle çocuklarını

görme bahanesiyle geliyor ve öldürüyor. Şimdi, burada “eş” deyip ağırlaştırdığınız zaman ne olacak? Bu, hayatlarını savunmak zorunda kalan kadınlar açısından da aslında ağırlaştırılmış bir hüküm getiriyorsunuz?

YUSUF BEYAZIT (Tokat) – Nasıl?

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – “Eşe” diyorsunuz. “Eşe” diyorsunuz ya, “kadına” demiyorsunuz. “Eş” erkek de olabilir, kadın da olabilir.

YUSUF BEYAZIT (Tokat) – Oradaki suçtan öldürme suçunu kim işliyorsa o işlesin.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Şundan bahsediyorum... Mahkemelerin uygulamasını anlatayım mı? Şimdi, kadınlar adamdan boşanıyor değil mi? Boşanıyor, kurtulamıyor. Bir sürü dava var bununla ilgili. Kadın en son hayatını savunmak zorunda kalıyor, öldürmek zorunda kalıyor, devlet korumadığı için kendisi öldürmek zorunda kalıyor. Şimdi, bu durumda, boşandığı eş olduğu için kadında da ağırlaştırılmış hüküm uygulayacaksınız. Neden? Şimdi, bu sonuç kadını da ağırlaştırmayacak mı? Zaten bu yargı şöyle karar veriyor: Haksız tahrik indirimleriyle erkeklerin cezalarını indiriyor. Kadınlara gelince bu asla uygulanmıyor. Tersine işleyen bir yargı sistemi var, bir de bunu getirdiğinizde kadınlar da daha ağır ceza ile karşılaşacaklar aynı diğer suçlarda olduğu gibi.

Bakın, o neden bizim önerimiz şudur: Kadına yönelik suçların bir toplumsal cinsiyet eşitsizliğinden kaynaklandığını, erkek egemenliğinden kaynaklandığını dolayısıyla da karma suçlar içinde değil ayrı bir özel başlık içerisinde düzenlenmesi gerektiğini söylüyoruz ve burada da suçun “kadına yönelik suç” diye tarif edilmesi gerektiğini düşünüyoruz. Karma içine böyle aldığımızda başka kadınların aleyhine sonuçlar yaratır ama böyle bir başlıkta alınırsa “bu egemenlik ilişkisinin kaynağı olarak işlenmiş şiddet biçimleri” diye tariflendirirseniz o zaman kadınlar bundan daha fazla zarar görme koşullarını ortadan kaldırır, aynı zamanda buradaki nedeni de açığa çıkarmış olursunuz. O yüzden, biz, bu şekilde karmanın içerisine birkaç cümle koyma meselesi olmadığını, bunun özel olarak, tam da bu egemenlik ilişkisinin kendisinden kaynaklı olduğunu deşifre eden bir yerden, bir özel bent şeklinde düzenlenmesi gerektiğini, suçların bu şekilde tariflendirilmesi gerektiğini düşünüyoruz. Diğer maddelerde de benzer şeyler var, aynı şeyi...

Aynı zamanda, LGBTİ+’lar açısından da homofobinin ve transfobinin yol açtığı bir sistemin sonucu olarak, cinsel yönelimlerinden dolayı LGBTİ+’lara karşı işlenen suçlar meselesinin de düzenlenmesi gerektiğini, burada da yine bir ayrımcılığın sonucu geliştiğini gören bir yerden LGBTİ+’lara da benzer bir düzenlemenin yapılması gerektiğini düşünüyorum.

Yani diğer şeyler söylendi. Hani, boşanmış eş tek başına değil, sevgililik var, aynı evde yaşama var, hiç tanımamak var ama bunların hepsi kadın olmaktan kaynaklı. Yani örnek verildi, gerçekten şöyle bir şey oluyor: Arkadaşlık teklif ediyor, hiç tanımadığı bir insan, kabul etmediği için öldürüyor, kabul etmediği için. Neden? Kadınlıktan kaynaklı. Şimdi, bir kadın bir erkeğe teklif ettiğinde erkek kabul etmediği için öldüren bir kadın gördünüz mü? Ama tersi oluyor çünkü tam da bu egemenlik ilişkisinden kaynaklı. İşte o yüzden oradaki tarifi tam da “bu egemenlik ilişkisinden kaynaklı, kadına yönelik şiddet biçimleri” diye tariflendirilmesi gerekiyor. Düzenlemenin bu yönüyle bu noktalardan eksik olduğunu düşünüyorum.

Diğer şey tabii ki şu: Yani gerçekten kadına yönelik şiddeti önlemek istiyorsanız niye İstanbul Sözleşmesi’nden çıkıyorsunuz? Derdiniz varsa çok düzgün bir sözleşme, gerçekten kadınlara ve LGBTİ+’lara yönelik şiddet meselesini önleme, hatta sadece şiddetin kendini değil, toplumsal cinsiyetin kendini, o eşitsizliğin kendini ortadan kaldırma konusunda çok ciddi düzenlemeler yüklüyor. E o zaman derdiniz buysa niye İstanbul Sözleşmesi’nden çekiliyorsunuz? Kadınları korumaksa en güzel sözleşme,

kadınların mücadelesiyle kazanılmış bir sözleşme. O zaman bunu koruyalım, bunun gereği olanı, özellikle de GRAVIO Raporu’nda belirtilen ama ülkenin yerine getirmedeği gerekleri yerine getirelim ve ondan sonra kadınların korunma meselesini gerçekten tartışalım, kadına yönelik erkek şiddetinin, LGBTİ+’lara yönelik şiddetin durdurulmasını gerçekten tartışmaya başlayalım.

Şimdi, diğer bir mesele, bu idari davalar. Hani, idari davalarda meselelerin dışında herhâlde önce idari davalardaki kararların aslında nasıl antidemokratik olduğunu, başvuruçuların sürekli aleyhine geliştiğini, bir devleti koruma mantığıyla yaklaşıldığını gören bir yerden tartışma yürütmek lazım. Tabii ki bunun için de OHAL komisyonları, KHK’yle işlerinden “hayatlarından atılanlar” diyeceğim artık, hayatlarından atıldılar çünkü insanlar; asıl bu meselenin çözümünde ne yapmayı düşünüyorsunuz bunu tartışmak lazım. Çünkü OHAL Komisyonu aslında bir oyalama komisyonu olmaktan öte adalet falan filan tahsis edebilecek bir yer değil, zaten bir komisyonun adalet sunması mümkün değil ama bunun ötesinde de mahkemelerin de idari mahkemelerin de bu konuda verdiği kararlar tümüyle özgürlükler aleyhine kararlar. Bu nedenle aslında önce bu kararları mahkemelerin tartışması gerekiyor diye söylemiş olayım.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ederiz.

Sayın Alpay Antmen...

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, değerli bürokratlar, akademisyenler ve Barolar Birliğinin Temsilcisi Sayın Meslektaşım; ben öncelikle, eksikleri de olsa bu yasa teklifine emek verenlere bazı maddeler açısından teşekkür ediyorum. Bir iki maddesinde gerçekten yapılması gereken kanun değişiklikleri yapılıyor ama biz buna “yargı paketi” diyorsak, insan hakları bağlamında bir iyileştirme olacağını söylüyorsak bu yanlış. Bu teklif “dördüncü yargı paketi” olarak kamuoyuna lanse edildi ama içinde çözümlerle ilgili ceza düzenlemeleri yok; Vergi Usul Kanunu 359’la ilgili sanık lehine belki iyileştirmeler olabilir, bu kanun teklifinde yok. Onun dışında, kanunlarımızdaki antidemokratik hükümlerle ilgili hiçbir şey yok ama biz buna “dördüncü yargı paketi” diyeceğiz, bir demokratikleşme ya da bir iyilik olarak veya kanunlarda yapılan değişiklikler olarak bunu göreceğiz ama maalesef bu doğru değil çünkü hukukta reform olması için önce ülkede iyi kötü bir hukuk olması gerekiyor ama maalesef Türkiye’de hukuk kalmadı, buyruk düzenine devam ediyoruz.

Siyasi iktidar birlikte yaşamayı, yargıyı ve yürütmeyi sarayın elinde oyuncak hâline getirdi. Saraydan gelen sözde hukuk reform paketleriyle kanunların düzenlendiği bir Türkiye hâline geldik. Bu nedenle, 2021 yılı Türkiye’de adil yargı hakkı ihlallerinin, düşünce ve ifade özgürlüğü ihlallerinin, çıplak aramanın, kadın karşı şiddetin, çocuk istismarının arttığı mahkeme kararlarının tanınmadığı ağır adaletsizliklerle dolu bir ülke hâline geldik.

Reform paketleriyle kanun yapılan ülkemizde adaletsizlikler ise had safhaya çıktı. Mahkeme kararlarına rağmen hiçbir şekilde hapisanede olmaması gereken siyasetçilerin, gazetecilerin, iş insanlarının, avukatların bir esir gibi cezaevlerinde tutulmalarının normalleştirildiğini, “cezasız hukuk politikası” adı altında suç işleyen kamu görevlilerinin kollandığını, korunduğunu, Tahir Elçi’den Berkin Elvan’a, oradan Hrant Dink davasına, Soma’ya ve pek çok davaya kadar bunları görüyoruz. İşte daha dün, 16 kilo olarak kalan ve vefat eden Berkin’in davasında katil Berkin’in kilosu kadar ceza aldı.

Düşünce, ifade ve basın özgürlüğünün ortadan kaldırıldığı, iktidarınıza yakın olanlara başka hukukun uygulandığı, Cumhuriyet, Sözcü, BirGün, Korkusuz ve Evrensel gazetelerine Basın İlan Kurumu tarafından verilen ilanların kesildiği, Halk TV ve Tele1’e ekran karartma ve para cezaları verildiği, sırf gazetecilik yaptıkları için çok sayıda gazetecinin cezaevine atıldığı, açık açık FETÖ’yle

mücadele eden Sözcü ve Cumhuriyet gazetelerinin yazarları ve yöneticilerinin ise kumpas davalarıyla karşı karşıya bırakıldığı bir düzende hem adaletsizliği hem de hukuksuzluğu tekrar tekrar bizlere gösteriyorsunuz. Muhalif sesleri ve size karşı olan herkesi baskılamak için hukuku, adaleti araç kıldınız.

İktidarın hukukunda yerel mahkemelerin Anayasa Mahkemesinin kararlarını uygulamadığı, böyle bir hadsizlik ve densizlik dünya hukuk tarihinde yoktur. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararları sonucunda yerine getirilmesi gereken yükümlülüklerin hiçe sayıldığı, işkenceye sıfır tolerans açıklamasına rağmen iddia odur ki -11 polis tarafından- Esenyurt Karakolunda, karakolun içinde, sadece arkadaşını savunmak için gelen bir vatandaş, yürüyerek girdiği karakoldan tabut içinde çıktı. İşkence ve kötü muamele... Ne yaptınız? Ben buradan İçişleri Bakanına soruyorum: Bu 11 polis hakkında, o karakol hakkında, o karakoldaki sorumlular hakkında ne yaptınız?

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Hangi konuda ne yaptı ki İçişleri Bakanı bu konuda yapsın?

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Bir de buradan Sayın Adalet Bakanına sesleniyorum: Esenyurt Karakolunda vuku bulan olaylarla ilgili olarak, soruşturma ile ilgili ifadelerin Esenyurt Karakolunda alınması nedir Allah aşkına?

Gerçekleri haykıran Cumhuriyet Halk Partimizin “21 Soruda FETÖ’nün Siyasi Ayağı”, “Arpalık Aile Şirketi” ve “10 Maddede Kıdem Tazminatında Fon Aldatmacası” adlı yayınlarına basım, dağıtım ve satış yasağı getiriliyor. Bunlar siyasi faaliyettir. “128 milyar dolar nerede?” diye soran parti pankartları sarayın savcılar tarafından toplatılıyor. İşte bu aşamada, burada, bu ülkede, tarihin bu anında güya yargı paketlerini, insan hakları eylem planlarını devreye sokuyoruz; bütün dünya bize gülüyor tabii.

Değerli milletvekilleri, ülkemizde yargının, demokrasinin ve hukukun geldiği duruma bakar mısınız? 2020 yılında dünyada Hukukun Üstünlüğü Endeksi’nde 128 ülke arasında Türkiye, Hükümet yetkililerinin kısıtlamasında 124, temel haklarda 123, adi hukukta 103’üncü sırada yer aldı. Sonunculuğa az kaldı; çok şükür, hamdolsun, sonuncu da oluruz bu gidişle. Hukukun Üstünlüğü Endeksi’nde iktidar üstünde en az denetimin olduğu ülkeler kategorisinde Türkiye, 113 ülke arasında 3’üncü sırada, bunda evelallah şampiyon olacağız! Türkiye’nin üstünde sadece Zimbabve ve Venezuela var; geldiğimiz tablo bu. Evet, daha önce, AKP iktidarlarından önce Avrupa Birliği ve OECD ülkeleriyle kendimizi kıyaslarken şimdi bu ülkelerle kıyaslıyoruz.

Devam edelim: Bakınız, dünyada Basın Özgürlüğü Endeksi’nde Türkiye 180 ülke arasında 154’üncü sırada. Dünyada en çok gazetecinin tutuklu olduğu ilk ülke Türkiye, 2’ncisi Çin. Türkiye, Küresel Cinsiyet Eşitliği Raporu’na 153 ülke arasında 130’uncu sırada yer aldı. Katar, Endonezya, Mısır, Burkina Faso gibi ülkeler Türkiye’nin önünde yer aldı. Ben şimdi buradan devamlı milliyetçilikten bahseden AKP ve MHP’li sevgili milletvekillerine sesleniyorum: Değerli vekiller, Türkiye’nin Afrika ülkeleri ile Asya’nın en geri ülkeleriyle aynı seviyede olması sizin ağınıza gitmiyor mu? Türkiye hukuk, eşitlik, adalet, özgürlük sıralamasında niye Almanya’yla, İsviçre’yle, İsveç’le, İngiltere’yle, Fransa’yla, Kanada’yla yarışmıyor? Hani ağzınızdan hiç düşürmediğiniz Türk insanı bir Alman’dan, Fransız’dan, İngiliz’den daha kıymetsiz mi? Bizim insanımız Avrupa’da yaşayan insanlardan daha mı aşağıda? Bizim insanımız Afrika kabile ülkeleri seviyesinde mi? Siz bizim insanımıza iyi bir hayatı, özgür bir ülkeyi, huzurlu bir ömrü, adil bir devleti neden çok görüyorsunuz? Türkiye halkının sizin gözünüzde neden hiç zerre kadar yeri yok?

Değerli milletvekilleri, konuşmanın bu kısmını hazırlarken benim içim parçalandı. 2006 yılında çocuklara yönelik cinsel istismar suçundan 3.778 karar verildi bu ülkede ama 2016 yılında bu sayı 21.189. Hepimizin çoluğu çocuğu var. 2019’da ise çocuk istismarında 128 bin 360 dava açıldı. Bu davalarda sanıklardan yüzde 58,8’i mahkûm oldu. Çocuklarımızı koruyamıyoruz, çocuklarımızı istismar ediyorlar. Bu ülkedeki her çocuğu kendi evladımız bilerek gerekli önlemleri almamız gerekiyor.

Çocuk istismarını araştırma önergemizi reddederken bunu kutlayan milletvekilleri oldu. Acaba onlar utanıyorlar mı? “Bir kereden bir şey olmaz.” diyen bir Aile Bakanı vardı.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Alpay Bey, çocuk istismarı araştırma komisyonu kuruldu ve çalışmalarını tamamladı bir önceki yasama döneminde.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Sayın Başkan, ama çocuklarla ilgili hâlâ yapılacak çok şey var.

Bakın, bir Aile Bakanı çıkmıştı, “Bir kereden bir şey olmaz.” demişti. Aladağ’da yanan çocuklar var ve Karaman’da tecavüze uğrayan çocuklar var. Ben o Ensar Vakfıyla ilgili davada Karaman’daydım, bunlar çok acı şeyler.

Değerli milletvekilleri, hukuku, adaleti hep kendimize göre uygulayamayız. “Siyasi partilerin arka bahçesi.” diyerek baroları böldünüz, barolarla ilgili delege sistemini temsilde adaletle aykırı biçimde değiştirdiniz, bağımsız ve tarafsız yargıyı yok eden yasayı getirerek kanunlaştırdınız. Ne oldu? “Baroları siyasi partilerin arka bahçesi olmaktan çıkartacağız.” diye getirdiğiniz kanun teklifinin kanunlaştırılmasından sonra gidip İstanbul 2 No.lu Barosunun açılışını kim yaptı? Yetmedi, dernek ve STK’lerin başına kayyum atanmasına olanak veren, sivil toplum üzerindeki vesayeti ağırlaştıran teklifi de kanunlaştırdık. İstanbul Sözleşmesi’ni kaldırdınız. Sayın Bakan Yanık, Türkiye Büyük Millet Meclisi Kadına Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Belirlenmesi Araştırma Komisyonunda yaptığı sunumda yanlış anlaşıldığını söyledi ama öyle bir algı yarattı ki kadına yönelik şiddet olaylarındaki artışın tolere edilebilir düzeyde olduğu algısı doğdu. Bu, doğru değil, bir tek şiddet bile tolere edilemez. 2021 yılında 180 kadın hayatını kaybetti sayın vekiller. Sizlerin oylarıyla Genel Kuruldan geçen, sizlerin yaptığı en iyi işlerden biri olan İstanbul Sözleşmesi’nin uygulamasını savunmanız gerekirken milletin size verdiği bu yetkiyi kötüye kullanarak İstanbul Sözleşmesi’ni feshettiniz. AK PARTİ iktidarlarının yaptığı en önemli işlerden biri İstanbul Sözleşmesi’dir ama yaptığı en kötü işlerden biri de İstanbul Sözleşmesi’ni feshetmektir. Ha, bu yok hükmündedir, inşallah yargı kararıyla tescil edilecektir.

Hain FETÖ darbe girişiminden sonra OHAL’le suçu olmayan ve mahkeme kararıyla kanıtlanmış, beraat eden... Beraat etmek ne demek? Bir suçun işlenmediği demektir, bunu rahmetli Erbakan söylemişti, hâlâ kulaklarımda. Peki, beraat eden kamu görevlileri, kamu görevinden ihraç edilen bu kişiler neden OHAL Komisyonuna gönderilip orada çürütülüyor? Neden eğer beraat ettiyse bu kişilerin hakları kendilerine verilmiyor? Biz bu kanun hükmünde kararnameyle atılanları ne yapacağız? O zaman beraat etmeselerdi.

Bitmedi, bakın, geçen on dokuz yılda haksız rant politikaları çevre katliamları yaratıyor. Maalesef Kazdağları, İstanbul Havaalanı’nın inşaatı ormanlarımızı yok etti. HES’ler, seçim bölgesi Mersin’deki Akkuyu Nükleer Santrali, ormanların “gençleştirme” adı altında kesilip 3-5 rantiyeciye peşkeş çekilmesi ve maalesef bunlar her geçen gün artıyor.

İşte, reform, reform, reform... Ama bunların hiçbiri reform değil. Adaleti tarikatlarla, 5’li çeteye ve yandaşlarla var edemezsiniz. Adaletsizliğe ise “Kadına şiddet sayıları tolere edilebilir.” diye bakamazsınız. Öldürülen kadınlar birer sayı değil.

Değerli milletvekilleri, bu görüştüğümüz teklif içinde güzel hükümler var, maddelerde güzele de güzel diyeceğiz, eksiklere de eksik diyeceğiz, katkı sunarak daha iyi bir şeyler yapmaya çalışacağız. Ama neden sadece AK PARTİ milletvekillerinin verdiği kanun teklifleri komisyonlarda görüşülüyor? MHP milletvekili arkadaşım demin kendi kanun tekliflerinden bahsetti, onları bile görüşmüyoruz. İyi olan şeyler vardır, bunları neden göz ardı ediyorsunuz? Bu teklifin güzel ve olumlu maddelerine tabii ki destek vermek hepimiz için bir borç ama bu, bir yargı reformu değil; bu, insan haklarının geliştirilmesi değil. Maddeler üzerinde ayrı ayrı konuşuruz ama gerçekten bir yargı reformu yapmak istiyorsak önce

adalet teşkilatını bağımsız ve tarafsız hâle getirmemiz lazım.

Şimdi, genç avukat arkadaşlarımız veya mesleklerini ceza davalarında yapan avukat arkadaşlarımız yeni mesleğe alınan hâkim ve savcılara suça sürüklenen çocuklara atfen “hukuka sürüklenen çocuklar” diyor; duruşma yapamıyorlar, karar veremiyorlar ve önemli davalarda biliyorsunuz ağır ceza mahkemeleri kendilerine bir işaret gelmeden karar bile vermiyor, savcılar dava açmıyor. Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasının 750 milyon doları ödenmiyor, hiç kimse bir şey yapmıyor. Bir suç lideri, mafya lideri olduğu iddia edilen biri saatlerce kasetler yayınlıyor, hiçbir savcı harekete geçmiyor. Vallahi, bunlarla eğer adalet reformu yapacaksak vah bu ülkenin hâline diyorum.

Maddelerde ayrı ayrı görüşlerimizi belirtmek üzere saygılar sunuyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ederiz.

Sayın Süleyman Bülbül...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli arkadaşlar, yeni bir yargı paketi geldi. Bu paket içerisinde, kanun teklifi içerisinde İdari Yargılama Usulü Kanunu, Ceza Kanunu, Ceza Muhakemesi Kanunu, Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu Ve Yargılama Usulleri Hakkındaki Kanun olmak üzere 4 kanunda değişiklik yapılıyor. Genel gerekçe, insan hakları, evrensel ilkeler hukuki güvenlikle ilişkilendirilmiş. Gerekçelerde ifade özgürlüğünün güçlenmesi, hak arama yollarının genişlemesi, soruşturma evresinde tutuklamanın sınırlandırılması, e-duruşma, seri muhakeme gibi yeni ve etkin usullerin hayata geçirildiği vurgulanıyor. Teklifteki değişikliklerin bazıları olumlu. Örneğin, sulh ceza hâkimliklerinin vermiş olduğu kararlara karşı dikey itiraz sistemi getirilmesi olumlu bir düzenleme. Beraat kararıyla birlikte alınan kayıtların silinmesi, boşanmış eşe karşı olan suçların ağırlaştırılması ya da idari cevap süresinin altmış günden otuz güne çekilmesi yerinde değişiklikler. Yalnız, burada teklif gerekçesinde belirtilen ilkelerin sağlanabilmesi için yapılması gereken düzenlemeler, bunlar olmaması gerekir çünkü bazı maddelerin hâlihazırda uygulamasının gereğince yapılmadığı açıkça belli. Neden belli? Arkadaşlar, bizim için uygulama önemli. Uygulama önemliyse vatandaşın bu yargı paketlerine karşı ilgisi önemli. Şimdi, bakıyorum, dördüncü yargı paketi geldi, paketlerle adalet sağlanmıyor. Şu anda basından arkadaşlar yok, dışarı çıktım dolaştım.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Yazılı basın burada.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Hatırlıyor musunuz ilk gelen paketlerde basının buraya kalabalık gelişini, dışarıda izlemesini yani ilgi yok. Neden ilgi yok diye şöyle bir düşündüm, ilgi şundan yok Sayın Başkanım: Yani gelen bu paketlerle bu uygulama sürdüğü ölçüde adalet sağlanmıyor. Örneğin biraz önce Haziran 2021 ORC anketi düştü basına, internete, “Yargıya güveniyor musunuz?” diye sorulmuş, yüzde 74,9’luk kitle “Hayır.” demiş yani yüzde 25,1’lik kesim “Yargıya güveniyorum.” demiş. Nedeni şu: Ne kadar paket getirsek dahi uygulama olmayınca bu iş yürümüyor.

Bir örnek vermek istiyorum size: Ben her üç ayda 1 adalet raporları hazırlıyorum, bu hazırladığım adalet raporlarında hak ihlallerini tarihe not düşmek amacıyla gerekçeleriyle birlikte yazıyoruz, değerlendiriyoruz. Burada bu sistem değişikliği nedeniyle parti devleti, tek adam rejiminin yarattığı toplumsal tahribatın raporu olarak ortaya koyuyorum. Bakıyoruz, ne var bu dört ay içerisinde – uygulama diyorum ya ben size- İnsan Hakları Eylem Planı açıklanmış martta, açıklanmasının ardından kolluk şiddeti artmış, keyfi yasaklamalar çoğalmış, iş cinayetleri çoğalmış; insanların sağlık, eğitim, beslenme hakkına nasıl erişemediğini, ekonomik adaletsizliklerin ne boyutlarda olduğunu bu kitapta ihlal kararlarıyla ortaya koymuşum. Sayın Başkanım, sadece dört ayda en az 131 toplantı ve gösteriye müdahale edilmiş, 131. Vatandaş, Anayasa’dan doğan hak arama özgürlüğünü kullanmak istiyor,

barışçıl bir gösteri yapmak istiyor ama yapamıyor. Sonra, 6.320 kişi gözaltına alınmış, ya keyfi gözaltılar başladı. Yani Boğaziçi Üniversitesindeki öğrenci çıkıyor “Rektöre hayır.” diyor, istifasını istiyor, gözaltılar başlıyor ama Meclisin üçüncü partisinin il binası bir kişi tarafından basılıyor, orada bir kızcağız öldürülüyor ve öldüren vatandaşı polis geliyor, “Ağabeyciğim ismin ne?” diye alıyor, kelepçelenmeden götürülüyor ve bir gün değil, on sekiz saatte yargı önüne çıkarılıyor ve tutuklanıyor. Ya arkadaş, bunun bağlantıları, bunun örgüt yapısı... Suriye’ye gidip gelmiş, Suriye’de ne işi var, nereden gitmiş, nereden gelmiş, HTS kayıtları nerede? Hiçbir şey araştırılmıyor. Öğrenciye geldiği zaman tutuklanıyor, gözaltına alınıyor, iki üç gün tutuluyor, hak arama özgürlüğünü kullananlar... Yani hakkını arayamıyor insanlar.

154 kadın öldürülmüş arkadaşlar, bu dört ay içerisinde. 761 kişi çalışma koşulları nedeniyle yaşamını kaybetmiş, iş cinayeti, dört ay içerisinde. Ne zamandan itibaren bu? Şubat, Mart, Nisan, Mayıs 2021’de. 349 habere erişim engeli getirilmiş, hangi haberler bunlar arkadaşlar? Siyasetle uğraşan, iktidara yakın olan kişilerle ilgili bir haber, bir suçlama ya da bir dava olduğu zaman hemen erişim engeli getiriliyor.

İktidarın sopası, sulh ceza hâkimliği; sulh ceza hâkiminin görevi erişim engeli getirmek, başka iş yapmak değil. Bir de şu işi yapıyor: Suç örgütü lideri denilen, kara para aklayanların mal varlığındaki tedbirleri, olmayan MASAK raporlarını gerekçe göstererek kaldırıyor. Kim talep ediyor tabii bunu? Talep eden de çok ilginç, şurada oturması gerekiyor ama göremiyoruz onu orada ama İstanbul Başsavcı Vekiliyken resen mal varlığı üzerindeki tedbirin kaldırılmasını talep ediyor üst sulh ceza hâkimliğinden Hasan Yılmaz. Defalarca soru önergesi verdim Adalet Bakanına “Bu kişi Bakan Yardımcısı olarak, İstanbul Başsavcı Vekilliği yaptığı zaman suç işlemiştir, görevinizi yapın, görevden alın.” diye. “İşlem yaptırıldı mı?” diye de soru önergesi verdim, Adalet Bakanından ses yok. “Yasin ismindeki üçüncü sulh ceza hâkimi hakkında soruşturma açtınız mı? Olmayan MASAK kararına göre tedbirleri kaldırdı, ondan sonra bu vatandaş yurt dışına kaçtı ve mal varlığını kaçırdı, bankalardaki paralarını kaçırdı, gerekli işlemi yaptınız mı?” diye soruyorum, Adalet Bakanından ses yok. Şu anda Bakan Yardımcısı olarak görevine devam ediyor arkadaşlar, böyle hukuk olur mu, böyle hukuk devleti olur mu, böyle adalet olur mu? Orada bir dakika oturmaması lazım. Vatandaş kaçtı, nerede vatandaş? Avusturya’da. Amerika tarafından arama kararına göre ne yaptı? Yakalandı, Avusturya polisi yakaladı. Ne zaman iade için gönderdiniz? 19 Haziranda göndermişler, Adalet Bakanlığı 19 Haziranda Avusturya’ya “Bu vatandaş bizde aranıyor, hakkında dava açıldı.” diye iade için istemiş. Amerika ne zaman istemiş? Bizden iki hafta önce istemiş. Şimdi telaş sarmış “Nasıl iade edilecek, nasıl getirilecek?” diye. Bu vatandaşın siyasilerle, bu vatandaşın yargı mensuplarıyla ilişkileri incelenmeli. Bu vatandaşın fotoğraf çektiği, hakkında davalar sürerken gelip de bazı ciğerci ustalarının orada oturduğu Yargıtay üyesi hakkında soruşturma yapılmalı. Adalet Bakan Yardımcısı Hasan Yılmaz bir gün dahi görevinde tutulmamalı. İstanbul Üçüncü Sulh Ceza Hâkimi hemen görevden alınmalı. HSK ne yapıyor, anlamak mümkün değil.

Tabii, bu durumda yargıya güven mi olur? 74,9 arkadaşlar ya, ORC anketi, ORC de bize yakın bir anket firması değil, ORC AKP’ye yakın bir anket firması. Şimdi, buradan yola çıkıyoruz, bu veriler, benim biraz önce anlattığım adalet raporuma giren veriler arkadaşlar. Verilen veriler gerçek veriler, hak ihlali verileri yani bunlara karşı bir eleştiriniz varsa açıkça söyleyin. Siz istemiyor musunuz bu temiz toplumu, temiz adaleti? Sizin de istediğinize inanıyorum ben ama elinizden gelen yok. Çünkü saraydan ses gelmezse savcılar soruşturma açmıyor, saraydan ses gelmezse mahkemeler harekete geçmiyor. Neden? Mahkemelerin, hâkimlerin teminatı yok, bağımsızlığı yok, yargı tarafsızlığı, yargı bağımsızlığı yok.

Şimdi, gerekçe olarak burada birçok gerekçe var, ben tek tek bu gerekçeleri tartışmak istiyorum. Gelen kanun teklifinde, ifade özgürlüğünün güçlendiği, hak arama yollarının genişletildiği, soruşturma evresinde tutuklamanın sınırlandırıldığı belirtilmiş. Arkadaşlar, nerede yaşıyoruz biz? Türkiye’de –biraz önce söylediğim gibi- 131 toplantı ve gösteriye müdahale edildi, 6.320 kişi gözaltına alındı. Nerede ifade özgürlüğü, nerede ifade özgürlüğünün güçlendirilmesi? Hak ihlalleri açıkça ortada. Sonra yıllarca hak savunucuları cezaevlerinde tutuluyor, iddianameler hazırlanmıyor, mahkemeye çıkarılmıyorlar; sonra deniliyor ki: “Nerede soruşturma evresindeki tutukluluğun sınırlılığı?” Ya soruşturma evresinde adamı tutukluyorsunuz, bir buçuk yıl sonra iddianame hazırlıyorsunuz. İşte bu da yok. Sonra gerekçede “Tutuklama istisnadır.” denilmiş, ya arkadaşlar, Avrupa cezaevlerinde nüfusa oranla en fazla tutuklu ve mahkûm Türkiye’de. Ben size rakam veriyorum, mayıs ayı itibarıyla 38.034 kişi tutuklu. Artık Türkiye’de tutuklu yargılanmak istisna değil esas hâline geldi, bu gerçek. Sonra yargı paketinde önemli bir madde daha var, TCK’nın 82’nci maddesinde kasten öldürmenin ağırlaştırıcı hâlleri var biliyorsunuz, bunun içine “boşanmış eş” ibaresi eklenerek kasten öldürme suçunun boşanmış eşe karşı işlenmesi ağırlaştırılmış sebep sayılıyor. Ya arkadaşlar, kadına karşı şiddeti bu tür maddeleri eklemeye engellemeye çalışacağınıza dünyayı dinleyin.

Bakın, 18 Haziranda 19 büyükelçi Türkiye Büyük Millet Meclisi Kadına Karşı Şiddet Komisyonuna mektup gönderdi: “İstanbul Sözleşmesi’nin iptal edilmesi Türkiye’yi kadın şiddeti açısından, yasal güvenlik açısından yalnızlaştıracaktır.” diyor. Ya artık biz Türkiye’de tek başımıza yaşamıyoruz, elimizde insan hakları açısından birinci imzacısı olduğumuz belge vardı, o da gitti. Ama diyorsunuz ki Mart ayında Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan İnsan Hakları Acil Eylem Planı’nı ortaya koydu. İşte İnsan Hakları Acil Eylem Planı’nı ortaya koydu ama ben size dört aylık hak ihlalleri raporunu sunuyorum, bu rapor elimizde. İstiyorsanız size gönderelim, muhalefet partisindeki milletvekillerine, bütün parti örgütlerine, insan hakları örgütlerine gönderdim. Gerçi size de gönderdim, e-maile size de gönderdim ama diğerlerine fiziki gönderdim.

Şimdi, buradan devam edelim, bu maddenin 82’nci maddeye girmesi olumlu ama çok gecikmiş bir madde. Bu ülkede kadınlar evine, ailesine, kocasına mahkûm olarak gösteriliyor; zihniyet bu, arkadaşlar. Kadın, birey olarak kabul edilmediği sürece, aile birliği içerisinde tanımlandığı sürece, erkek karşısında böyle bir tanımlamaya gidildiği sürece siz kadın-erkek eşitliğini sağlayamazsınız. Bu memlekette cumhuriyet kurulduktan sonra yapılan ilk iş, kadınlara seçme ve seçilme hakkının verilmesi olmuştur. Medeni Kanun 1926’da getirilerek kadının artık tanıklığı... Mirasçılık hakkı getirilmiştir arkadaşlar. Biz ne yapıyoruz? Kadını eve sokuyoruz, eve hapsediyoruz, “Sen annesin, sen otur.” diyoruz.

Ya, kadına yönelik istihdam o kadar düştü ki, son yıllarda artık kadın evde. Yani böyle bir şey olabilir mi? Bizim toplumumuzun yüzde 50’si kadın, yüzde 50’si erkek; yüzde 50’si çalışmazsa, onu çalıştırmazsanız, eve hapsederseniz bu ülke nasıl kalkınacak arkadaşlar, bu ülke nereye gidecek, çağdaş ülke olmaktan çıkmayacak mı?

Sonra, şunu demek istiyorum: Burada sistematik olarak kadının kimliği yok ediliyor. Erkeklerin kadınlar üzerindeki tahakkümünü haklı gören bir zihniyet... Boşanmış eşe karşı işlenen öldürme suçu, tabii ki ağır sebep sayılsın ama ya sırf kadın olduğu için öldürülen kadınlar ne olacak? Erkeğin evlenme teklifini kabul etmediği için öldürülen kadınlar ne olacak, arkadaşlar? İlişkiyi reddettiği için öldürülen kadınlar ne olacak? 2020 yılında erkekler tarafından 300 kadın öldürüldü, 171 kadın şüpheli şekilde ölü bulundu; bu kadınların 96’sı da boşanmak istemek, barışmayı reddetmek, evlenmeyi reddetmek, ilişkiyi reddetmek gibi kendi hayatına dair karar almak isterken öldürüldü. Fail olan erkekler ne yaptı? Mahkemelerde kravat taktığı için, takım elbise giydiği için, hâkime “Evet, efendim.” dediği için iyi hâl indirimleri uygulandı. Yani kanunda yazılanları konuşalım, onları konuşalım ama uygulamaya da

bakalım.

Ben otuz yıllık avukatım, ağır ceza avukatı olarak görev yaptım, çoğu davaları girdim, son zamanlarda girdiğim davalar ya uyuşturucu, ya kadına yönelik şiddet, ya cinsel istismar davaları arkadaşlar. Eskiden biz bu davalara girmezdik, bu davalar çoğaldı, çoğaldı, çoğaldı. Neden çoğaldı? Artık uyuşturucunun geçen yolu olmadık ya, geçmiyor artık. Uyuşturucunun merkezi hâline geldik ama bir şey yapmıyoruz. Sayın İçişleri Bakanına soru önergesi verdim. İki üç ay önce verdiğim soru önergesinde şu Karakas'tan gelen 4,9 tonluk kokainin İzmir Limanı'ndaki hangi şirkete geldiğini öğrenemedik, soruşturma açılıp açılmadığını öğrenemedik, öğrenemedik arkadaşlar. Her tarafı uyuşturucu sarmış durumda, ilkokulları sarmış durumda uyuşturucu, bunun hakkından gelmemiz lazım.

Türkiye mafya, siyaset ve ticaret üçgenini, Susurluk'ta çıkan üçgeni reddetti, bunu da reddetmemiz gerekiyor. Kime gelirse gelsin, kime ulaşırsa ulaşsın hesap sormamız gerekiyor. Bu çocuklar bizim çocuklarımız, bu çocukların geleceği gidiyor. Her türlü uyuşturucu her yere girmiş durumda, bunun hesabını sormamız lazım. Yanlış yapan hesap vermeli, nerede olursa olsun, kim olursa olsun hesap vermeli ama hesap veren yok, şeffaflık yok. Yani hesap verilebilir bir ortam kaldı mı? Kalmadı. Savcılar daha sesini çıkarmıyor. Ya, kokainler yakalanıyor ama failler yakalanmıyor arkadaşlar. Failler nerede? Failler yok, şirketler yok; böyle şey olabilir mi? Biz çıkıyoruz, ta Guatemala'dan -bizde 193 tane peynir çeşidi var, dünyanın 8'inci peynir ülkesiyiz- ne işi yapıyoruz 30 Ağustos 2020'de? Gümrüksüz peynir ithalatı yapıyoruz. Sonra ne oluyor? Peynirlerin içinden -Guatemala'da gazetelerden tercüme ettirdik, çıkardık- bir sürü şey çıkmış, bize gelen peynirleri daha tespit edemedik ama kokain çıkmış. Ne işimiz var bizim Guatemala'da arkadaşlar ya, ne işimiz var? Bir Başbakanımızın oğlu, elinde kitler götürüyor, çantasına koymuyor, elinde kitlerle, maskeyle Guatemala'ya gidiyor. Ya arkadaşlar, kim olursa olsun bunun hesabını sormak zorundayız, sormazsak bu şeffaflığı sağlayamayız. İddialar bu arkadaşlar, iddialar bu.

YUSUF BAŞER (Yozgat) – Guatemala'ya gitmedi, Guatemala'ya gitmedi.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Kime soracağız, kime soracağız? Ben de sordum, Sayın Muş açıklamada bulundu “Biz bugüne kadar 1 kilo peynir ithal etmedik.” dedi. O zaman ben de şunu söyledim Sayın Muş'a: Peynir ithal etmediniz de ne işiniz var Guatemala'da? Gümrüksüz peynir ithali için şey imzalandınız. Bu soruyu sormak hakkımız değil mi, muhalefet milletvekiliyiz biz, soracağız. Arkadaşlar, bakın...

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Süleyman Bey, toparlayalım.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – İşte, toparlama meselesi şöyle: Bize geliyor, biz toparlıyoruz. Yani başka arkadaşlar toparlamıyor, bize gelince toparlıyoruz arkadaşlar.

Şimdi, arkadaşlar, başka madde: CMK'nın 100'üncü maddesine de ekleme yapılıyor. Maddenin üçüncü fıkrasında “Katalog suçlar açısından tutuklamada somut delillere dayanan kuvvetli şüphe sebeplerinin varlığı hâlinde tutuklama nedeni varsayılabilir.” denilmiş. Yani somut delillere dayanmasına bağlı hâle getiriliyor. Ceza hukukunda tutuklamanın iki ana şartı var arkadaşlar. Bunların ilki, şüpheli veya sanığın suç işlediğine yönelik kuvvetli suç şüphesini gösteren somut delil bulunması. İkincisi de tutuklama nedenlerinin varlığı. Yani siz zaten somut delil olmadan bir kişiyi tutuklayamazsınız. Bu kanunları yapanları gerçekten eleştiriyorum. Ya, kanunlara değil, uygulamaya bakalım arkadaşlar yani uygulamaya bakalım diyorum.

Bir değişiklik şeyi de 101'inci maddede... Tutuklama kararında adli kontrolün yetersiz kalacağı da gerekçelendirilecekmiş. Zaten tutuklama gerekçesinde ne zaman bir açıklama görüyoruz ki adli kontrolde bir gerekçe göreceğiz arkadaşlar. Nerede bir açıklama var? Yahu ne diyorum, bakın,

arkadaşlar: Bu memlekette olmayan MASAK kararına dayanıp da bir cumhuriyet başsavcı vekili -şu anda Bakan Yardımcısı- resen mal varlığındaki tedbirin kaldırılmasını talep ediyor. Olmayan MASAK kararını yazarak da 3. sulh ceza hâkimi tedbiri kaldırıyor; bütün paralar kaçıyor, bütün mallar kaçıyor arkadaşlar ya. Daha hâlâ oturuyor Adalet Bakanlığında -hangi ek binada bilmiyorum- o “Hasan Yılmaz” denilen bu işe bulaşmış kişi oturuyor, isim dahi veriyorum, oturuyor. Böyle bir şey olabilir mi arkadaşlar ya? Bakan da hiç ses çıkarmıyor.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Süleyman Bey...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Devam ediyorum Sayın Başkan.

Şimdi, yargı reformları... Yani paketle reform olmaz arkadaşlar, paketle adalet olmaz Sayın Başkan. Ne olur paketle? Sistemde bir sıkıntı var. Bu “Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi” denilen sistem ucube bir sistem, denge denetleme yok, hesap verilebilirlik yok. Bakınız, yasamanın kaldığı yere, düştüğü duruma bakın. Yani nitelikli yasama dahi yapamıyoruz, nitelikli yasama yapma imkânlarımız dahi yok. Bakınız, biz 27’nci Dönem milletvekiliz; burada 2.370 maddeyi içeren, 73 Cumhurbaşkanı kararnamesi oluşturulmuş. Yani Cumhurbaşkanı 2.370 tane maddeyi kararnameyle yapmış ama biz 2.288 maddeyi içeren 184 kanun teklifi kabul etmişiz Mecliste. Bu, ne anlama geliyor? Zaten bu 184’ün 108 tanesi milletlerarası anlaşmalar. Ne anlama geliyor bu? Bu, şu anlama geliyor: Kuvvetler ayrılığının olmadığı yerde, yürütmenin yasamayı ve yargıyı kapsadığı bir alanda, yargının bağımsız ve tarafsız olmadığı yerde, bu ucube sistemle yargı reformu olmaz arkadaşlar. Ne olur? Uygulamada görüldüğü gibi, anayasal hak ve özgürlüklerin tamamen ortadan kaldırıldığı, insanların artık bu korku ikliminde evinden dışarı çıkmaya dahi korktuğu, tek kişinin verdiği talimatlarla iş yapan savcı, hâkimlerle hukuk devleti olmaktan çıkılan bir ülke hâline gelir. Demokrasi, özgürlükler bir kenara itilmiş durumda. Bu işin çözümü şu: Demokratik, özgürlüklerin sağlandığı bir hukuk devleti.

Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ederiz.

Sayın Zeybek...

RAFET ZEYBEK (Antalya) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, değerli katılımcılar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlarım, bütün konuşmacılar haklı olarak yargının sorunlarından bahsetti. Evet, Türkiye’de çok ciddi bir yargı sorunu var, gerçi başka sorunlar da var ama özellikle Türkiye’de bir ekonomik sorun var, bir demokrasi ve adalet sorunu var, bir de toplumsal barış sorunu var. Bizim konumumuzu ilgilendiren demokrasi ve adalet. Demokrasinin vazgeçilmezi -hepiniz biliyorsunuz- kuvvetler ayrılığıdır; yasama, yürütme, yargı, bunlar birbirini kontrol eder, birbirini denetler ama birbirinin astı, üstü değildir. Maalesef ülkemizde özellikle 2017 Anayasa değişikliğinden sonra demokrasinin vazgeçilmezi kuvvetler ayrılığı çok ciddi yaralar aldı ama biz yargıya gelelim: Değerli arkadaşlarım, demokrasinin nasıl vazgeçilmezi kuvvetler ayrılığıysa yargının vazgeçilmezi de bağımsız yargı; daha doğrusu, adaletin, hukuk devletinin vazgeçilmezi bağımsız bir yargı. Türkiye’de yargının bütün sorunlarının kaynağı, bakın, yasalar değil -ki bu yasa da çok olumlu, ben hazırlayanları kutluyorum; daha doğrusu, emeklerine sağlık, çok iyi düzenlemeler de var, belki basit eklemler olur- ama bunlar bu ülkenin yargı sorunlarını maalesef bugüne kadar çözemedi.

Ben çok iyi biliyorum, 2009 yılında -iyi niyetli hazırlandığı söylendi, mutlaka iyi niyetlidir- bir yargı reform paketi hazırlandı. İşte, 2011 yılında, 2012, 2013 yıllarında bu yargı reform paketlerinin yasaları çıkarıldı ama Türkiye’de yargının asıl sorunu 2010 yılında yapılan Anayasa değişikliği idi. Hatta, 2014 yılında -yine, ben çok iyi hatırlıyorum- o dönem AK PARTİ Genel Başkan Yardımcısı olan

şimdiki Adalet Bakanımız “Önceleri yargıya güven yüzde 60-70’i, şimdi yüzde 20’lerin altına indi.” dedi. O reformlara rağmen, bakın, o iyi niyetle çıkarılan reformlara rağmen -ki onlar da aslında öyle her zaman yapılabilen yasal değişikliklerdir ya da düzenlemelerdir, ihtiyaca göre çıkarılan yasalardır- o yasalar yargıya güveni de hiç artırmadı, adaleti de dağıtmadı.

Yargıyı ne çöktürdü? 2010 yılı referandumunda kabul edilen Hâkimler ve Savcılar Kurulu ile Anayasa Mahkemesi maddeleri, 2 maddeydi onlar. Yine, hepiniz hatırlarsınız, o zaman Milliyetçi Hareket Partisi dâhil -29 maddeydi o- muhalefet partileri “Gelin, şu 29 maddenin 2’sini çıkarın, Hâkimler ve Savcılar Kurulu ile -o zaman Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kuruluydu- Anayasa Mahkemesi maddelerini çıkarın, 27 maddeye biz de oy verelim, referanduma da gitmeyelim.” dedi ama o Anayasa değişikliği ne acı ki sadece 2 madde içindi; zaten diğer maddelerle ilgili hiçbir kanun çıkmadı, hiçbir düzenleme yapılmadı yani öylece kaldı, sadece o 2 maddeyle ilgili yapıldı. Onun -kabul edin ya da etmeyin- isteyen, maalesef, o gün “hizmet hareketi” diye adlandırılan ama bugün terör örgütü olduğu tespit edilen FETÖ’yü. Onun için yapılmıştı o 2 madde ve yargıyı ilk o çöktürmeye başladı. Bakın, o zamana kadar elbette...

Bakın, şunu da söyleyeyim: Yargının önce de sorunları vardı, hatta sizin iktidarınızın öncesinde de özellikle bağımsız ve tarafsız yargı konusunda sorunları vardı. O nedenle, zaten, o zaman da yüzde 60-70’lerdeydi güven, düşüktü yani demek ki yeterli adalet dağıtılamıyordu ama 2010 yılından sonra çöktü ya. Değerli arkadaşlar, öncesinde çökmemişti, yine de iyi kötü giden bir yargımız vardı ama 2010 yılı Anayasa değişikliğinden sonra yargı çöktü. Bu yanlış görüldü ama bu sefer 2017 Anayasa değişikliğinde yani 2010 yılında FETÖ’ye teslim edilen yargı bu sefer ne acı ki yürütmenin kontrolü altına sokuldu. Yürütmenin kontrolü altına sokulması sonucu da yargıya güven artmadı. Bakın, o tarihten beri yine çok yasal düzenlemeler yapıldı. Yani dördüncü yargı paketi bu, üç tane yasalaştırdık ama hiç sonucu değiştirmede. Ha, onları kötü mü yaptık? Elbette kötü yapmadık, çok iyi değişiklikler de yaptık; evet, bunda da çok iyi değişiklikler var ama bunlar Türkiye’de yargının bağımsız ve tarafsızlığını sağlamadı, sağlayamadı.

Değerli arkadaşlarım, bakın, eğer biz bu ülkede gerçekten adalet istiyorsak ama herkese adalet istiyorsak yargının bağımsız ve tarafsızlığını sağlamak zorundayız. Bunun 2 tane vazgeçilmez, temel çözümü var: Bir, gerçekten biz adalete inanacağız, bağımsız ve tarafsız bir yargı isteyeceğiz. Bunun için uygulamada, özellikle siyasiler açısından, yargının etki altına alınmasını gerektiren ya da mesela, en son Anayasa Mahkemesi üyeliği seçiminde gördük, İrfan Fidan’ı Başsavcılıktan Yargıtay Üyesi yaptık; normal, yapılı tabii, HSK’nin yetkisi var onda.

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – “Yaptık.” demeyelim ya, yaptılar.

RAFET ZEYBEK (Antalya) – Yaptılar yani sonuçta, bizim HSK’miz.

Ondan sonra, Yargıtayın seçim tarihini erteledik çünkü o, Anayasa Mahkemesi Üyesi olması gerekiyordu, mutlaka yapılmalıydı. Tuttuk, daha bir dosya incelememiş Yargıtay üyesini Anayasa Mahkemesine üye seçtik, seçtik. Yani, şimdi, biz bunu yaparsak asla “Ya, Anayasa Mahkemesi bağımsız ve tarafsız; işte, HSK, bağımsız ve tarafsız; mahkemeler, bağımsız ve tarafsız.” diyemeyiz arkadaşlar. Bunun için, bunları uygularken onlardan bir vazgeçeceğiz “Evet, biz adalet istiyoruz.” diyeceğiz ve öyle hareket edeceğiz. Evet, hepimiz şunu çok iyi biliyoruz: Devletin temeli adalet. Yani adaletsiz bir ülke olmuyor, bunu biliyoruz. Onun için hep “adalet, adalet” diyoruz ama uygularken de adalete gözlerimizi kapatıyoruz, o zaman biz kendimiz öne çıkıyoruz “Bize adalet, bana adalet.” diyoruz, o noktaya geliyoruz.

Diğer bir çıkış yolu, yasal düzenlemeler tabii. Yani biz uygulamadaki şeyleri bırakırken de yasal düzenleme yapacağız. Yargıyı batıran ilk yasal düzenleme neydi? 2010 yılındaki Anayasa değişikliği idi.

O zaman biz önce Anayasa'yı değiştireceğiz. Yani gerçekten hâkimler ve savcılar bağımsız ve tarafsız olarak karar vermesini, korkmadan karar vermesini, adalet dağıtmasını istiyorsak Anayasa değişikliğini yapmak zorundayız; eğer biz onu yapamazsak bu yasaları ne kadar mükemmel yaparsak yapalım, ne kadar çok yasa çıkarırsak çıkaralım yargının bağımsızlığını sağlayamayız. Anayasa değişikliğinden sonra da yasal değişiklikleri yapacağız. Tabii, onun başında da Hâkimler ve Savcılar Kurulu Yasası geliyor, onun mutlaka değiştirilmesi gerekir.

Bakın, değerli arkadaşlarım, şu anda Cumhurbaşkanlığında bir Hukuk Politikaları Kurulu var. Bu Kurul olur mu? Olur tabii ki yani bir Hukuk Politikaları Kurulu olabilir ama inanın bu Kurul -siz kabul etmeyeceksiniz- içinde grupları barındıran, Hâkimler ve Savcılar Kurulunun üstünde, hatta Adalet Bakanlığın üstünde bir Kurul. Yani “Bu Kurulun içinde -işte, söyleniyor kamuoyunda, basında da çıkıyor- Pelikancılar var, Hakyolcular var, Menzildiler var.” deniyor. Değerli arkadaşlarım, bakın yani biz hem cemaatlerin hem grupların bu yargının içine girmesinin acısını çok çektik, çok çektik. Yani onun için ben her konuşmamda usanmadan, bıkmadan söylüyorum: bu yargı milletindir. Bu yargının içinde cemaat olmaz, mafya olmaz, ne bileyim, başka gruplaşmalar olmaz; milletin yargısıdır. Bunun için, inanın, o Kurulun, Hâkimler ve Savcılar Kurulunun özellikle hâkimler ve savcılar hakkında verdiği kararlar oradan geliyor yani oradan gönderiliyor. Ben inanıyorum ki... Yeni Hâkimler Savcılar Kurulu üyelerine bakacağız nasıl bir uygulama yapacaklar diye ama inanın, öncekiler... Ya, bizi aşiyor, bizi aşan istekler geliyor yani Hâkimler ve Savcılar Kurulunu aşan istekler geliyor. Eğer bu istekler gelirse o Kuruldan, o Hâkimler ve Savcılar Kurulu görev yapmaz, yapamaz. Eğer gerçekten talimat almadan, tamamen hâkim ve savcılarının hem özlük hakları hem disiplin işleri hem de diğer görevleriyle ilgili bağımsız bir Hâkimler ve Savcılar Kurulu olamıyorsa hâkimler ve savcılarının bağımsız olması mümkün değil, cesur olması mümkün değil, korkmaması mümkün değil. Evet, eleştiriyoruz “Ey savcılar, hâkimler; ne duruyorsunuz?” diyoruz ama ya, hareket edenin de elini kolunu kesiyoruz. Yani, şimdi, böyle bir hâkim ve savcı ne yapabilirsin? E, çok sayıda hâkim ve savcı tanıyorum, diken üstünde duruyor adamlar yani “Acaba verdiğim bir karar nedeniyle başıma bir iş mi gelir, sürülür müyüm, açığa mı alınırım?” diye.

Değerli arkadaşlar, bu korkuyu taşıyan hâkim ve savcılardan adalet beklemeyin. Bunların bağımsız, tarafsız olduğunu söylemeyin. Hâkim ve savcı korkuyorsa kesinlikle bağımsız da değildir, tarafsız da değildir; olamaz zaten. Bunun için, gelin, içtenlikle şu Anayasa değişikliğini yapalım -biz teklif de verdik- yasa değişikliklerini yapalım, tabii, böyle yasal değişiklikler de yapalım yani özgürlükleri, insan haklarını, adil yargılamayı tabii ki güçlendirelim. Bu bir zorunluluk hukuk devleti açısından, bunları güçlendirelim ama bunları güçlendirerek... Daha doğrusu, bu yasalarla bunlar güçlenmiyor ya, şu yasa teklifiyle adil yargılanma güçlenmiyor. Onun bir tek gücü olmalı: Bağımsız karar verebilmesi, bağımsız yargı olabilmesi.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Aşağıda Sayıştay seçimi başlamış.

RAFET ZEYBEK (Antalya) – Tamam, hemen bitiriyorum.

Bunun için, çok içtenlikli ve çok samimi bir talebidir; hem yasal açıdan hem de Hâkimler ve Savcılar Kurulu açısından bu yasal düzenlemeleri yapamazsak bunca emek verdiğiniz bu yasa teklifleri uygulamada sonucu hiç değiştirmeyecek diyorum, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ederiz.

Şimdi, aşağıda Sayıştay üyelik seçimi başlamış ama hocalarımız da İstanbul'a dönecekler. Burada çok değerli görüşler ifade edildi özellikle seri muhakemedeki durum, tutuklamadaki somut delil kriteri, her türlü kararın -sadece tutukluluk değil- üst mahkemede incelenmesi gibi.

Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dekanı Profesör Doktor Sayın Bahri Öztürk Hocam, size bu aşamada söz verelim.

Buyurunuz.

PROF. DR. BAHRİ ÖZTÜRK – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan. Yüksek heyeti saygıyla selamlıyorum.

Konuşmaları istifadeyle dinledim. Ben, aşağı yukarı kırk beş yıldır ceza muhakemesi hukukuyla meşgul olan birisi olarak, özellikle tutuklama konusunun bir türlü çözüme kavuşturulmadığını ve sürekli problem yaşadığımızı, maalesef, işte bu kırk beş yıllık süre içerisinde hep gördüm. 2002 Parlamentosunun hazırlanmış olduğu CMK, tutuklamaya farklı bir yön getirdi ve biz zannettik ki 101’inci maddede gerekçeyi düzenlerken herhâlde hâkimlerimiz buna uyar fakat bir müddet sonra baktık ki gerekçe konusunda problem var. Hâkimlerimiz -kendileriyle de görüşmüşümdür sık sık- “Gerekçe yazmak ihsasıreydir.” diyorlardı. Tabii, bu doğru değildi ama hâkime emir ve talimat veremezsiniz. Sonuçta 2012 yılında 101’inci maddeye bir ilave yapıldı, nasıl bir gerekçe yazılması gerektiği konuldu oraya. Bu sefer de o hazırlanmış olan formülasyon kullanılarak “tutuklanmasına” diye bitti. Sonuçta döndük, dolaştık, bugün somut delile geldik ki hakikaten ihtiyaç var. Delile dayanmayan bir tutuklama söz konusu olamaz ve somut olgu tutuklama kararlarının gerekçelerinde esas olmalıdır. Bu konuda epey bir çalıştık ama ben daha fazla uzatmak istemiyorum.

İkinci bahsetmek istediğim konu, alternatif çözüm yolları, seri yargılama. Anayasa Mahkemesinin iptal kararı çok talihsiz. Alternatif çözüm yolları Avrupa’da çok yaygındır. Onun için, yüksek heyetinizin buna geçit vereceğine inanmıyorum ve burada yapılmak istenen reformun...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Hocam, özür dilerim, insicamınızı bozmak istemiyorum ama aydınlanmak açısından bir şey soracağım.

Bizim Anayasa’mıza göre, Anayasa Mahkemesi kararlarına yasama, yürütme, yargının tamamı uymakla mükellef. Şimdi siz bize neyi öneriyorsunuz bu karara rağmen?

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Eleştirmek ile uymak ayrı şeyler Sayın Aydoğan.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Yani “geçit vermemek” derken Hocam ne demek istiyor?

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Buyurun Hocam, siz devam edin.

PROF. DR. BAHRİ ÖZTÜRK – Şunu söylemek istiyorum: Bu alternatif çözüm yollarını yeniden düzenlemek, öldürmemek lazım.

Bunun dışında söylenecek daha çok şey var Sayın Başkan ama ben bu teklifi ekibimle İstanbul Kültür Üniversitesinde inceledim ve olumsuz bir noktaya rastlamadım, olumlu pek çok yönünün olduğunu tespit ettim, özellikle tutuklama ve bu alternatif çözüm yollarında ileri bir adım olduğunu gördüm.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ederiz.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Sayın Başkan, müsaade ederseniz bir soru sormak istiyorum aydınlanmak açısından.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Buyurun.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Sayın Hocam, öncelikle çok teşekkür ediyoruz katkılarınız nedeniyle.

Şimdi, siz “reform” olarak değerlendirdiniz bu teklifi ve özellikle tutuklamaya ilişkin olan kısmının da bu reformun içerisinde olduğunu belirttiniz yanlış anlamadıysam.

PROF. DR. BAHRİ ÖZTÜRK – Evet.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Fakat mevcut bu kanun teklifinde özellikle düşünce suçunu da sekteye uğratabilecek olan özellikle propaganda... Mesela, orada neden somut delil aranmıyor? Ve benzeri şeyler, düşünce açıklaması... Eğer reformsa orada mevcut olan, bu demokratik bir toplumun oluşması önünde ciddi bir engel teşkil edecek bir husustur. Bu konuda ne düşünüyorsunuz?

Teşekkür ediyorum.

PROF. DR. BAHRİ ÖZTÜRK – Efendim, burada tutuklama genel olarak düzenleniyor. Şu suçta böyle olur, bu suçta böyle olur şeklinde bir düzenleme zaten olmaz.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Ayrılmış efendim.

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – “Katalog suçlar için tutuklama nedeni varsayılr.” deniliyor ya orada, bir delil aranacaksa onlar için de aranması gerekmez mi?

PROF. DR. BAHRİ ÖZTÜRK – Hepsi için aranıyor, hepsi için.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Bundan sonra, somut delil artık hepsi için aranıyor, zaten öncekiler için aranıyordu.

PROF. DR. BAHRİ ÖZTÜRK – Elbette.

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Katalog suçlarda tutuklama nedeni varsayıyor ya...

PROF. DR. BAHRİ ÖZTÜRK – İşte, ama gerekçeli artık, ben arz ettim sizlere.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Çok teşekkür ediyoruz Hocam, çok sağ olun.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Hocam, bir soru daha...

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Hocam, aynı yerinizde oturabilirsiniz.

PROF. DR. BAHRİ ÖZTÜRK – Geleceğim, geleceğim.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Hocayı sıkıştırmayalım ya.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Hayır, arkadaşlar, uygulama konusunda aydınlanalım çünkü hâkimler buradaki konuşmalara bakacaklar uygularken, değil mi?

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Hiçbir şeye bakmıyor ki hâkimler ya, keşke baksalar.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Saraya bakıyorlar, saraya.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Sayın Aydoğan, buyurun.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Sevgili Hocam, şimdi bu somut delil meselesini cinsel saldırı suçları konusunda nasıl uygulayacağız? O konuyla ilgili, kayda geçmesi anlamında... Çünkü uygulayıcılar bunlarla alakalı bu kaynaklara ihtiyaç duyacaklar ileride yani dibacesi aranacak, mahreci aranacak.

PROF. DR. BAHRİ ÖZTÜRK – İzninizle Mahmut devam etsin, ben de biraz...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Nasıl arzu ederseniz, hangi arkadaşımız devam ederse... Bu konuda, cinsel saldırı suçları açısından nasıl uygulama olacak? Çünkü cinsel saldırı suçları açısından -bizim yürüttüğümüz yol farklı, biliyorsunuz- somut delil dersek nasıl uygulanacak?

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ederiz.

Profesör Doktor Sayın Mahmut Koca Hocam, birkaç soru oldu, görüşmeleri de dinlemiştiniz. Bahri Hocam bazı açıklamalarda bulundu sağ olsun, çok teşekkür ediyoruz kendilerine. Özellikle somut delil kriteriyle alakalı yeni getirilen düzenleme, seri muhakeme usulüyle ilgili Anayasa Mahkemesinin iptal kararı doğrultusunda teklifte yapılan düzenleme ve diğer eleştirilerle ilgili yapacağınız açıklamalar

varsa buyurun.

PROF. DR. MAHMUT KOCA – Sayın Başkanım, Komisyonun kıymetli üyeleri; hepinizi hürmetle selamlıyorum.

Bu sorulara cevap vereyim mümkün olduğunca ama evvelemirde kanun teklifiyle ilgili bazı düşüncelerimi açıklamak isterim.

Bu kanun teklifindeki hükümlere baktığımızda, ikili bir ayrım yapmak mümkün. Bunlardan bir kısmı, mevcut kanunlardaki hükümleri uygulamaya taşıma amacı taşıyan hükümler. Mesela, bunlardan biri de katalog suçlarda kuvvetli suç şüphesinin aranmasıdır. Esasında Turan Bey’in bu sorusuna da böylece cevap vermiş oluyorum. Zaten ister katalogda yer alsın ister yer almasın bir tutuklama kararı verileceği zaman tüm suçlar bakımından, hâkim, mutlaka o suçun işlendiğine dair somut olgulara dayanan kuvvetli suç şüphesini aramak durumundadır. Bu suçun katalogda yer alması bunun aranmayacağı anlamına gelmez. Bu teklifle böyle bir hükmün konulması aslında zaittir, fazladandır. Anlaşıyor ki uygulamada bu konuya ilişkin sorunlar ortaya çıkmış muhtemelen, bu sorunları çözmek, uygulamacının gözünde biraz daha bu hususu vurgulamak amacıyla bu hükmün ihdas edildiğini anlıyoruz, yani teklifle bu hüküm getirilmemiş olsa bile ister katalogda yer alsın ister almasın tüm suçlar bakımından, hâkim, mutlaka kuvvetli suç işleme şüphesini aramak durumundadır, bu tutuklamanın en önemli koşuludur. Katalogda yer alan suçlar bakımından aranmayacak olan husus kaçma şüphesinin veya delilleri karartma şüphesinin varlığıdır. Niye? Çünkü o katalogda yer alan suçlar o kadar ağır suçlardır ki kanun koyucu, böyle bir suçu işlediğine dair hakkında kuvvetli suç işleme şüphesi bulunan kişinin, kaçacağını veya delilleri karartacağını varsaymaktadır. Bu itibarla, bu konuya ilişkin getirilen hüküm, teklifteki hüküm bir değişiklik yaratmamakta sadece bunu biraz daha uygulamacının gözüne sokmakta âdeta.

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Bunun altını özellikle çizmek lazım Başkanım. Bir değişiklik yapmayacak sadece dikkat çekmiş olacak. Bu kadar yani.

PROF. DR. MAHMUT KOCA – Vurguluyor tabii ki kuvvetle suç işleme şüphesinin varlığını tüm suçlar bakımından.

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Dolayısıyla, yine 100/3’teki bizim “katalog suçlar” dediğimiz şeylerde yine tutuklama nedeni varsayılıyor.

PROF. DR. MAHMUT KOCA – Tutuklama... Hayır şöyle bakın, tutuklama nedeni...

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Öyle başlıyor ya zaten tutuklama nedeni varsayılıyor yani kuvvetli suç şüphesi varsayımı, siz ona yine “somut deliller” deseniz de yine tutuklama nedeni varsayımı.

PROF. DR. MAHMUT KOCA – Tutuklama nedenlerine ilişkin değişiklik değil bu sadece...

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Evet, onu söyledim.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Sayın Tiryaki, burada zaten hepimiz biliyoruz. Yani katalog suçla ilgili durumlarda somut delile gerek olmadığı kanaati vardır. Bu suç ihdası varsa -kuvvetli şüphe- tutuklama yapılıyordu. Şimdi, somut delil kriteri tüm suçlar bakımından olacağı...

PROF. DR. MAHMUT KOCA – Zaten vardı Sayın Başkan, uygulanmış oldu.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Ancak katalog suçta kaçma şüphesi vesaire zaten aranmıyor.

PROF. DR. MAHMUT KOCA – Aranmıyor. Bu ihtiyaç şundan doğdu Sayın Başkanım, sayın üyeler: Uygulamada katalogda yer alan suçlardan birisinin işlendiğini görünce otomatik sanki tutuklama kararı verilecekmiş gibi bir algı oluşuyor. Bu vurgu, bunu ortadan kaldırmaya yarar.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ - Önemli bir vurgu aslında.

PROF. DR. MAHMUT KOCA – Evet, evet önemli bir vurgu onu ifade etmek lazım.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ - Teşekkür ederim.

PROF. DR. MAHMUT KOCA – Bu yönü itibarıyla bu hüküm -demin de söylediğim gibi- mevcut olan kanun hükümlerini aslında uygulamaya daha kuvvetli bir şekilde taşıma amacı gösteriyor.

Buna benzer, teklifin diğer bir hükmü, iddianamede olaylarla ilgili olarak bulunmaması gereken konuların, olayla ilgili olmayan konuların iddianameye alınmaması. Aslında, bizim Ceza Muhakemesi Kanunu'muz iddianamede hangi hususların yer alacağını tek tek belirtiyor. Dolayısıyla, bunun dışında kalan hususların zaten iddianamede bulunmaması gerekir. Aslında bulunmayacak olan hususları kanuna yazmamak gerektiği kanaatindeyim, şahsi kanaatim çünkü neyin olması gerektiğini yazmak yeterli, neyin olmaması gerektiğini yazmaya başlarsak işin sonu gelmez. Kanun yapma tekniği...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Aksine, bir yoruma da neden olabilir sevgili hocam.

PROF. DR. MAHMUT KOCA – Yani şu tartışmada ortaya çıkar. Mesela, hangi sorunumuzu çözecek acaba bu hüküm? Şöyle bir durum ortaya çıkacak: Savcıyla başsavcı arasında yeni bir tartışma zemini yaratabilir, olayla ilgiliydi değildi, alınmalıydı, değildi. Şu anki sorun varsa bu konuyla ilişkin bunu da gene savcıların meslek içi eğitimi ve disipline yöntemlerle belki çözülebileceği kanaatini... Yani bu hüküm olmasa da zaten mevcut hükümler itibarıyla savcı olayla ilgili olmayan konuları zaten iddianameye yazmamak yükümlülüğü altında, bu da dediğim gibi, yine açıklayıcı mahiyette bir düzenleme anlamını taşıyor ve uygulamayı disipline etme amacı taşıyan bir hüküm.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Evet.

PROF. DR. MAHMUT KOCA – Faydalı mıdır? Elbette faydalıdır çünkü bu amacı varsa faydalı olduğu kanaatindeyim.

Gene bu teklifle ilgili getirilen düzenlemelerden keza...

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ - Hocam seri muhakemeye ilgili, o konu...

PROF. DR. MAHMUT KOCA – Tamam Sayın Başkanım.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ - Aşağıda da oylamaya katılacak milletvekillerimiz, şöyle iki dakika içinde...

PROF. DR. MAHMUT KOCA – Çok özür diliyorum o zaman ben hızlı olayım.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Evet.

PROF. DR. MAHMUT KOCA – Seri muhakemeye ilgili, biliyorsunuz, Anayasa Mahkemesi bir iptal kararı verdi yargı bağımsızlığıyla ilgili olarak ve yargının görevine müdahale olarak gördü düzenlemeyi ve mevcut düzenleme bu Anayasa Mahkemesinin iptal kararını giderici mahiyette bir düzenleme çünkü burada hâkime sonuçta delilleri değerlendirme yetkisi veriyor artık. Delilleri değerlendirme yetkisinin verildiği bir durumda hâkim artık orada gerçekten savcının talebiyle bağlı olmaksızın sadece öngördüğü yaptırımın üst sınırını aşmamak üzere kendisi o delilleri değerlendirerek savcının talep yazısını değerlendirecek yani Anayasa Mahkemesinin iptal kararının gereklerini karşıladığı kanaatindeyim. Zaten bu düzenleme yapılmak zorunda aksi takdirde, seri muhakeme usulü sistemde ölür bu düzenleme çıkmazsa. Bir an önce yapılması gerekiyor.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Çok teşekkür ediyoruz hocam.

Teklif birleştirme talepleri vardı. Oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer teklif sahibinin sözünü artık yarına bırakıyoruz.

Yusuf Bey, yarın maddelere geçerken genel bir değerlendirme yaparsınız. Maddelere geçeceğiz.

Maddelere geçişi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... teklifin maddelerine geçilmiştir.

Yarın saat 12.00'da toplanmak üzere oturumu kapatıyorum.

Kapanma saati:18.57

